

PŘEKRAČUJEME HRANICE
PRZEKRACZAMY GRANICE
2014—2020

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO

SOCIO-EKONOMICKÁ DIAGNÓZA EUROREGIONU GLACENSIS

OBSAH

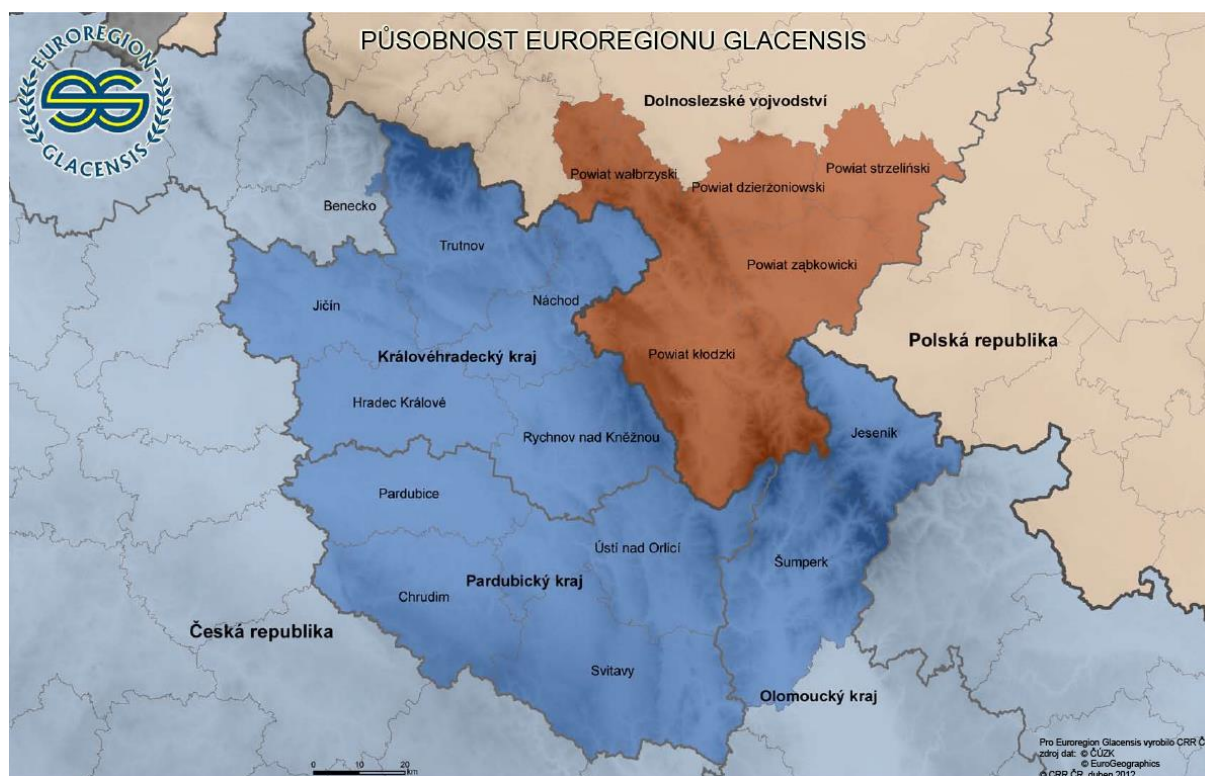
Úvod	3
A. ÚZEMNÍ OBLAST	6
DOPRAVNÍ DOSTUPNOST, SILNIČNÍ, ŽELEZNIČNÍ INFRASTRUKTURA, VEŘEJNÁ DOPRAVA	6
VODOVODNÍ, KANALIZAČNÍ A PLYNOVÁ INFRASTRUKTURA	10
HOSPODAŘENÍ S ODPADY	16
OBLASTI SE ZVLÁŠTNÍMI PŘÍRODNÍMI HODNOTAMI	19
Stav a kvalita ovzduší	20
SWOT ANALÝZA – ÚZEMNÍ OBLAST	22
b. EKONOMICKÁ OBLAST	23
PODNIKÁNÍ	23
INOVACE A INVESTIČNÍ POTENCIÁL	29
cestovní ruch	34
VEŘEJNÁ SPRÁVA	42
SWOT ANALÝZA – HOSPODÁŘSKÁ OBLAST	44
c. SOCIÁLNÍ OBLAST	45
demografický potenciál	45
Trh práce	52
AKTIVITA OBYVATEL	66
PŘEDŠKOLNÍ VÝCHOVA A VZDĚLÁVÁNÍ	67
ZDRAVOTNÍ PÉČE	81
Kultura	83
SPORT A REKREACE	85
SWOT ANALÝZA – SOCIÁLNÍ OBLAST	91
SWOT ANALÝZA – SHRNUÍ	91
seznam tabulek	92
seznam obrázků	93

ÚVOD

Regionální rozvoj vychází z endogenních (interních) a exogenních (externích) rozvojových faktorů a různých modelů vyvíjené regionální politiky. Nyní je zdůrazňován význam územního přístupu. Tento přístup se soustředí na modelování rozvojových opatření v úzkém propojení s územními podmínkami. A tím se pro plánování rozvoje stává klíčové zohlednění různých funkčních atributů území.

Euroregion Glacensis tvoří 35 obcí (Bardo, Bielawa, Borów, Bystrzyca Kłodzka, Ciepłowody, Duszniki-Zdrój, městská obec Dzierżoniów, vesnická obec Dzierżoniów, Głuszyca, Jedlina-Zdrój, Kamieniec Ząbkowicki, městská obec Kłodzko, vesnická obec Kłodzko, Kondratowice, Kudowa Zdrój, Łądek Zdrój, Lewin Kłodzki, Mieroszów, Międzyzlesie, městská obec Nowa Ruda, vesnická obec Nowa Ruda, Niemcza, Pieszyce, Polanica-Zdrój, Przeworno, Radków, Stoszowice, Stronie Śląskie, Strzegom, Strzelin, Szczytna, Wałbrzych, Ziębice, Ząbkowice Śląskie, Złoty Stok) a 4 okresy (Powiat Kłodzki, Powiat Świdnicki, Powiat Ząbkowicki, Powiat Dzierżoniowski).

Obrázek 1. Územní vymezení euroregionu

Zdroj: <https://m.euro-glacensis.cz/uzemni-vymezeni-euroregionu.html?lang=10>

Diagnóza rozvoje Euroregionu byla vypracována se zohledněním tří oblastí: územní, ekonomické a sociální. Diagnóza každé oblasti je završena SWOT analýzou, která je zároveň shrnutím uskutečněného výzkumu.

Samostatná SWOT analýza v závěru dokumentu obsahuje vybrané klíčové faktory, které by měly v největší míře rozhodovat o budoucnosti Euroregionu.

Diagnóza byla zpracována především na základě údajů pocházejících z veřejné statistiky – banky lokálních dat Hlavního statistického úřadu (Bank Danych Lokalnych Główny Urząd Statystyczny, BDL GUS)¹. Statistické údaje GUS jako základ této studie zaručují srovnatelnost těchto údajů z časového a územního hlediska. A proto bylo možné pozici Euroregionu analyzovat v rámci Dolnoslezského vojvodství, stejně tak jeho interní diferenciaci a změny, k jakým docházelo jak v euroregionu, tak i v jednotlivých obcích v letech 2005-2018. Nutno podotknout, že z údajů GUS vychází i strategické a operační dokumenty všech úrovní správního členění státu.

S cílem prohloubení diagnózy a také tam, kde nebylo možné, respektive účelné použití statistických údajů, byly využity i výsledky dotazníkového šetření prováděného mezi obyvateli euroregionu a zástupci obecních a okresních úřadů.

Tam, kde to bylo možné (s ohledem na dostupnost údajů) a věcně odůvodněné, byla situace Euroregionu porovnána se situací v Dolním Slezsku.

S cílem prezentovat vývoj změn byly porovnány údaje z let 2005, 2012 a 2018. Tyto letopočty byly zvoleny jak z věcných, tak i praktických důvodů.

Rok 2005 je prvním úplným rokem fungování Polska v rámci Evropské unie. Tuto skutečnost lze považovat za symbolický konec systémové transformace zahájené v roce 1989. Polsko se také stalo příjemcem evropských fondů, což přineslo doposud nevídané investiční možnosti regionů a obcí.

V roce 2012 došlo k zintenzívnění spolupráce mezi obcemi a také se méně citelné staly dopady světové finanční krize.

Rok 2018 byl zvolen především z praktických důvodů. Bohužel je to poslední rok, kdy je dostupná většina statistických dat.

Diagnóza se sice týkala polských členských obcí Euroregionu, ale ve studii je i snaha identifikovat měřítko přeshraničních vazeb.

Samozřejmě se jeví skutečnost, že jev zanikání hranice jako bariéry rozdělující jednotlivá území by mělo vést ke zvyšování infrastrukturní, sociální a hospodářské soudržnosti území na obou stranách hranice. Spolupráce s českými partnery má vliv na fungování všech oblastí analyzovaných v další části této studie.

Při analýze ekonomické oblasti nutno pamatovat, že obyvatelé České republiky jsou potenciálními návštěvníky a spotřebiteli výrobků a služeb vytvářených na území euroregionu. Současně se čeští podnikatelé mohou stát významnými partnery polských podnikatelů, což by mohlo vést ku příkladu ke vzniku společné, komplementární nabídky cestovního ruchu.

¹ Zdroj: http://stat.gov.pl/bdl/app/strona.html?p_name=indeks.

V sociální oblasti nadále existují velké, ne zcela využívané možnosti spolupráce, např. v kultuře, vzdělávání, zdravotnictví či politice zaměřené na seniory.

Společná přeshraniční politika by měla také vést k dalšímu zvyšování infrastrukturní soudržnosti území na obou stranách hranice. Měly by k tomu přispět minimálně investice do rozvoje silniční infrastruktury.

DOPRAVNÍ DOSTUPNOST, SILNIČNÍ, ŽELEZNIČNÍ INFRASTRUKTURA, VEŘEJNÁ DOPRAVA

Velký význam pro situaci Euroregionu má rozvoj silniční a železniční infrastruktury spojený s udržitelným rozvojem hromadné dopravy, včetně kolejové dopravy (šetrnější k životnímu prostředí).

Vnější systém silniční infrastruktury euroregionu tvoří síť státních a vojvodských silnic. Územím euroregionu vedou tyto státní a vojvodské silnice:

- státní silnice: č. 5, č. 8, č. 33, č. 34, č. 35, č. 39, č. 46.
- vojvodské silnice: č. 345, č. 367, č. 371, č. 374, č. 375, č. 376, č. 378, č. 379, č. 380, č. 381, č. 382, č. 383, č. 384, č. 385, č. 387, č. 388, č. 389, č. 390, č. 392, č. 395, č. 396.

Z údajů obsažených ve studii vyhotovené pro potřeby Vojvodského plánu hospodaření s odpady pro Dolnoslezské vojvodství na období 2016–2022 vyplývá, že nejvíc zatížené jsou následující (vojvodské a státní) silnice nacházející se na území euroregionu:

- č. 381 – 367 spojující města Kłodzko, Nowa Ruda, Wałbrzych, Kamienna Góra, Jelenia Góra;
- č. 382 – 374 spojující města Ząbkowice Śląskie, Dzierżoniów, Świdnica, Strzegom, Jawor (silnice č. 3);
- č. 395 směr Wrocław – A4 – Strzelin;
- státní silnice č. 35 – Tyniec Mały – Świdnica – Świebodzice – Wałbrzych – Golińsk (státní hranice s ČR);
- státní silnice č. 46 – Kłodzko – Złoty Stok – Paczków (hranice vojvodství).

Bohužel většina uvedených silnic má nadále nízké technické parametry a jejich stav je hodnocen jako dostatečný. Základní nevýhodou je skutečnost, že se jedná převážně o silnice s jednou vozovkou, což je v době intenzivního rozvoje automobilové dopravy nedostačující. Tyto silnice nezaručují příslušnou kapacitu, a proto mohou být bariérou pro rozvoj ekonomiky a cestovního ruchu v euroregionu.

A proto je dopravní dostupnost významné části euroregionu, včetně dostupnosti hlavního města vojvodství, nadále nízká a je významným problémem, kterému musí čelit členské obce Euroregionu.

Jako nedostačující se jeví i stávající síť silnic, která nedovoluje plynule odvést lokální provoz na vojvodské a státní silnice a cílově do sítě TEN-T. Je nutné zvlášť upozornit na potenciál Sudetské silnice coby dopravní páteřní osy území, která jej napojuje na TEN-T. Problém nízké

dostupnosti k síti TEN-T vzešel i z dotazníkových šetření. Přibližně 56 % respondentů považuje dostupnost za slabou stránku Euroregionu.

Při analýze dopravní dostupnosti euroregionu je nutné také upozornit na probíhající investici související s výstavbou silnice S3. Vznik této silnice vynucuje investice související s jejím napojením na jednotlivé obce euroregionu. V tomto ohledu má klíčový význam již zmíněná Sudetská silnice, státní silnice č. 46 a vojvodské silnice 374, 376, 382 a 390. Bohužel tyto silnice jsou aktuálně ve špatném technickém stavu. Chybí také obchvaty měst, což ve spojení s potenciálním nárůstem intenzity automobilového provozu může vést k jejich dopravním kolapsům. Je nutno proto pamatovat, aby se při projektování a výstavbě silničních spojnic zohlednily socio-ekonomické zájmy obcí euroregionu. Nové investice nemohou mít negativní dopad na jejich fungování.

Vnitřní dopravní systém tvoří obecní a okresní komunikace. Bohužel GUS nezveřejňuje informace týkající se silniční infrastruktury na úrovni obcí. Z uskutečněného dotazníkového šetření vyplývá, že podle obyvatel (42 %) je hustota silniční sítě na tolik velká, že byla uvedena jako silná stránka Euroregionu. Ale v tomto případě se kvantita nepromítá do kvality. Pro cca 48 % dotazovaných je kvalita silnic neuspokojivá a je překážkou pro fungování Euroregionu.

Cílem Euroregionu je utužování polsko-české spolupráce, a proto byly pro účely diagnózy uvedeny i vybrané silnice podporující tuto spolupráci a problémy související s jejich fungováním, a to:

- vojvodská silnice č. 390 Łądek Zdrój – Złoty Stok – Kamieniec Ząbkowicki – neopravené úseky silnice v okolí Orłowce v obci Łądek-Zdrój a mezi Złotým Stokem a Kamieńcem Ząbkowickým, což komplikuje dopravu a příjezd k hraničním přechodům;
- vojvodská silnice č. 385 – špatný technický stav – špatný stav vozovky, chybějící chodníky a osvětlení;
- vojvodská silnice č. 380 Głuszycza – Mieroszów (státní hranice Meziměstí) – silnice je ve velmi špatném technickém stavu;
- okresní silnice 3134D Kamieniec Ząbkowicki – Ożary – Laski (ke státní silnici č. 46) – velmi špatný stav vozovky;
- okresní silnice 3145D Laskówka – Przełęcz Łaszczowa (hranice okresů: ząbkowického a kłodzského) – velmi špatný stav vozovky;
- okresní silnice 3148D Budzów – Przełęcz Wilcza (hranice okresů: ząbkowického a kłodzského) – velmi špatný stav vozovky;
- okresní silnice č. 3193D Topola – Błotnica – Złoty Stok (ke státní silnici č. 46) – velmi špatný stav vozovky;
- okresní silnice 3143D Ożary – Laski (ke státní silnici č. 46) – špatný stav vozovky;

- okresní silnice č. 3243D – silnice, která má velký význam z hlediska přeshraniční spolupráce, tato silnice je alternativou pro silniční provoz v případě problémů na státní silnici č. 8 a mezinárodní E67 – špatný stav vozovky;
- okresní silnice č. 3250D státní hranice – Lutynia – Łądek-Zdrój – k vojvodské silnici č. 390, okresní silnice č. 3251D Łądek-Zdrój – Wrzosówka – Lutynia – Łądek-Zdrój – k okresní silnici č. 3250D, silnice bez čísla ul. Kościuszki v Łądku-Zdroji – špatný technický stav (vozovka, krajnice, chodníky, odvodňovací prvky);
- okresní silnice č. 275D Niemojów – Różanka – silnice ve špatném technickém stavu (vozovka, krajnice, odvodňovací prvky);
- okresní silnice č. 3285D od vojvodské silnice č. 389 Młoty – Nowa Bystrzyca – silnice ve špatném technickém stavu (vozovka, krajnice, odvodňovací prvky);
- okresní silnice č. 3334D státní hranice – Pasterka – k vojvodské silnici č. 387 – silnice ve velmi špatném technickém stavu (vozovka, krajnice, odvodňovací prvky);
- okresní silnice č. 3335D Tłumaczów – Radków – silnice ve špatném technickém stavu (vozovka, krajnice, odvodňovací prvky);
- okresní silnice č. 3340D Bardo – Opolnica – velmi špatný stav vozovky;
- okresní silnice 3006D, 3152D, 3029D Stoszowice – Przedborowa – Różana – Owiesno – silnice ve špatném technickém stavu, místy je z důvodu poškozené vozovky vlastně jednopruhová, chybí krajnice, chodníky osvětlení. V Rózaně prakticky již chybí asfalt;
- ulice Górnicza ve Złotém Stoku, která je příjezdovou komunikací k cyklotrase Singletrack Glacensis – velmi špatný technický stav silnice;
- silnice v lesním prostranství, pozemek č. 310/148 k turistickému hraničnímu přechodu Głuszycza Górna – Janovičky – štěrková cesta ve špatném technickém stavu. Silnice nemá vypořádané majetkoprávní poměry, což brání otevření automobilového hraničního přechodu, který by výrazně přispěl k oživení příhraničního styku;
- silnice 128 a 129 (obecní komunikace Lutynia – Landecké sedlo) – prodloužení okresní silnice z vesnice Lutynia směrem k hraničnímu přechodu na Landecké sedlo (Przetęcz Łądecka). Komunikace je nyní nezpevněná, částečně je zarostlá a vyžaduje generální rekonstrukci;
- obecní komunikace č. G000046D pro turistický ruch, pěší a cyklisty na trase Stronie Śląskie – Staré Město. Parametry komunikace (zejména její šířka) nesplňují současná očekávání a standardy. Povrch komunikace je velmi poškozený, chybí odvodnění vozovky, silnice má příliš malou únosnost;

- obecní komunikace č. G000052D pro turistický ruch, pěší a cyklisty podél údolí řeky Biała Łądecka ve Starém Gierałtowu. Část turistů touto komunikací míří do České republiky na turistický přechod v Nowém Gierałtowu – Hraničkách, a někteří jedou dál směrem na výběžek Worek Bielicki a dál směrem k chatě Paprsek – nejvýznamnější turistický rozcestník společných polsko-českých cyklotras a běžeckých lyžařských tratí. Komunikace vyžaduje akutní rekonstrukci a rozšíření vozovky.

Uvedené informace potvrzují dříve prezentované názory občanů o neupokojivé kvalitě silnic. Problémem není jen špatný stav samotných vozovek silnic, ale i doprovodné infrastruktury.

V rámci analýzy silniční infrastruktury a dopravní dostupnosti euroregionu nelze opomenout jeho horský charakter (alespoň ve velké části), který předurčuje slabou dopravní dostupnost jednotlivých obcí. Nelze také vynechat skutečnost, že řada okresních a obecních silnic je zatížena dopravou kameniva. Tento problém je nutné rychle vyřešit, zvláště když je to podle občanů (43 %) jeden z významných faktorů komplikujících fungování Euroregionu.

Dopravní síť euroregionu tvoří i železnice. Bohužel po roce 1989 tato síť zakrněla a ztratila svůj význam v místním, regionálním i celorepublikovém měřítku. Nyní lze sledovat snahu o obnovení drážní dopravy, což lze pozorovat i na území euroregionu.

Z hlediska nákladní dopravy (zejména horninového materiálu) jsou nejvíce zatíženy následující železniční tratě:

- železniční trať 274 Węgliniec – Jelenia Góra – Wałbrzych – Wrocław,
- železniční trať 137 Legnica – Jaworzyna Śląska – Dzierżoniów a dál do Katowic,
- železniční trať 286 Wałbrzych – Kłodzko.

Na území euroregionu existuje řada železničních tratí ve špatném technickém stavu nebo mimo provoz. Ale po uskutečnění příslušných rekonstrukcí je lze využít pro zkvalitnění přepravy nerostných surovin. Umožnilo by to odklonění této dopravy z vojvodských silnic, a tím snížilo míru jejich poškození.

Dalším problémem je stav železničních nádraží. Nádraží jsou v mnoha případech bohužel ve špatném technickém stavu. Zavřené nádražní budovy a zničené nástupištní přístřešky tak neplní svou náležitou funkci. Příčiny stávajícího stavu lze spatřovat mj. ve vlastnických poměrech železniční infrastruktury. Samosprávy, které nejsou majitelem této infrastruktury, mají mizivý vliv na její stav a funkčnost.

Dodatečně je třeba podotknout, že stávající umístění železničních nádraží a zastávek vychází ve velké míře z historických podmínek. A tak je jejich rozmístění neadekvátní dnešním potřebám obyvatel, což omezuje zájem o železniční dopravu.

Na území euroregionu jsou bohužel nadále citelné problémy s fungováním hromadné dopravy. Chybí spoje a cestování na vybraná místa trvá příliš dlouho. Je to dáno mj. přetížením lokální silniční sítě. Kromě toho není v dostačující míře využíván potenciál kolejové dopravy, která by

měla být významným článkem hromadné dopravy ve vnitrozemí euroregionu. Chybí spoje hromadné dopravy mezi významnými turistickými cíli v příhraniční oblasti.

Nutno zdůraznit, že nedostačující veřejná doprava vede k intenzivnímu používání osobních vozidel, které přispívají ke zvýšení znečištění v euroregionu, zejména ve městech.

Při analýze veřejné dopravy na území euroregionu je vhodné zmínit vozový park, kterým jsou zajišťovány dopravní služby. Situace je v tomto ohledu velmi diferencovaná. Například v roce 2016 bylo průměrné stáří vozidel veřejné dopravy ve Wałbrzychu 3,38 roku. Ve Wałbrzychu bylo 100 % vozidel provozovaných v rámci veřejné dopravy přizpůsobeno osobám s omezenými pohybovými schopnostmi. Za zmínku stojí, že obec Wałbrzych v rámci valbřišské aglomerační dopravy zajišťuje obslužnost mj. i pro obce Jedlina-Zdrój a Mieroszów.

Přepravci v jiných obcích, zejména soukromí, nabízející služby hromadné dopravy mnohdy využívají zastaralý vozový park a vozidla s malou kapacitou. Pořád chybí nízkopodlažní a ekologické autobusy. Minibusy s kapacitou do cca 20 osob provozované na území euroregionu nejsou uzpůsobeny přepravě zdravotně postižených, dětských kočárků a většího sportovního vybavení. Zajišťování hromadné dopravy takovýmito vozidly je slabým článkem v obslužnosti cestovního ruchu v regionu a také ovlivňuje kvalitu života obyvatel euroregionu.

A proto je nutná výměna vozového parku, a to jak ze sociálních důvodů (dostupnost prostředků městské dopravy pro osoby s omezenými pohybovými možnostmi), tak i ekologických důvodů (omezení emisí). Zvláště důležité je, aby služby veřejné dopravy mohli využívat senioři, kteří nemají vlastní dopravní prostředky nebo nejsou tyto schopni provozovat ze zdravotních důvodů.

Na problémy související s fungováním veřejné dopravy upozornili i samotní obyvatelé euroregionu. Cca 36 % dotazovaných považuje dostupnost veřejné dopravy za slabou stránku Euroregionu. Pro 34 % respondentů však tato dostupnost byla na tolik dobrá, že ji označili za silnou stránku Euroregionu. Přes rozdílné vnímání dostupnosti veřejné dopravy však je obecná shoda na tom, že je významně důležitá pro budoucí bezproblémové fungování Euroregionu.

VODOVODNÍ, KANALIZAČNÍ A PLYNOVÁ INFRASTRUKTURA

V letech 2005–2018 se na území euroregionu zvýšil podíl domácností napojených na vodovod, a to z 82,5 na 88,4 %. Nutno zde zdůraznit, že ke zrychlenému nárůstu došlo v letech 2012–2018.

V letech 2005–2018 se na území euroregionu zvýšil také podíl domácností napojených na kanalizaci. V roce 2018 ji využívalo 58,5 % domácností. I v tomto případě dostupnost kanalizační sítě rostla rychleji po roce 2012.

Ve sledovaném období pak byl podíl domácností napojených na plynárenskou síť více méně na stejné úrovni. V roce 2018 plynárenskou síť využívalo 45,1 % domácností. V roce 2005 tento ukazatel činil 43,3 % a v roce 2012 pak 44,4 %.

Nutno ale upozornit, že základní ukazatelé dostupnosti uvedených sítí byly v euroregionu nadále pod vojvodskými průměry, které činily v případě dostupnosti vodovodů 94,9 %, kanalizace 76,5 % a plynovodu 61,2 %. Nicméně lze konstatovat, že rozdíl mezi euroregionem a vojvodstvím se v tomto ohledu zmenšil, zejména co se týče přístupu ke kanalizační a plynárenské síti.

Tabulka 1. Podíl domácností, které využívají vodovodní, kanalizační a plynárenskou síť

Specifikace	2005	2012	2018
Obec Bardo			
Vodovod	76,4	77,0	93,7
Kanalizace	11,3	20,4	43,0
Plyn	43,0	43,8	43,2
Obec Bielawa			
Vodovod	96,8	96,8	96,9
Kanalizace	87,1	87,3	87,7
Plyn	95,1	96,4	96,7
Obec Borów			
Vodovod	91,7	92,1	92,7
Kanalizace	23,1	25,5	29,6
Plyn	0,0	0,1	0,2
Obec Bystrzyca Kłodzka			
Vodovod	74,9	75,5	76,1
Kanalizace	39,4	40,1	46,4
Plyn	47,7	49,2	49,3
Obec Ciepłowody			
Vodovod	78,7	80,9	97,2
Kanalizace	2,8	10,8	25,0
Plyn	0,2	0,2	0,2
Obec Duszniki-Zdrój			
Vodovod	92,7	92,8	93,5
Kanalizace	81,7	82,0	94,8
Plyn	83,0	87,0	88,9
Obec Dzierżoniów			
Vodovod	83,7	84,5	100,0
Kanalizace	27,8	34,5	37,0

Plyn	25,4	26,2	26,0
Městská obec Dzierżoniów			
Vodovod	87,2	87,5	100,0
Kanalizace	77,9	78,5	85,9
Plyn	95,8	95,7	95,6
Obec Głuszyca			
Vodovod	93,9	93,8	93,6
Kanalizace	47,9	47,8	48,3
Plyn	69,5	71,8	71,9
Obec Jedlina-Zdrój			
Vodovod	92,8	92,8	92,4
Kanalizace	54,3	55,3	77,0
Plyn	58,2	61,0	62,3
Obec Kamieniec Żąbkowski			
Vodovod	82,4	83,0	83,5
Kanalizace	30,9	39,3	40,3
Plyn	0,0	0,0	1,5
Městská obec Kłodzko			
Vodovod	96,0	96,1	95,6
Kanalizace	87,7	88,0	88,8
Plyn	90,7	91,3	93,1
Obec Kłodzko			
Vodovod	36,6	65,7	67,3
Kanalizace	17,5	51,7	53,0
Plyn	20,4	20,2	20,5
Obec Kondratowice			
Vodovod	90,3	91,7	99,9
Kanalizace	0,0	0,0	53,7
Plyn	0,0	0,1	0,1
Obec Kudowa Zdrój			
Vodovod	88,7	89,0	99,3
Kanalizace	78,8	79,5	90,9
Plyn	72,3	74,0	75,4
Obec Łądek-Zdrój			
Vodovod	72,2	71,2	73,5
Kanalizace	59,4	59,9	62,1
Plyn	63,2	64,3	63,9
Obec Lewin Kłodzki			

Vodovod	65,9	67,2	68,2
Kanalizace	36,9	39,5	58,2
Plyn	57,2	55,6	56,5
Obec Mieroszów			
Vodovod	85,8	89,6	98,3
Kanalizace	28,7	29,7	66,4
Plyn	0,0	0,0	0,5
Obec Międzylesie			
Vodovod	58,4	58,1	59,5
Kanalizace	16,8	17,5	35,8
Plyn	31,2	31,8	31,1
Městská obec Nowa Ruda			
Vodovod	96,8	96,9	97,3
Kanalizace	70,8	71,6	77,5
Plyn	37,6	43,7	51,0
Obec Niemcza			
Vodovod	73,0	74,5	76,8
Kanalizace	54,0	63,7	68,1
Plyn	52,0	55,9	55,9
Obec Nowa Ruda			
Vodovod	87,2	87,6	89,6
Kanalizace	2,3	6,4	18,2
Plyn	0,0	0,0	0,0
Obec Pieszyce			
Vodovod	65,0	66,0	74,3
Kanalizace	24,0	25,2	32,4
Plyn	77,4	79,3	87,3
Obec Polanica-Zdrój			
Vodovod	94,8	95,2	97,1
Kanalizace	87,7	89,2	94,5
Plyn	68,1	69,5	71,7
Obec Przeworno			
Vodovod	87,6	87,9	88,9
Kanalizace	0,0	0,0	11,3
Plyn	0,0	0,1	0,0
Obec Radków			
Vodovod	92,8	92,9	99,6
Kanalizace	18,6	36,7	58,7

Plyn	22,3	22,5	22,6
Obec Stoszowice			
Vodovod	61,8	67,6	79,7
Kanalizace	15,3	24,0	25,1
Plyn	0,0	0,1	0,0
Obec Stronie Śląskie			
Vodovod	79,0	78,6	80,5
Kanalizace	71,1	75,6	75,5
Plyn	58,8	59,4	61,9
Obec Strzegom			
Vodovod	94,1	94,3	95,7
Kanalizace	61,8	65,7	88,9
Plyn	57,1	57,5	58,0
Obec Strzelin			
Vodovod	87,3	88,2	98,0
Kanalizace	58,7	60,9	67,9
Plyn	53,0	53,4	51,4
Obec Szczytna			
Vodovod	77,3	79,1	71,4
Kanalizace	46,4	47,0	39,9
Plyn	37,7	38,3	37,9
Obec Wałbrzych			
Vodovod	97,6	97,6	97,4
Kanalizace	77,2	78,2	82,1
Plyn	90,9	93,4	92,8
Obec Ziębice			
Vodovod	77,4	79,9	85,2
Kanalizace	44,2	45,4	55,7
Plyn	40,5	42,6	44,0
Obec Ząbkowice Śląskie			
Vodovod	90,1	91,3	99,9
Kanalizace	67,5	67,2	69,9
Plyn	68,1	68,5	69,1
Obec Złoty Stok			
Vodovod	81,3	81,9	82,8
Kanalizace	47,9	50,3	58,6
Plyn	0,0	0,1	0,0
EUROREGION			

Vodovod	82,5	84,1	88,4
Kanalizace	44,5	48,4	58,5
Plyn	43,3	44,4	45,1
DOLNÍ SLEZSKO			
Vodovod	90,9	91,9	94,9
Kanalizace	66,1	70,1	76,5
Plyn	62,8	61,8	61,2

Zdroj: Banka lokálních dat Hlavního statistického úřadu (BDL GUS).

Situace v samotném euroregionu je velmi diferencovaná. Podle údajů GUS nejmenší míra dostupnosti vodovodní sítě se týká obyvatel obcí: Międzyzylesie (59,5 %), vesnická obec Kłodzko (67,3 %), Lewin Kłodzki (68,2 %), Szczytna (71,4 %), Łądek-Zdrój (73,5 %), Pieszyce (74,3%), Bystrzyca Kłodzka (76,1%), Niemcza (76,8%) a Stoszowice (79,7 %). Oproti roku 2012 se výrazně zlepšila situace v obci Bardo (93,7 %), která ještě tehdy patřila k obcím s nejmenší dostupností vodovodní sítě. Na území euroregionu jsou zároveň obce (vesnická obec Dzierżoniów a městská obec Dzierżoniów), kde je na vodovod napojeno 100 % domácností.

Nutno podotknout, že i přes neustálé investice do rozvoje vodovodní sítě na území euroregionu pořád přetrvávají problémy s její kvalitou (zejména ve městech), což vede ke ztrátám vody a zhoršení její kvality. Týká se to zejména vodovodní sítě provozované podnikem Wałbrzyskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji.

Jak již bylo zmíněno, z hlediska dostupnosti kanalizační sítě je euroregion v horší situaci než vojvodství. Je to dáno mj. polohou euroregionu (hornatá území) a náklady na výstavbu kanalizačních sítí.

V roce 2018 kanalizační síť v nejmenší míře využívaly domácnosti v obcích: Przeworno (11,3 %), vesnická obec Nowa Ruda (18,2 %), Ciepłowody (25,0 %), Stoszowice (25,1 %) a Borów (29,6 %). Byť se v každé z těchto obcí, oproti roku 2012, dostupnost kanalizace zlepšila, nadále jsou jejich hodnoty výrazně pod průměrem euroregionu. Procentuálně nejvíce domácností bylo na kanalizační síť napojeno v obcích: Duszniki-Zdrój (94,8 %), Polanica-Zdrój (94,5 %), Kudowa Zdrój (90,9 %), Strzegom (88,9 %), městská obec Kłodzko (88,8 %), Bielawa (87,7 %), městská obec Dzierżoniów (85,9 %) a Wałbrzych (82,1 %).

Zde je vhodné zmínit, že v oblastech bez kanalizační sítě jsou odpadní vody odváděny do bezodtokových nádrží. Může to mít negativní vliv jak na kvalitu života obyvatel, tak i na stav životního prostředí.

Co se týče názorů obyvatel ohledně dostupnosti kanalizační sítě, tak převládá názor, že se jedná o silnou stránku Euroregionu (39 %). Opačný názor mělo 28 % respondentů.

Je třeba zdůraznit, že v oblasti rozšíření kanalizační infrastruktury byly realizovány i projekty s českým partnerem. Příkladem takových aktivit je projekt „Čistou řekou z Orlických hor do Labe“. Na polské straně byla v rámci projektu postavena sanitární kanalizace z kameninového

potrubí v Jerzykowicach Wielkich v délce 2396 bm a na české straně proběhla výstavba tří čistíren odpadních vod v obci Orlické Záhvoří.

Co se týče plynárenské sítě, největší podíl domácností ji využívá v obcích: Bielawa (96,7 %), městská obec Dzierżoniów (95,6 %), městská obec Kłodzko (93,1 %), Wałbrzych (92,8 %), Duszniki-Zdrój (88,9 %) a Pieszyce (87,3 %). Naproti tomu jsou na území euroregionu i obce, kde je dostupnost k plynárenské síti nulová nebo téměř nulová. Jedná se o následující obce: vesnická obec Nowa Ruda (0,0 %), Przeworno (0,0 %), Stoszowice (0,0 %), Złoty Stok (0,0 %), Kondratowice (0,1 %), Borów (0,2 %), Ciepłowody (0,2 %), Mieroszów (0,5 %), Kamieniec Ząbkowicki (1,5 %).

Malá dostupnost plynárenské sítě přispívá ke znečištění ovzduší, a tím může mít negativní dopad na stav životního prostředí.

HOSPODAŘENÍ S ODPADY

Obce, které tvoří euroregion, patří do čtyř dolnoslezských regionů hospodaření s odpady:

- jižního – Bardo, Bielawa, Bystrzyca Kłodzka, Duszniki-Zdrój, vesnická obec Dzierżoniów, městská obec Dzierżoniów, Głuszyca, Jedlina-Zdrój, vesnická obec Kłodzko, městská obec Kłodzko, Kondratowice, Kudowa Zdrój, Lewin Kłodzki, Międzyzlesie, Niemcza, vesnická obec Nowa Ruda, městská obec Nowa Ruda, Pieszyce, Polanica-Zdrój, Radków, Stoszowice, Szczytna, Wałbrzych, Ząbkowice Śląskie;
- jihocentrálního – Strzegom;
- středosudetského – Mieroszów;
- východního – Borów, Ciepłowody, Przeworno, Strzelin, Ziębice.

Obce Kamieniec Ząbkowicki, Łądek-Zdrój, Stronie Śląskie a Złoty Sok pak patří do regionu hospodaření s komunálními odpady Opolského vojvodství.

V Euroregionu Glacensis se v letech 2005–2018 hmotnost sběru směsného odpadu na obyvatele zvýšila o cca 10 % z 246,7 kg na 271,3 kg. V roce 2018 byla hodnota tohoto ukazatele pro euroregion nižší než pro Dolní Slezsko.

V letech 2005–2018 byl v 11 obcích zaznamenán pokles celkové hmotnosti sebraného směsného odpadu v přepočtu na obyvatele. Jednalo se v první řadě o lázeňské obce a městské obce. Současně se ve 24 obcích hodnota tohoto ukazatele zvýšila. Tento nárůst byl viditelný zejména ve vesnických obcích. Může to poukazovat na reálnější hospodaření s odpady v těchto lokalitách.

Bohužel významná část obyvatel euroregionu má výhrady k zajišťovanému odpadovému hospodářství. Cca 35 % dotazovaných toto považuje za slabou stránku Euroregionu.

Dodatečně 17 % respondentů v tom vidí hrozbu pro fungování území. Zvláště znepokojující je navýšení produkce komunálních a průmyslových odpadů.

Nic to však nemění na skutečnosti, že 26 % respondentů konstatovalo, že realizovaná politika odpadového hospodářství přispívá k posílení pozice Euroregionu.

Tabulka 2. Sběr smíšeného odpadu v průběhu roku v přepočtu na obyvatele v kg.

Specifikace	2005	2012	2018	2005=100
Obec Bardo	163,5	189,6	232,6	142,3
Obec Bielawa	271,3	272,4	279,8	103,1
Obec Borów	77,6	50,9	195,8	252,3
Obec Bystrzyca Kłodzka	106,2	228,3	233,1	219,5
Obec Ciepłowody	82,0	142,9	192,1	234,3
Obec Duszniki-Zdrój	639,5	546,6	406,1	63,5
Obec Dzierżoniów	205,7	264,1	265,0	128,8
Městská obec Dzierżoniów	321,5	329,1	342,5	106,5
Obec Głuszyca	211,4	232,5	233,6	110,5
Obec Jedlina-Zdrój	284,7	274,1	197,6	69,4
Obec Kamieniec Żąbkowicki	143,1	141,1	277,4	193,9
Městská obec Kłodzko	303,8	554,1	265,6	87,4
Obec Kłodzko	121,8	150,2	222,8	182,9
Obec Kondratowice	104,7	83,2	165,4	158,0
Obec Kudowa Zdrój	520,3	332,6	363,5	69,9
Obec Łądek-Zdrój	523,3	309,8	342,1	65,4
Obec Lewin Kłodzki	57,8	175,6	251,2	434,6
Obec Mieroszów	225,9	336,9	282,9	125,2
Obec Międzylesie	44,9	94,8	175,4	390,6
Městská obec Nowa Ruda	469,7	345,2	320,3	68,2
Obec Niemcza	254,5	270,6	305,6	120,1
Obec Nowa Ruda	230,7	257,7	273,2	118,4
Obec Pieszyce	190,5	198,8	242,9	127,5
Obec Polanica Zdrój	528,4	382,2	379,8	71,9
Obec Przeworno	67,5	64,8	218,6	323,9
Obec Radków	145,9	125,3	245,7	168,4
Obec Stoszowice	184,4	209,0	250,2	135,7
Obec Stronie Śląskie	130,2	200,6	287,9	221,1
Obec Strzegom	382,5	321,6	285,4	74,6
Obec Strzelin	212,8	197,6	284,1	133,5
Obec Szczytna	218,6	229,3	159,0	72,7

Obec Wałbrzych	326,2	331,8	437,2	134,0
Obec Ziębice	295,7	172,0	258,7	87,5
Obec Ząbkowice Śląskie	405,8	322,2	342,7	84,5
Obec Złoty Stok	181,1	188,9	278,9	154,0
EUROREGION	246,7	243,6	271,3	110,0
DOLNÍ SLEZSKO	302,3	284,3	298,2	98,6

Zdroj: BDL GUS.

Z Vojvodského plánu hospodaření s odpady pro Dolnoslezské vojvodství na období 2016–2022 vyplývá, že na území euroregionu funguje:

- Regionalna Instalacja Przetwarzania Odpadów Komunalnych w Wałbrzychu (Regionální závod pro zpracování komunálních odpadů ve Valbřichu);
- Ekologiczne Centrum Utylizacji w miejscowości Rusko (Ekologické centrum zneškodňování v lokalitě Rusko, obec Strzegom);
- Regionalna Instalacja Przetwarzania Odpadów Komunalnych w Bielawie (Regionální závod pro zpracování komunálních odpadů v Bielawě);
- Regionalna Instalacja Przetwarzania Odpadów Komunalnych w Ścinawce Dolnej (Regionální závod pro zpracování komunálních odpadů ve Ścinawce Dolní, obec Radków).

Je také třeba mít na paměti, že obec má povinnost zřídit minimálně jedno stacionární místo pro sběr tříděného komunálního odpadu, samostatně nebo společně s jinou obcí, respektive obcemi. V euroregionu existují místa zřízená pro několik obcí:

- v městské obci Dzierżoniów byl zřízen jeden sběrný dvůr tříděného odpadu (polsky Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych, zkratka PSZOK) pro potřeby městské obce Dzierżoniów a vesnické obce Dzierżoniów,
- v městské obci Kłodzko byl sběrný dvůr tříděného odpadu zřízen pro potřeby městské obce Kłodzko a vesnické obce Kłodzko,
- v městské obci Nowa Ruda byl sběrný dvůr tříděného odpadu zřízen pro potřeby městské obce Nowa Ruda a vesnické obce Nowa Ruda,
- v obci Oława (mimo euroregion) funguje sběrný dvůr tříděného odpadu Meziobecního svazku Ślęza-Oława (Związek Międzygminny Ślęza-Oława) zřízený mj. pro potřeby obcí Borów, Ciepłowody, Przeworno.

Je také nutno zmínit, že na území euroregionu přetrvává problém nelegálních skládek. Tato skutečnost poukazuje jak na nedostatečně rozvinuté odpadové hospodářství, tak i na nízké environmentální povědomí obyvatel.

OBLASTI SE ZVLÁŠTNÍMI PŘÍRODNÍMI HODNOTAMI

Euroregion Glacensis má významné přírodní hodnoty, včetně oblastí zařazených do soustavy Natura 2000. Rozloha zákonem chráněných oblastí² (bez oblastí Natura 2000) činila v euroregionu v roce 2018 celkem 93.296,4 ha, což bylo cca 25,1 % celkové rozlohy zákonem chráněných území v Dolním Slezsku. Oproti roku 2005 se rozloha zákonem chráněných území v euroregionu zvýšila o 6.688,7 ha.

Tabulka 3. Zákonem chráněná území v euroregionu

Specifikace	2005	2012	2018	Euroregion =100 Rok 2018
Obec Bardo	3270,0	3165,0	3177,6	3,4
Obec Bielawa	1385,5	1386,3	1385,71	1,5
Obec Borów	0,0	0,0	0,0	0,0
Obec Bystrzyca Kłodzka	14360,6	14040,8	14036,7	15,0
Obec Ciepłowody	1180,0	1372,1	1372,1	1,5
Obec Duszniki-Zdrój	1850,0	1663,4	1663,4	1,8
Obec Dzierżoniów	666,0	662,1	662,10	0,7
Městská obec Dzierżoniów	0,0	0,0	0,0	0,0
Obec Głuszyca	2542,0	2542,1	2542,1	2,7
Obec Jedlina-Zdrój	1205,0	1205,0	1205,0	1,3
Obec Kamieniec Żąbkowicki	0,0	0,0	0,0	0,0
Městská obec Kłodzko	0,0	0,0	0,0	0,0
Obec Kłodzko	4449,0	4071,0	4071,0	4,4
Obec Kondratowice	0,0	0,0	0,0	0,0
Obec Kudowa Zdrój	1079,2	1080,1	1085,1	1,2
Obec Łądek-Zdrój	5780,0	5780,0	5780,0	6,2
Obec Lewin Kłodzki	601,5	741,2	744,8	0,8
Obec Mieroszów	3040,0	3040,0	3040,0	3,3
Obec Międzylesie	9544,0	9749,4	9729,6	10,4
Městská obec Nowa Ruda	0,0	0,0	0,0	0,0
Obec Niemcza	1050,0	1011,4	1011,4	1,1
Obec Nowa Ruda	3806,0	3558,4	3558,9	3,8
Obec Pieszyce	3378,0	2916,3	2916,3	3,1

² Zákonem chráněná území dle definice BDL nezahrnují: oblasti Natura 2000, přírodní rezervace, dokumentační stanoviště (stanowisko dokumentacyjne), ekologické užité plochy (użytki ekologiczne) a přírodně-krajinářské komplexy (zespół przyrodniczo-krajobrazowy) nacházející se na území chráněných krajinných oblastí (park krajobrazowy) a přírodních parků (obszar chronionego krajobrazu).

Obec Polanica Zdrój	57,0	417,0	417,0	0,4
Obec Przeworno	0,0	0,0	0,0	0,0
Obec Radków	2889,9	2888,8	2892,0	3,1
Obec Stoszowice	0,0	0,0	0,0	0,0
Obec Stronie Śląskie	11278,8	11255,5	11362,4	12,2
Obec Strzegom	150,0	150,0	150,0	0,2
Obec Strzelin	0,0	7330,0	7330,0	7,9
Obec Szczytna	6289,1	6358,7	6358,7	6,8
Obec Wałbrzych	1434,1	1434,1	1434,1	1,5
Obec Ziębice	1990,0	2015,4	2015,4	2,2
Obec Ząbkowice Śląskie	42,0	8,0	8,0	0,0
Obec Złoty Stok	3290,0	3347,0	3347,0	3,6
EUROREGION	86607,7	93189,1	93296,4	100,0
DOLNÍ SLEZSKO	61597,4	371020,0	371531,4	398,2

Zdroj: BDL GUS.

Nejvíce zákonem chráněných území se vyskytuje na území obcí: Bystrzyca Kłodzka (14.036,7 ha), Stronie Śląskie (11.362,4 ha), Międzyzlesie (9.729,6 ha), Strzelin (7.330,0 ha), Szczytna (6.358,7 ha), Łądek-Zdrój (5.780,0 ha). Na území obcí: Borów, městská obec Dzierżoniów, Kamieniec Ząbkowicki, městská obec Kłodzko, Kondratowice, městská obec Nowa Ruda, Przeworno, Stoszowice, Ząbkowice Śląskie chráněná území nejsou.

Význam přírodně hodnotných území pro fungování euroregionu bylo potvrzeno v dotazníkovém šetření. Přes 41 % respondentů považuje koncentraci významných přírodních území za silnou stránku Euroregionu. Současně pro dalších 44 % dotazovaných mají tato území potenciál pro další rozvoj Euroregionu. Vhodno zdůraznit i to, že pouhá 2 % respondentů vidí v těchto územích hrozbu pro rozvoj.

Zachování významných přírodních území často vyžaduje spolupráci s českými partnery. Avšak 40 % respondentů tvrdí, že míra spolupráce je bohužel neuspokojivá a je slabou stránkou Euroregionu. Současně občané vnímají potenciální přínosy takovéto spolupráce (46 %).

STAV A KVALITA OVZDUŠÍ

Analýza stavu a kvality ovzduší v euroregionu vychází z výsledků měření prováděného Wojvodským inspektorátem pro ochranu životního prostředí ve Vratislavi (Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu). Nutno zdůraznit, že koncentrace suspendovaných částic PM10 a ozonu jsou v analýze zohledněny v souladu s pokyny PN-ISO 37120 „Udržitelný sociální rozvoj. Ukazatele městských služeb a kvality života“.

Území euroregionu patří podle kritéria aplikovaného Wojvodským inspektorátem pro ochranu životního prostředí ve Vratislavi do zóny město Wałbrzych a dolnoslezské zóny.

Na území euroregionu se v roce 2018 vyskytovaly problémy s překročením limitů kvality ovzduší, a to:

- PM10 roční průměr – městská obec Nowa Ruda;
- PM10 počet dnů – městská obec Dzierżoniów, městská obec Kłodzko, vesnická obec Kłodzko, vesnická obec Nowa Ruda, městská obec Nowa Ruda, Wałbrzych;
- BaP roční průměr – Bardo, Borów, Bystrzyca Kłodzka, Bielawa, Ciepłowody, Duszniki-Zdrój, městská obec Dzierżoniów, Głuszyca, Jedlina-Zdrój, Kamieniec Ząbkowicki, městská obec Kłodzko, vesnická obec Kłodzko, Kondratowice, Kudowa Zdrój, Lądek-Zdrój, Lewin Kłodzki, Mieroszów, Międzyzlesie, Niemcza, vesnická obec Nowa Ruda, městská obec Nowa Ruda, Pieszyce, Polanica-Zdrój, Przeworno, Radków, Stoszowice, Stronie Śląskie, Strzegom, Strzelin, Szczytna, Wałbrzych, Ząbkowice Śląskie, Ziębice, Złoty Stok;
- PM2,5 roční průměr 2. fáze – městská obec Kłodzko, vesnická obec Kłodzko, vesnická obec Nowa Ruda, městská obec Nowa Ruda, Wałbrzych;
- O₃ počet dnů – Lądek-Zdrój, Stronie Śląskie, Złoty Stok.

Na základě uvedených údajů lze konstatovat, že euroregion je jako celek charakteristický poměrně nevysokou koncentrací znečištění ovzduší. Nicméně v zóně město Wałbrzych se vyskytují problémy s překračováním limitů benzo(a)pyrenu a suspendovaných částí PM10 a v dolnoslezské zóně pak benzo(a)pyrenu, polétavého prachu PM10 a ozonu. U pěti obcí pak existuje problém s dodržováním přísnějších norem týkajících se PM2,5 (2. fáze).

Problém s benzo(a)pyrenem se týká celého území euroregionu. Co se týče PM10, tak nejobtížnější situace je v městské obci Nowa Ruda (překročení ročního průměru).

Problémy s překročením limitů polétavého prachu PM10 jsou větší v topné sezóně a vyplývají z vytápění obytných budov tradičními zdroji tepelné energie.

Problém neuspokojivého stavu ovzduší vzešel i z dotazníkového šetření. Cca 31 % dotazovaných považuje stav ovzduší za slabou stránku Euroregionu a dalších 22 % v něm vidí hrozbu pro fungování Euroregionu. Pro 24 % respondentů je pak stav ovzduší na tolik dobrý, že jej označili za silnou stránku Euroregionu.

Z průzkumu prováděného na úřadech členských obcí Euroregionu však vzešly velmi protichůdné výsledky. Cca 37 % obcí hodnotilo stav ovzduší jako dobrý nebo velmi dobrý, kdy dalších 32 % tento stav považovalo za špatný nebo velmi špatný. V ostatních případech zástupci obcí nebyli schopni jednoznačně stav ovzduší posoudit.

Příčiny špatné kvality ovzduší dotazovaní spatřují v tradičním vytápění obytných budov, nízké emisi, jejímž zdrojem je automobilová doprava, a prašnosti pocházející z lomů kameniva.

SWOT ANALÝZA – ÚZEMNÍ OBLAST

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
• poměrně dobré pokrytí euroregionu silniční sítí • možnost realizace společných investic s českými partnery • různorodost přírodních a krajinných hodnot • velké množství turistických zajímavostí	• neuspokojivá dopravní dostupnost jednotlivých obcí • dominance silnic s jednou vozovkou s nízkými technickými parametry • chybějící obchvaty klíčových měst • zničená železniční infrastruktura • regrese hromadné dopravy, zejména veřejné • absence přeshraničních spojů hromadné dopravy • nízká míra pokrytí území euroregionu kanalizační a plynárenskou sítí • vysoká finanční náročnost výstavby vodovodní, kanalizační a plynárenské sítě daná reliéfem krajiny • neuspokojivý stav odpadového hospodářství • problémy s nízkou emisí, znatelnější v topné sezóně
PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
• dostavba rychlostní silnice S8, její napojení na stávající silniční sítí • výstava obchvatů měst s cílem snížení nízké emise v jejich centrech • podpora transformace směrem k nízkouhlíkové ekonomice ve všech odvětvích • rozvoj spolupráce s českými partnery	• další devastace silniční a železniční infrastruktury • příliš vysoké a neustále rostoucí náklady na vytápění ekologickými energetickými zdroji

B. EKONOMICKÁ OBLAST

PODNIKÁNÍ

Přes příznivé ekonomické procesy v posledních letech je euroregion z hlediska úrovně hospodářského rozvoje nadále velmi diferencovaný a vyžaduje další opatření zaměřené na využití jeho endogenního potenciálu.

V roce 2018 na území euroregionu působilo celkem 52.365 podnikatelských subjektů v soukromém sektoru. Oproti roku 2005 došlo ke zvýšení celkového počtu podnikatelských subjektů v soukromém sektoru o cca 3,1 %. Tento trend bylo možné sledovat i v Dolním Slezsku. Je zde nutno upozornit, že nárůst počtu podnikatelských subjektů v euroregionu byl výrazně pomalejší než v Dolnoslezském vojvodství (24,1 %).

Když jako výchozí přijmeme rok 2012, můžeme si všimnout, že na území euroregionu došlo k nárůstu celkového počtu subjektů soukromého sektoru o 2,2 %, nicméně ve stejném období se počet podnikatelských subjektů v Dolním Slezsku zvýšil o 12,6 %. Z tohoto lze vyvodit, že euroregion se rozvíjí pomaleji oproti celému vojvodství, čímž se jeho hospodářská pozice v Dolním Slezsku systematicky oslabovala.

Uvedené závěry potvrzuje analýza podílu podnikatelských subjektů na území euroregionu v celkovém počtu soukromých podnikatelských subjektů v Dolnoslezském vojvodství. V roce 2018 tento podíl činil 14,8 % a v roce 2012 pak 15,9 % a v roce 2005 to bylo 17,8%.

Tabulka 4. Podnikatelské subjekty, soukromý sektor celkem

Specifikace	2005	2012	2018	2005=100	Euroregion =100 Rok 2018
Obec Bardo	421	408	462	109,7	0,9
Obec Bielawa	2648	2652	2667	100,7	5,1
Obec Borów	268	353	413	154,1	0,8
Obec Bystrzyca Kłodzka	1872	1727	1783	95,2	3,4
Obec Ciepłowody	161	194	248	154,0	0,5
Obec Duszniki-Zdrój	547	565	590	107,9	1,1
Obec Dzierżoniów	642	724	841	131,0	1,6
Městská obec Dzierżoniów	4407	4014	3885	88,2	7,4
Obec Głuszycza	708	741	868	122,6	1,7
Obec Jedlina-Zdrój	424	466	494	116,5	0,9
Obec Kamieniec Ząbkowicki	524	590	658	125,6	1,3
Městská obec Kłodzko	4968	4155	4070	81,9	7,8
Obec Kłodzko	1107	1072	1233	111,4	2,4
Obec Kondratowice	246	278	296	120,3	0,6
Obec Kudowa Zdrój	1054	1017	1069	101,4	2,0

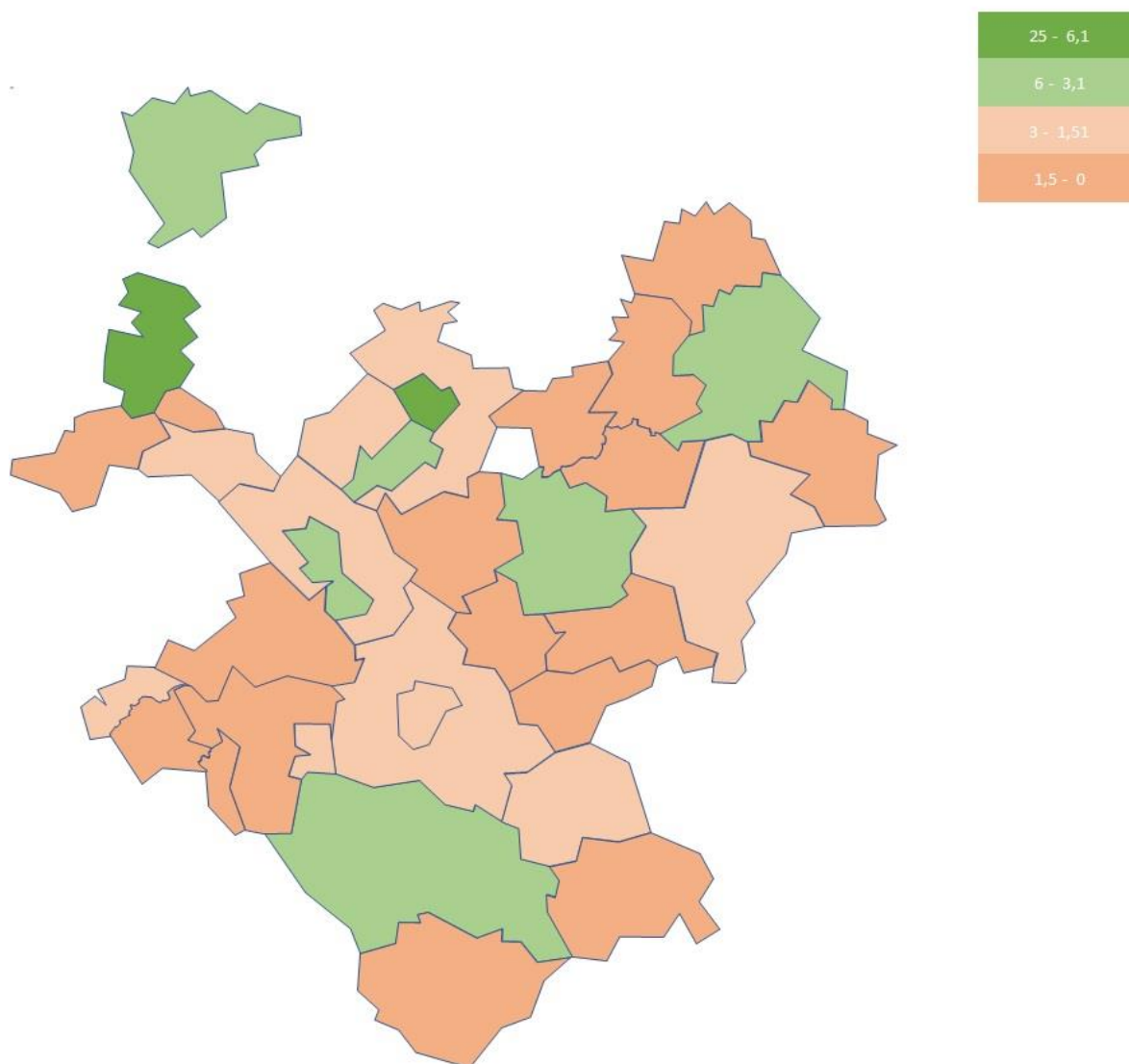
Obec Łądek-Zdrój	1062	926	949	89,4	1,8
Obec Lewin Kłodzki	195	235	239	122,6	0,5
Obec Mieroszów	573	610	622	108,6	1,2
Obec Międzylesie	461	501	505	109,5	1,0
Městská obec Nowa Ruda	2185	2187	2223	101,7	4,2
Obec Niemcza	454	423	449	98,9	0,9
Obec Nowa Ruda	780	789	822	105,4	1,6
Obec Pieszyce	742	878	979	131,9	1,9
Obec Polanica Zdrój	1002	1053	1020	101,8	1,9
Obec Przeworno	256	295	309	120,7	0,6
Obec Radków	580	666	728	125,5	1,4
Obec Stoszowice	426	467	538	126,3	1,0
Obec Stronie Śląskie	772	738	753	97,5	1,4
Obec Strzegom	2353	2587	2730	116,0	5,2
Obec Strzelin	1581	2120	2248	142,2	4,3
Obec Szczytna	577	637	666	115,4	1,3
Obec Wałbrzych	12758	12899	12329	96,6	23,5
Obec Ziębice	1334	1339	1523	114,2	2,9
Obec Ząbkowice Śląskie	2274	2435	2675	117,6	5,1
Obec Złoty Stok	446	486	481	107,8	0,9
EUROREGION	50808	51227	52365	103,1	100,0
DOLNÍ SLEZSKO	285668	321590	354380	124,1	676,7

Zdroj: BDL GUS.

Největší hospodářský potenciál v rámci euroregionu je ve Wałbrzychu. V roce 2018 ve Wałbrzychu působilo 12.329 soukromých podnikatelských subjektů, což bylo 23,5 % celkového počtu subjektů registrovaných na území euroregionu. Bohužel je třeba zdůraznit, že oproti roku 2005 se počet podnikatelských subjektů ve Wałbrzychu snížil o 3,4 %.

Ekonomický potenciál Wałbrzychu podporují lokální rozvojová centra jako jsou: Kłodzko (4.070 subjektů), Dzierżoniów (3.885), Strzegom (2.730), Bielawa (6.667), Ząbkowice Śląskie (2.675) a Nowa Ruda (2.223). Nárůst počtu soukromých podniků v letech 2005–2018 zde zaznamenaly: Ząbkowice Śląskie (17,6 %), Strzegom (16,0 %), Nowa Ruda (1,7 %) a Bielawa (0,7 %). Opačný trend byl bohužel zaznamenán v Kłodzku a Dzierżoniowě. Ve sledovaném období se počet soukromých podnikatelských subjektů snížil příslušně o 18,1 % (Kłodzko) a 11,8 % (Dzierżoniów).

Obrázek 2. Soukromé podnikatelské subjekty celkem v roce 2018 (euroregion=100)

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat BDL GUS.

Nejmenší ekonomický potenciál měřený počtem soukromých subjektů sledujeme v obcích: Lewin Kłodzki (239 subjektů), Ciepłowody (284), Kondratowice (296) a Przeworno (309). Současně je třeba zdůraznit, že v případě obce Ciepłowody byl v letech 2005–2018 zaznamenán nejrychlejší (po obci Borów) nárůst počtu podnikatelských subjektů o 54,0 %. Také v ostatních třech obcích byl vývoj nárůstu počtu podniků vyšší než euroregionální průměr a činil od 20,3 % (Kondratowice) do 22,6 % (Lewin Kłodzki). Tyto hodnoty byly přesto bohužel pod průměrem celého Dolního Slezska (24,1 %).

Jedním z cílů fungování Euroregionu Glacensis je podpora mezinárodní hospodářské spolupráce. Na míru internacionalizace ekonomiky může poukazovat mj. počet společností s podílem zahraničního kapitálu, které na území euroregionu působí.

Z údajů Hlavního statistického úřadu (GUS) vyplývá, že v roce 2018 byly v euroregionu registrovány 433 společnosti se zahraničním kapitálem. Jednalo se přibližně o 6,7 % všech

společností s podílem zahraničního kapitálu, které působí v Dolním Slezsku. Bohužel v letech 2005–2018 došlo k významnému poklesu počtu těchto společností v euroregionu (o 26,1 %). Ve stejném období se počet společností v Dolnoslezském vojvodství zvýšil o 21,4 %. Lze proto vyvodit, že z hlediska investování se euroregion stal méně atraktivní, zejména ve srovnání s jinými dolnoslezskými obcemi. A tak je zde riziko oslabení rozvojového potenciálu euroregionu.

Tabulka 5. Společnosti s podílem zahraničního kapitálu

Specifikace	2005	2012	2018	2005=100	Euroregion =100 Rok 2018
Obec Bardo	7	5	4	57,1	0,92
Obec Bielawa	29	24	20	69,0	4,62
Obec Borów	3	3	1	33,3	0,23
Obec Bystrzyca Kłodzka	14	12	9	64,3	2,08
Obec Ciepłowodny	0	0	0	0,0	0,00
Obec Duszniki-Zdrój	5	3	2	40,0	0,46
Obec Dzierżoniów	3	6	4	133,3	0,92
Městská obec Dzierżoniów	50	62	47	94,0	10,85
Obec Głuszyca	8	8	3	37,5	0,69
Obec Jedlina-Zdrój	6	6	6	100,0	1,39
Obec Kamieniec Ząbkowicki	4	8	5	125,0	1,15
Městská obec Kłodzko	35	33	19	54,3	4,39
Obec Kłodzko	9	9	7	77,8	1,62
Obec Kondratowice	8	10	9	112,5	2,08
Obec Kudowa Zdrój	29	28	42	144,8	9,70
Obec Łądek-Zdrój	7	5	1	14,3	0,23
Obec Lewin Kłodzki	2	5	5	250,0	1,15
Obec Mieroszów	4	6	2	50,0	0,46
Obec Międzylesie	3	6	5	166,7	1,15
Městská obec Nowa Ruda	38	37	21	55,3	4,85
Obec Niemcza	3	1	0	0,0	0,00
Obec Nowa Ruda	14	14	14	100,0	3,23
Obec Pieszyce	6	7	4	66,7	0,92
Obec Polanica Zdrój	10	11	9	90,0	2,08
Obec Przeworno	3	3	2	66,7	0,46
Obec Radków	7	7	3	42,9	0,69
Obec Stoszowice	0	1	1	-	0,23

Obec Stronie Śląskie	3	3	3	100,0	0,69
Obec Strzegom	40	38	20	50,0	4,62
Obec Strzelin	38	54	47	123,7	10,85
Obec Szczytna	5	4	4	80,0	0,92
Obec Wałbrzych	148	142	81	54,7	18,71
Obec Ziębice	13	14	10	76,9	2,31
Obec Żąbkowice Śląskie	30	32	19	63,3	4,39
Obec Złoty Stok	2	4	4	200,0	0,92
EUROREGION	586	611	433	73,9	100,00
DOLNÍ SLEZSKO	5360	6910	6508	121,4	1503,00

Zdroj: BDL GUS.

Nejvíce společností se zahraničním kapitálem bylo ve Wałbrzychu (81) a v obcích: městská obec Dzierżoniów (47), Strzelin (47) a Kudowa Zdrój (42). V obcích Ciepłowody a Niemcza pak takové společnosti nebyly vůbec a v obcích Borów, Łądek-Zdrój a Stoszowice působila vždy jen jedna taková společnost.

Znepokojující je skutečnost, že v letech 2005–2018 v obcích euroregionu převládal jev klesajícího počtu společností s podílem zahraničního kapitálu. Byl zaznamenán u 22 obcí, včetně tak důležitých hospodářských center, jako jsou: Wałbrzych, Dzierżoniów, Bielawa, Kłodzko, Nowa Ruda a Strzegom.

Současně v devíti obcích došlo k nárůstu počtu společností se zahraničním kapitálem (vesnická obec Dzierżoniów, Kamieniec Żąbkowicki, Kondratowice, Kudowa Zdrój, Lewin Kłodzki, Międzyzlesie, Stoszowice, Strzelin, Złoty Stok). Při zohlednění výchozí hodnoty ukazatele a hospodářského významu obce je třeba zdůraznit nárůst počtu společností v obci Kudowa-Zdrój o 44,8 % a v obci Strzelin o 23,7 %.

Zásadní význam pro rozvoj Euroregionu má využití endogenních potenciálů území, jako jsou turistické hodnoty a nerostné suroviny. Nutno pamatovat, že by tyto sektory nejsou v současné době mnohdy vysoce inovativní (zejména odvětví související s těžbou nerostných surovin), tak přeci jen mohou v budoucnu vytvářet inovace a měly by být podporovány státní správou i samosprávou.

Z dotazníkového šetření však vyplývá, že interní potenciál euroregionu není plně využíván. Pro více než 34 % dotazovaných je míra diverzifikace ekonomiky malá a je bariérou rozvoje Euroregionu. Na druhé straně si jsou obyvatelé tohoto potenciálu vědomi a v převážné většině (44 %) zastávají názor, že vytváří příležitosti pro trvalý rozvoj.

Slabou stránkou Euroregionu je pro 22 % dotazovaných také nízký podíl malých a středních podniků (MSP) ve struktuře ekonomiky. Stojí za to podotknout, že MSP mnohdy fungují s využitím endogenního potenciálu území. Z tohoto plyne, že podpora MSP by měla být jedním z důležitějších opatření místních orgánů.

V rámci analýzy ekonomické oblasti je nutno přihlédnout nejen k absolutnímu počtu registrovaných podniků, ale i k podnikavosti obyvatel měřenou počtem subjektů na 10 tisíc obyvatel.

V euroregionu tento ukazatel v roce 2018 činil 1.050 a byl pod průměrem Dolního Slezska (1.294). V letech 2005–2018 se tento ukazatel v euroregionu zvýšil o 15,5 %, ale bohužel tempo nárůstu bylo oproti Dolnoslezskému vojvodství (23,5 %) pomalejší, což relativně situaci euroregionu v rámci vojvodství zhoršilo. Pokud ještě v roce 2005 ukazatel podnikání v euroregionu činil cca 86,8 % hodnoty ukazatele v Dolním Slezsku, tak v roce 2012 se tento podíl snížil na 82,7 % a v roce 2018 ještě klesl, a to na 81,1 %.

Tabulka 6. Subjekty zapsané do registru REGON (IČO) na 10 tisíc obyvatel

Specifikace	2005	2012	2018	2005=100	Dolní Slezsko=100 Rok 2018
Obec Bardo	783	784	908	116,0	70,2
Obec Bielawa	861	928	986	114,5	76,2
Obec Borów	533	695	803	150,7	62,1
Obec Bystrzyca Kłodzka	1042	977	1061	101,8	82,0
Obec Ciepłowody	535	656	866	161,9	66,9
Obec Duszniki-Zdrój	1111	1216	1374	123,7	106,2
Obec Dzierżoniów	697	789	942	135,2	72,8
Městská obec Dzierżoniów	1334	1221	1234	92,5	95,4
Obec Głuszyca	998	986	1186	118,8	91,6
Obec Jedlina-Zdrój	850	950	1051	123,6	81,2
Obec Kamieniec Żąbkowicki	618	733	857	138,7	66,2
Městská obec Kłodzko	1880	1574	1630	86,7	126,0
Obec Kłodzko	698	643	740	106,0	57,2
Obec Kondratowice	556	636	712	128,1	55,0
Obec Kudowa Zdrój	1065	1012	1112	104,4	85,9
Obec Łądek-Zdrój	1274	1093	1199	94,1	92,7
Obec Lewin Kłodzki	1096	1264	1309	119,4	101,2
Obec Mieroszów	929	1055	1117	120,2	86,3
Obec Międzylesie	635	689	735	115,7	56,8
Městská obec Nowa Ruda	1073	1106	1144	106,6	88,4
Obec Niemcza	775	784	889	114,7	68,7
Obec Nowa Ruda	659	674	733	111,2	56,6
Obec Pieszyce	801	1005	1127	140,7	87,1
Obec Polanica Zdrój	1480	1630	1680	113,5	129,8
Obec Przeworno	516	612	675	130,8	52,2

Obec Radków	724	796	890	122,9	68,8
Obec Stoszewice	796	860	1012	127,1	78,2
Obec Stronie Śląskie	1006	980	1029	102,3	79,5
Obec Strzegom	971	1043	1148	118,2	88,7
Obec Strzelin	762	1000	1067	140,0	82,5
Obec Szczytna	810	884	949	117,2	73,3
Obec Wałbrzych	1138	1176	1202	105,6	92,9
Obec Ziębice	752	761	966	128,5	74,6
Obec Ząbkowice Śląskie	1010	1148	1285	127,2	99,3
Obec Złoty Stok	1074	1092	1145	106,6	88,5
EUROREGION	910	956	1050	115,5	81,2
DOLNÍ SLEZSKO	1048	1156	1294	123,5	100,00

Zdroj: BDL GUS.

V rámci euroregionu je ukazatel podnikatelské činnosti vyšší než v Dolním Slezsku pouze ve čtyřech obcích, tj. v obci Polanica-Zdrój (1.630), městské obci Kłodzko (1.630), obci Duszniki-Zdrój (1.374) a obci Lewin Kłodzki (1.309). Oproti roku 2012 se situace v tomto ohledu zhoršila. Tehdy byl totiž sledovaný ukazatel na průměrem Dolního Slezska i v městské obci Dzierżoniów a Wałbrzychu. Nejnížší úroveň ekonomické aktivity obyvatel sledujeme v obcích: Przeworno (675), Kondratowice (712), vesnická obec Nowa Ruda (733) a vesnická obec Kłodzko (740).

Současně v letech 2005–2018 ve 32 obcích euroregionu došlo k nárůstu podnikatelské aktivity. Nejvíce to lze sledovat v obcích: Ciepłowody (61,9 %), Borów (50,7 %), Pieszyce (40,7 %) a Strzelin (40,0 %). K poklesu počtu podniků v přepočtu na počet obyvatel došlo v obcích: městská obec Dzierżoniów, městská obec Kłodzko a Łądek-Zdrój.

V rámci analýzy stavu podnikání na území euroregionu nelze opomíjet otázky související se spoluprací polských a českých podnikatelů. Z uskutečněného dotazníkového šetření vyplývá, že respondenti tuto spolupráci hodnotí spíše jako slabou. Pro přibližně 38 % dotazovaných rozsah kooperace s českými firmami patří ke slabým stránkám Euroregionu, byť vytváří velké možnosti pro rozvoj sledovaného území. Významné je, že pouze pro 1 % dotazovaných může být kooperace s českými subjekty hrozbou.

INOVACE A INVESTIČNÍ POTENCIÁL

Hospodářský potenciál euroregionu tvoří nejen počet podniků působících na jeho území a podnikavost obyvatel, ale také inovace zaváděné v těchto podnicích.

Zjišťování inovativního přístupu podniků je však komplikované a dostupnost zdrojových podkladů je velmi omezená. Lze přijmout, že inovace v podnicích souvisí mj. s odvětvími, v nichž působí. Zvláštní pozornost si zaslouží tzv. kreativní sektor, který mnohdy vytváří podmínky pro vznik a implementaci inovací.

Z údajů Hlavního statistického úřadu (GUS) vyplývá, že podíl registrovaných subjektů kreativního sektoru v celkovém počtu nově registrovaných subjektů byl na území euroregionu v roce 2018 na úrovni 5,27 %. Hodnota tohoto ukazatele je u euroregionu bohužel nižší než celovojvodský průměr, který v roce 2018 činil 6,74 %.

Tabulka Chyba! Nebyla zadána posloupnost.. **Podíl nově registrovaných subjektů kreativního sektoru v celkovém počtu nově registrovaných subjektů**

Specifikace	2018	Euroregion = 100	Dolní Slezsko = 100 Rok 2018
Obec Bardo	4,00	75,9	59,3
Obec Bielawa	4,90	93,0	72,7
Obec Borów	2,50	47,4	37,1
Obec Bystrzyca Kłodzka	4,35	82,5	64,5
Obec Ciepłowody	2,86	54,3	42,4
Obec Duszniki-Zdrój	3,64	69,1	54,0
Obec Dzierżoniów	3,41	64,7	50,6
Městská obec Dzierżoniów	6,60	125,2	97,9
Obec Głuszyca	3,13	59,4	46,4
Obec Jedlina-Zdrój	1,92	36,4	28,5
Obec Kamieniec Ząbkowicki	5,00	94,9	74,2
Městská obec Kłodzko	4,76	90,3	70,6
Obec Kłodzko	5,38	102,1	79,8
Obec Kondratowice	4,17	79,1	61,9
Obec Kudowa Zdrój	5,22	99,0	77,4
Obec Łądek-Zdrój	6,45	122,4	95,7
Obec Lewin Kłodzki	20,00	379,5	296,7
Obec Mieroszów	4,35	82,5	64,5
Obec Międzyzlesie	12,00	227,7	178,0
Městská obec Nowa Ruda	4,31	81,8	63,9
Obec Niemcza	6,25	118,6	92,7
Obec Nowa Ruda	4,49	85,2	66,6
Obec Pieszyce	5,62	106,6	83,4
Gmina Polanica Zdrój	4,41	83,7	65,4
Obec Przeworno	4,17	79,1	61,9
Obec Radków	3,13	59,4	46,4
Obec Stoszowice	5,45	103,4	80,9
Obec Stronie Śląskie	10,77	204,3	159,8
Obec Strzegom	4,85	92,0	72,0
Obec Strzelin	5,03	95,4	74,6

Obec Szczytina	3,33	63,2	49,4
Obec Wałbrzych	4,66	88,4	69,1
Obec Ziębice	2,31	43,8	34,3
Obec Ząbkowice Śląskie	6,50	123,3	96,4
Obec Złoty Stok	4,55	86,3	67,5
EUROREGION	5,27	100,0	78,2
DOLNÍ SLEZSKO	6,74	75,9	100,0

Zdroj: BDL GUS.

Je nutné zdůraznit, že situace je v rámci euroregionu velmi různá. V roce 2018 byla hodnota tohoto ukazatele ve třech obcích euroregionu (Lewin Kłodzki, Międzyzlesie, Stronie Śląskie) nad průměrem vojvodství. Největší podíl nově registrovaných subjektů kreativního sektoru byl zaznamenán v obci Lewin Kłodzki (20,0 %). V ostatních obcích euroregionu byla hodnota sledovaného ukazatele pod průměrem celého Dolního Slezska. Nejnižší hodnota byla zjištěna v obci Jedlina-Zdrój (1,92).

Po posouzení situace jednotlivých obcí v rámci euroregionu lze konstatovat, že poměrně příznivá situace (kromě výše uvedených obcí) byla také v obcích: městská obec Dzierżoniów (6,60 %), Ząbkowice Śląskie (5,60 %), Łądek-Zdrój (6,45 %), Niemcza (6,25 %), Pieszyce (5,62 %), Stoszowice (5,45 %), vesnická obec Kłodzko (5,38 %). Ve všech těchto obcích byl podíl nově registrovaných subjektů kreativního sektoru v celkovém počtu nově registrovaných subjektů nad euroregionálním průměrem. Nejnižší ukazatel inovací byl, kromě obce Jedlina-Zdrój, také v obcích Ziębice (2,31 %) a Borów (2,50 %).

V závěru lze formulovat tezi, že nově vzniklé firmy, byť jsou mnohdy moderní, zřídka patří do odvětví, která jsou „pohonem“ pokroku. Nutno však mít také na paměti, že jejich činnost spočívá především ve výrobě, kdežto vědecko-výzkumná střediska sídlí mimo území euroregionu.

Tyto úvahy potvrzují i výsledky dotazníkového šetření. Pro přibližně 36 % respondentů je inovativní potenciál podniků natolik nízký, že je slabou stránkou Euroregionu.

Míra inovací v euroregionu je dána mimo jiné jeho přitažlivostí pro technologicky pokročilé investice. Ze zprávy Výzkumného ústavu pro tržní ekonomiku „Investiční atraktivita vojvodství a subregionů Polska 2016“³ vyplývá, že atraktivita valbřišského subregionu byla vysoká, ale přesto nižší oproti vratislavskému subregionu. Valbřišský subregion byl vysoce investičně atraktivní pro průmyslovou činnost a služby. Nicméně v každé sledované oblasti byla atraktivita valbřišského subregionu nižší ve srovnání s vratislavským subregionem. Dále je vhodné zdůraznit, že u atraktivity pro průmyslovou činnost je valbřišský subregion hodnocen hůř než jelenohorský subregion.

³ Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski 2016, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Konrad Adenauer Stiftung, Gdańsk 2016.

Zajímavé informace o investiční atraktivitě euroregionu obsahuje také zpráva „Investiční atraktivita regionů 2017 Dolnoslezské vojvodství“, zpracovaná experty z Vysoké školy ekonomické ve Varšavě (Szkoła Główna Handlowa) na objednávku Polské agentury pro investice a obchod (Polska Agencja Inwestycji i Handlu S.A.).

Pro účely uvedené studie bylo přijato toto hodnocení:

- oranžová hvězda – znamená, že okres nebo obec získala nadprůměrné hodnocení ve všech sledovaných oblastech (národní hospodářství, průmysl, obchod, služby cestovního ruchu a profesionální služby);
- zlatá hvězda – jedná se o nejvyšší vyznamenání a znamená to nejvyšší hodnocení všech sledovaných ekonomických odvětví v daném okrese nebo obci.

Dle této studie oranžovou hvězdu získaly dva okresy z euroregionu, a to Powiat Kłodzki a Powiat Świdnicki.

Ocenění získaly i některé obce euroregionu, a to:

- zlatá hvězda – Bielawa, Duszniki-Zdrój, městská obec Dzierżoniów, Jedlina-Zdrój, městská obec Kłodzko, Kudowa Zdrój, městská obec Nowa Ruda, Polanica-Zdrój, Wałbrzych, Ząbkowice Śląskie;
- oranžová hvězda – Głuszyca, Łądek-Zdrój, Mieroszów, Radków, Stronie Śląskie, Strzegom, Strzelin.

Z tohoto přehledu vyplývá, že ocenění získalo 16 obcí z euroregionu, což odpovídá 45,7 % všech obcí euroregionu.

Na investiční atraktivitu euroregionu mělo doposud vliv i fungování průmyslových zón, tzv. speciálních ekonomických zón (specjalne strefy ekonomiczne). Ale s ohledem na legislativní změny bude význam tohoto faktoru oslabován. Proto se bude zvyšovat význam opatření směřujících k přípravě investičních ploch. Současná opatření by se však neměla omezovat na činnosti jednotlivých obcí, ale spíše by měla mít koordinovaný charakter, a zde je třeba vnímat důležitou úlohu Euroregionu.

Z dotazníkového šetření však plyne, že obyvatelé euroregionu považují aktuální nabídku vybavených investičních pozemků za nedostačující a řadí tento faktor mezi slabé stránky (38 % respondentů). Současně vnímají význam dostupnosti vybavených investičních ploch pro rozvoj Euroregionu.

Příkladem inovativních opatření podporujících rozvoj území je také tvoření síťových vazeb, zejména klastrů. Na základě analýzy dokumentu „Informace o činnosti dolnoslezských

klastrů⁴ z roku 2015 lze konstatovat, že na území euroregionu v roce 2015 sídlilo osm subjektů, které koordinovaly činnost klastrů. Ke klastrům na území euroregionu patří:

- KLASTER INNOWACYJNY „DLA ZDROWIA - SUDETY“ (Inovativní klastr „Pro zdraví – Sudety“) – koordinátor Fundacja Klastr Innowacyjny „Dla zdrowia – Sudety“, ul. Wrocławska 10, Wałbrzych;
- KLASTER KAMIENIARSKI (Kamenický klastr) – koordinátor Fundacja „Bazalt“, ul. Niepodległości 22, Strzegom;
- KLASTER POLSKI RADON (Klastr Polský radon) – koordinátor Stowarzyszenie Forum Aktywności Lokalnej, ul. Ludowa 1C, Wałbrzych;
- KLASTER PRZEDSIĘBIORSTW SPOŁECZNYCH (Klastr sociálních podniků) – koordinátor Fundacja Merkury, ul. Beethovena 10, Wałbrzych;
- KLASTER WYTWÓRCÓW REGIONALNYCH (Klastr regionálních výrobců) – koordinátor Forum Aktywności Lokalnej, ul. Ludowa 1C, Wałbrzych;
- KLASTER ZDROWIE-MODA - URODA (Klastr Zdraví-Móda-Krása) – koordinátor Forum Aktywności Lokalnej, ul. Ludowa 1C, Wałbrzych;
- KLASTER „WAŁBRZYSKIE SUROWCE“ a SUROWCE DLA ZAAWANSOWANYCH TECHNOLOGII MATERIAŁOWYCH (Klastr „Valbříšské suroviny“ a suroviny pro pokročilé materiálové technologie) – koordinátor Agencja Rozwoju Regionalnego „AGROREG” SA, ul. Kłodzka 27, Nowa Ruda;
- KLASTER „WOŁOWINA SUDECKA“ (Klastr „Kladské hovězí“) – Fundacja Rozwoju Regionalnego PROGRES, ul. Tysiąclecia p.p. 4/6 57-500 Bystrzyca Kłodzka;

Na území euroregionu také působí WAŁBRZYSKI KLASTER ENERGETYCZNY (Valbříšský energetický klastr), jehož koordinátorem je firma Control Process S.A. z Krakova.

Z uvedených informací vyplývá, že subjekty koordinující činnost klastrů sídlí především ve Valbřichu. Klastry jsou také v obcích Nowa Ruda, Strzegom a Bystrzyca Kłodzka.

Investiční potenciál území a míra inovativního zaměření firem mohou vyplývat z činnosti subjektů podnikatelského prostředí. Mezi nimi tu nejvýznamnější úlohu plní technologické parky, průmyslové parky, centra pro transfer technologií, podnikatelské inkubátory a instituce Státní inovativní síť (Krajowa Sieć Innowacji). Z průzkumu však vyplývá, že na území euroregionu je dislokace institucí podnikatelského prostředí nerovnoměrná. Lze zaznamenat

⁴ Informacja o działalności dolnośląskich klastrów, Studia nad rozwojem Dolnego Śląska nr 1/56/2015, Wrocław 2015.

jejich územní koncentraci. Existují města, kde tyto instituce nejsou vůbec nebo míra jejich činnosti je příliš nízká oproti výzvám, kterým Euroregion čelí.

Problémem je také neuspokojivý rozsah služeb poskytovaných institucemi podnikatelského prostředí. Příliš málo se angažují do aktivit realizovaných na venkově a do aktivit podporujících preinkubaci a inkubaci firem. Tyto úvahy potvrzují výsledky dotazníkového šetření. Na 40 % dotazovaných považuje činnost institucí podnikatelského prostředí pro podporu podnikání za nedostačující. Více než 67 % respondentů také poukazuje na další slabou stránku Euroregionu, a to dostupnost vědecko-výzkumných středisek.

CESTOVNÍ RUCH

Euroregion má velký potenciál pro rozvoj cestovního ruchu. Jednotlivé obce mohou příslušně k vlastním zdrojům rozvíjet nabídku zaměřenou jak na masový cestovní ruch, tak i na vybrané skupiny.

Existenci potenciálu pro rozvoj cestovního ruchu potvrzuje i dotazníkové šetření. Cca 36 % respondentů považuje cestovní ruch za silnou stránku Euroregionu. Pro 59 % dotazovaných je to velmi významná příležitost pro rozvoj Euroregionu.

Pro euroregion je charakteristický lázeňský produkt. Největší potenciál pro rozvoj tohoto typu cestovního ruchu mají: Duszniki-Zdrój, Jedlina-Zdrój, Kudowa Zdrój, Łądek-Zdrój, Polanica-Zdrój, a také Sokołowsko (v obci Mieroszów).

K nejvýznamnějším turistickým zajímavostem euroregionu, zejména s ohledem na potenciál rozvoje přeshraniční spolupráce, patří také:

- Kopalnia Złota w Złotym Stoku (Zlatý důl);
- Średniowieczny Park Techniki (Středověký technický park) – jsou zde vystaveny hornické stroje a zařízení. Średniowieczna Osada Górnicza (Středověká hornická osada) – přesná replika středověké hornické osady, ve které jsou umístěna zařízení postavená v měřítku 1:1. Všechna vznikla na základě středověkých rytin Georga Agricoly;
- Podzemní město „Osówka” – každým rokem jej navštěvuje cca 100.000 turistů, včetně mnoha návštěvníků z České republiky;
- zřícenina hradu Rogowiec – nejvýše situovaný hrad v Polsku;
- zatopené důlní dílo po lomech v Głuszyci Górnej;
- Arboretum Wojsławice;
- Niemcza – historické jádro města, Piernikarnia Śląska – malé muzeum věnované dějinám Niemczy, perníkářské tradici, středověkým zvykům;

- Zámek Książ, Palmový skleník, náměstí, Stara Kopalnia – Centrum Nauki i Sztuki w Wałbrzychu (Vědecké a umělecké centrum);
- Bazilika minor sv. Petra a Pavla, která je na základě nařízení Prezidenta PR vyhlášena historickým památkou, lomy ve Strzegomi;
- zámecký areál s parkem v Jedlince, nejdelší železniční tunel v Polsku, pramen minerálních vod, sportovně-rekreační areál „Czarodziejska Góra“ v obci Jedlina-Zdrój;
- náměstí s radnicí, domy tkalců, nejvyšší železniční most v Polsku v Nowé Rudě;
- Hornické muzeum v Nowé Rudě, podzemní turistická trasa;
- urbanistické uspořádání centra Mieroszowa, pravoslavný kostel v Sokołowsku, zřícenina hradu Radosno, zoologická zahrada ZOO Farma ve vesnici Łączna;
- pevnost Srebrna Góra – Fort Donjon, Fort Ostróg, Fort Wysoka Skała;
- Viadukty sovíhorské železnice;
- zámecký areál s parkem a rozhlednou v Grodziszczu;
- pevnost Kłodzko, náměstí, „Podzemní město“, Most sv. Jana, farní kostel Nanebevzetí Panny Marie, kostel a františkánský klášter, kostel sv. Jiří a sv. Vojtěcha v Kłodzku;
- zámek v Bożkowě;
- Japonská zahrada v Jarkowě;
- náměstí v Lewinu Kłodzkém;
- Uroczysko Siedmiu Stawów – zámek SPA v Goli Dzierżoniowské;
- hora Gromnik – pahorkatina Wzgórza Niemczańsko-Strzelińskie (NATURA 2000);
- Muzeum Kultury Pogórza Sudeckiego (Muzeum kultury sudetského pohoří);
- Kaple lebek;
- Klášter Jindřichovské knihy a cisterciácké opatství v Henrykowě;
- staré město v Ziębicích;
- Křivá věž – jediná křivá věž v Polsku v Ząbkowicach Śląskich;
- Přelom řeky v Bardu – Zázrak Sudet;
- lázně Łądek-Zdrój;

- Czarna Góra Resort – horské středisko zaměřené na alpské lyžování, horskou cyklistiku, pěší túry, situované na svazích Czarné Góry a Żmijowce;
- Medvědí jeskyně v Kletnu – jedna z nejkrásnějších jeskyní v Evropě, každým rokem navštěvována 50 tisíci turistů z celého světa, včetně Čechů;
- Owiesno – Wieś Okrągłego zamku (Vesnice kulatého hradu) – tematická vesnice;
- Dworek Chopina a Lázeňský park v Dusznikách-Zdroji;
- Zieleniec Ski-Arena – lyžařské středisko;
- Pěší trasa na Hejšovinu ve Stolových horách;
- Mariánská naučná stezka ve Wambierzycích;
- Městská turistická trasa v Bystrzyci Kłodzské;
- Stezka radiopřijímačů Diora;
- Zámek Mariany Oranžské, Kamieniec Ząbkowicki;
- zámek v Kietlině.

Silnou nabídku cestovního ruchu euroregionu potvrdily výsledky dotazníkového šetření. Cca 36 % respondentů považuje nabídku cestovního ruchu za silnou stránku Euroregionu a pro další 53 % dotazovaných je velmi důležitý faktor rozvoje území. Nutno zdůraznit i skutečnost, že převážná většina dotazovaných (cca 37 %) pozitivně hodnotí turistickou propagaci území a považuje ji za silnou stránku Euroregionu. Je však třeba pamatovat, že propagační aktivity musí být pravidelné a rozvíjené, zejména proto, že nyní je negativně hodnotí každý pátý respondent.

Obce situované na území euroregionu mají sice velký potenciál pro rozvoj cestovního ruchu, který však není v plné míře využíván. Nadále je zde řada chátrajících objektů s velkou historickou hodnotou. Je to viditelné zejména u technických památek. Je to dáno mimo jiné chybějícím komplexním přístupem k jejich ochraně. Problémem je rovněž absence správného označení turistických tras. To pak omezuje možnost rozvoje pěší, cyklistické a také jezdecké turistiky.

Možnosti rozvoje cestovního ruchu závisí mimo jiné na ubytovací kapacitě. V roce 2018 objekty hromadného ubytování na území euroregionu nabízely celkem 17,293 lůžek, což činilo 24,7 % všech lůžek v Dolnoslezském vojvodství. Oproti roku 2005 se počet lůžek zvýšil o přibližně 88,7 %. V roce 2005 bylo lůžek 9.165, což činilo 20,1 % všech lůžek v Dolnoslezském vojvodství. Z uvedených údajů vyplývá, že počet lůžek roste v euroregionu rychleji než ve vojvodství, z čehož lze vyvodit, že euroregion využívá svůj turistický potenciál ve stále větší míře.

Tabulka Chyba! Nebyla zadána posloupnost.. Ubytovací kapacita a návštěvníci z České republiky

Specifikace	2005	2012	2018
Obec Bardo			
počet lůžek	143	139	199
návštěvníci z ČR	0	0	6
Obec Bielawa			
počet lůžek	86	198	227
návštěvníci z ČR	19	62	27
Obec Borów			
počet lůžek	0	0	0
návštěvníci z ČR	0	0	0
Obec Bystrzyca Kłodzka			
počet lůžek	822	904	1121
návštěvníci z ČR	0	137	227
Obec Ciepłowody			
počet lůžek	0	70	70
návštěvníci z ČR	0	30	15
Obec Duszniki-Zdrój			
počet lůžek	1342	1612	2024
návštěvníci z ČR	61	23	138
Obec Dzierżoniów			
počet lůžek	0	0	15
návštěvníci z ČR	0	0	0
Městská obec Dzierżoniów			
počet lůžek	137	113	119
návštěvníci z ČR	62	94	110
Obec Głuszyca			
počet lůžek	0	0	30
návštěvníci z ČR	0	0	0
Obec Jedlina-Zdrój			
počet lůžek	0	157	270
návštěvníci z ČR	0	0	31
Obec Kamieniec Ząbkowicki			
počet lůžek	52	62	61
návštěvníci z ČR	0	0	0
Městská obec Kłodzko			
počet lůžek	166	110	145
návštěvníci z ČR	67	71	57

Obec Kłodzko			
počet lůžek	120	90	52
návštěvníci z ČR	0	2	25
Obec Kondratowice			
počet lůžek	0	0	0
návštěvníci z ČR	0	0	0
Obec Kudowa Zdrój			
počet lůžek	1544	2670	3120
návštěvníci z ČR	22	420	1088
Obec Łądek-Zdrój			
počet lůžek	642	982	1178
návštěvníci z ČR	20	178	456
Obec Lewin Kłodzki			
počet lůžek	76	184	289
návštěvníci z ČR	0	0	0
Obec Mieroszów			
počet lůžek	88	156	176
návštěvníci z ČR	2	2	50
Obec Międzylesie			
počet lůžek	160	165	225
návštěvníci z ČR	3	0	174
Městská obec Nowa Ruda			
počet lůžek	324	330	373
návštěvníci z ČR	5	11	82
Obec Niemcza			
počet lůžek	0	139	326
návštěvníci z ČR	0	0	102
Obec Nowa Ruda			
počet lůžek	263	365	464
návštěvníci z ČR	8	4	17
Obec Pieszyce			
počet lůžek	85	107	225
návštěvníci z ČR	0	0	7
Obec Polanica Zdrój			
počet lůžek	1438	1676	2675
návštěvníci z ČR	60	28	1147
Obec Przeworno			
počet lůžek	0	0	0

návštěvníci z ČR	0	0	0
Obec Radków			
počet lůžek	455	1101	979
návštěvníci z ČR	0	15	0
Obec Stoszowice			
počet lůžek	31	205	235
návštěvníci z ČR	0	2	94
Obec Stronie Śląskie			
počet lůžek	189	649	849
návštěvníci z ČR	0	0	160
Obec Strzegom			
počet lůžek	194	186	317
návštěvníci z ČR	6	21	34
Obec Strzelin			
počet lůžek	188	227	85
návštěvníci z ČR	14	130	31
Obec Szczytna			
počet lůžek	354	161	457
návštěvníci z ČR	3	0	6
Obec Wałbrzych			
počet lůžek	212	428	804
návštěvníci z ČR	141	332	810
Obec Ziębice			
počet lůžek	54	74	40
návštěvníci z ČR	0	0	0
Obec Ząbkowice Śląskie			
počet lůžek	0	30	30
návštěvníci z ČR	0	0	0
Obec Złoty Stok			
počet lůžek	0	109	113
návštěvníci z ČR	0	0	0
EUROREGION			
počet lůžek	9165	13399	17293
návštěvníci z ČR	493	1562	4894
DOLNÍ SLEZSKO			
počet lůžek	45631	59072	69980
návštěvníci z ČR	7698	15543	26730

Zdroj: BDL GUS.

Je nutné zdůraznit, že situace je v rámci euroregionu velmi různá. Největší ubytovací kapacitu mají následující obce: Kudowa Zdrój (3.120 lůžek), Polanica-Zdrój (2.675), Duszniki-Zdrój (2.024), Łądek-Zdrój (1.178) a Bystrzyca Kłodzka (1.121). Z uvedených údajů vyplývá, že nejvíce lůžek je především v lázeňských obcích, které mají stabilní pozici na trhu. Překvapující je však slabě rozvinutá ubytovací kapacita v Kłodzku (145 lůžek), které je kulturním a hospodářským centrem Kladského okresu a uchází se o jméno jednoho z center celého euroregionu.

Zároveň je třeba uvést, že v euroregionu jsou obce, které nemají ubytovací objekty (Borów, Kondratowice, Przeworno). Je však nutno pamatovat, že se jedná o vesnické obce, které nemají významné přírodní oblasti a jsou relativně málo předurčeny k rozvoji cestovního ruchu.

Podstatou Euroregionu Glacensis je mj. rozvíjení spolupráce s českými partnery. Proto je důležité, zda jsou obce euroregionu navštěvovány českými turisty. Dle údajů Hlavního statistického úřadu v roce 2018 euroregion navštívilo 4.894 turistů z ČR, což bylo cca 18,3 % celkového počtu návštěvníků Dolního Slezska. V období 2005–2018 se počet návštěvníků z ČR zvýšil téměř desetinásobně. Je třeba zdůraznit, že v roce 2005 euroregion navštívilo pouze 6,4 % českých turistů pobývajících na území Dolního Slezska. Uvedené údaje poukazují na růst zájmu českých turistů o euroregion.

Čeští občané nejčastěji navštěvovali následující obce: Polanica-Zdrój (1.147 návštěvníků), Kudowa-Zdrój (1.088), Wałbrzych (810) a Łądek-Zdrój (456). Na druhé straně v roce 2018 jedenáct obcí nezaznamenalo návštěvu českých turistů.

Zvýšení zájmu českých návštěvníků o obce euroregionu může být dáno společně realizovanými aktivitami. K takovým aktivitám patří:

- „Ovoce polsko-české spolupráce“, projekt související s oslavami 20 let spolupráce Dzierżoniowa a Lanškrounu. V rámci projektu se konaly kulturní a společenské akce s účastí občanů obou měst. U příležitosti výročí byly vysazeny ovocné stromy symbolizující dlouhodobou a úrodnou spolupráci. Realizace projektu přispěla ke zvýšení návštěvnosti, navázání a utužení kontaktů mezi občany Dzierżoniowa a Lanškrounu a také ke zkvalitnění spolupráce samospráv;
- revitalizace mauzolea rodiny Güttlerových na staroměstském historickém hřbitově ve Zlótém Stoku – objekt byl zařazen do městské turistické trasy a je zpřístupněn návštěvníkům;
- rekonstrukce a zpřístupnění návštěvníkům prostoru v historické budově v lokalitě staroměstského jádra, zapsaného na seznam památek v Nowé Rudě s cílem zřízení veřejně dostupné galerie umění. Ve zřízených galeriích v Polsku a v České republice (v Broumově) byla vystavena díla místních umělců a instalovány fotografické výstavy ukazující turistické zajímavosti z obou stran hranice;
- zřízení informačního střediska na náměstí ve Zlótém Stoku a nákup elektrického vozidla, které vozí turisty z Polska do Bílé Vody;

- výjezdy na veletrhy cestovního ruchu realizované mj. těmito příjemci: Powiat Kłodzki, Gmina Bystrzyca Kłodzka, Gmina Międzyzlesie, Gmina Stronie Śląskie, kde byly distribuovány propagační materiály vydané v rámci realizovaných mikroprojektů;
- montáž LED obrazovek na území obce Duszniki-Zdrój, na nichž jsou prezentovány turistické zajímavosti a kulturní akce pořádané v Polsku a v ČR;
- projekt „Tajemství vojenského podzemí“ realizovaný Obcí Rokytnice v Orlických horách, městem Trutnov, pevností Stachelberg, Euroregionem Glacensis, městem Kamienna Góra – v obci Głuszyca se projekt týkal vybavení a rozšíření podzemní turistické trasy v Osówce;
- projekt „Aktivní lyžování v polsko-českém pohraničí“ – projekt byl zaměřen na rozvoj zimní turistiky v polsko-českém příhraničí, zpřístupnění přírodních a krajinných zdrojů a spolupráce mezi dlouhodobými partnery, obcemi Międzyzlesie a Králíky, a to díky vytýčení společné běžecké lyžařské trasy;
- „Bohuslavice – Pieszyce budou atraktivní ještě více“ – v rámci mikroprojektu vznikla rekreační a odpočinková místa v Pieszcích a Bohuslavicích;
- „Technologie v turistice – moderní propagace zajímavostí na česko-polském pohraničí“ – cílem projektu bylo zvýšení návštěvnosti a konkurenceschopnosti regionů spolupracujících měst Bystrzyca Kłodzka a Ústí nad Orlicí, a to využitím potenciálu přírodních a kulturních zdrojů. Propagace zajímavostí, přírodního, kulturního a turistického bohatství probíhala i formou marketingových, informačních a propagačních aktivit (účast na mezinárodních veletrzích cestovního ruchu, tisk propagačních materiálů, nákup výstavního vybavení).

ZEMĚDĚLSTVÍ

V diagnóze obsažené ve studii „Zarys opracowania dotyczącego rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa województwa dolnośląskiego do 2030 r.“ (Koncept studie týkající se rozvoje venkova a zemědělství v Dolnoslezském vojvodství do roku 2030)⁵ zpracované Dolnoslezským zemědělským poradenským střediskem v roce 2017 byly venkovské oblasti z území euroregionu zařazeny do:

- regionu intenzivního zemědělství – obce: Cieplowody, vesnická obec Dzierżoniów, Kamieniec Ząbkowicki, Kondratowice, Niemcza, Pieszyce, Przeworno, Strzelin, Strzegom, Stoszowice, Ząbkowice Śląskie, Ziębice;
- průmyslově-rekreačně-turistického regionu (ostatní obce).

⁵ Zarys opracowania dotyczący rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa województwa dolnośląskiego do 2030 r. DODR, Wrocław 2017.

Pro účely analýzy výrobního zemědělského potenciálu byl využitý ukazatel valorizace zemědělských výrobních oblastí. Na základě toho lze konstatovat, že největší potenciál pro rozvoj zemědělství mají obce v okresech: świdnicki a strzeliński. V těchto okresech jsou zvláště příznivé přírodní podmínky pro rozvoj zemědělství. Velmi příznivé podmínky jsou také v okrese dzierzoniowski a příznivé v okrese ząbkowicki. Je také třeba zdůraznit, že v okresech wałbrzyski (mimo město Wałbrzych) a kłodzki jsou podmínky pro rozvoj zemědělství málo příznivé.

Na území euroregionu je obdobně jako v ostatních oblastech Dolního Slezska znatelný proces koncentrace pozemků. Současně klesá počet kusů skotu. Ve výsledku je počet hospodářských zvířat malý. Zemědělská výroba zahrnuje především rostlinnou výrobu (ozimé obilniny, pohanka).

Potenciál pro rozvoj zemědělství je na území euroregionu sice diferencovaný, ale přesto se toto území může stát významným místem výroby vysoce kvalitních potravin v Dolním Slezsku. Příležitosti k rozvoji zemědělství spočívají na jedné straně v rozvoji ekologické výroby a na druhé straně ve výrobě značkových produktů, jako jsou např. „Wołowina Sudecka“ (Sudetské hovězí). Pro tento účel budou nezbytné aktivity zaměřené na rozvoj chovu a obnovení drobného zemědělského zpracovatelského odvětví.

VEŘEJNÁ SPRÁVA

Efektivně fungující veřejná správa je nezbytná jak pro řádný rozvoj Euroregionu, tak pro jeho jednotlivé obce.

Z dotazníkového šetření vyplývá, že většina občanů euroregionu hodnotí veřejnou správu dobře. Na 40 % respondentů považuje kvalitu veřejné správy za silnou stránku Euroregionu. Dalších 25 % respondentů v kvalitní veřejné správě spatřuje příležitosti pro jeho další rozvoj.

Tyto výsledky však neznamenají, že veřejná správa nevyžaduje další posilování a zkvalitňování. Je totiž nutno upozornit, že pro cca 25 % dotazovaných veřejná správa nefunguje uspokojivým způsobem, a proto je bariérou pro rozvoj Euroregionu.

Obecně pozitivní hodnocení kvality veřejné správy souvisí i s pozitivním hodnocením míry a rozsahu spolupráce obcí. Téměř 60 % respondentů považuje spolupráci za silnou stránku Euroregionu. Za povšimnutí stojí skutečnost, že občané vnímají spolupráci obcí jako příležitost pro efektivnější fungování Euroregionu. Současně této spolupráci přiřazují velmi velký význam.

Názory obyvatel potvrzují údaje týkající se společných záměrů realizovaných územními samosprávnými celky. Jako příklad takových aktivit lze uvést např.:

- projekt „Revitalizace veřejného prostoru města Ząbkowice Śląskie“, v jehož rámci okres ząbkowicki společně s obcí Ząbkowice Śląskie zrealizoval akci s názvem „Přestavba domu č. 3 Střediska sociální péče v Ząbkowicích Śląských s cílem zřízení dodatečných míst pro celodenní péči“;

- projekt „Přestavba okresní silnice č. 3142D v lokalitě Mąkolno“ realizovaný okresem ząbkowickým ve spolupráci s obcí Złoty Stok;
- projekt „Přestavba silnice č. 3170 D Henryków – Skalice“ realizovaný okresem ząbkowickým ve spolupráci s obcí Ziębice.

Kromě projektů, územní samosprávné celky spolupracovaly také v oblasti ochrany životního prostředí, výměny kotlů, zateplování budov, rekonstrukce obecních komunikací, rozvoje infrastruktury cestovního ruchu, přestavby čistíren odpadních vod a revitalizace veřejného prostoru.

Je třeba zdůraznit, že poměrně malý podíl respondentů (necelých 11 %) špatně hodnotí spolupráci mezi obcemi. Zajímavé je, že z dotazníkového šetření vyplývá, že občané jednotlivých obcí nevnímají jiné obce jako konkurenci. Neobávají se, že utužování spolupráce přispěje k oslabení pozice jejich obce.

Poměrně dobře občané hodnotí i spolupráci mezi územními samosprávnými celky z Polska a České republiky. Za silnou stránku euroregionu tuto spolupráci považuje přes 25 % respondentů. Ještě důležitější je skutečnost, že obyvatelé euroregionu takovou spolupráci podporují a vidí v ní možnosti dalšího rozvoje území. Je však třeba podotknout, že procento osob, které spolupráci nakloněny nejsou, je sice velmi nízké (cca 3 %), ale přes 17 % dotazovaných není spokojeno s dosavadní mírou a výsledky spolupráce.

Problémem v oblasti fungování veřejné správy je, dle názoru obyvatel, neuspokojivý stav informatizace úřadů. Pro přibližně 30 % respondentů je to slabá stránka Euroregionu. Tato situace vychází ani ne tak z nečinnosti místních orgánů v oblasti informatizace úřadů, ale spíš z rychle rostoucích potřeb obyvatel, což je následkem vzniku informační společnosti.

37,5 % respondentů má za to, že rozsah záležitostí, které lze vyřídit na úřadech přes internet, je nedostačující a je bariérou pro efektivní fungování veřejné správy na území euroregionu. Opačný názor mělo cca 24 % dotazovaných.

Obyvatelé euroregionu se také obávají zhoršení finanční situace samospráv. Nižší příjmy do rozpočtů mají negativní dopad jak na investiční možnosti obcí, tak i na zajištění běžné činnosti.

V rámci posuzování fungování veřejné správy byl řešen i rozsah spolupráce v oblasti záchranných zásahů a řešení krizových situací. V obou případech bylo využito dotazníkové šetření. V prvním případě respondenti vysoce ohodnotili spolupráci v oblasti záchranných zásahů, což považují za silnou stránku Euroregionu (cca 49 %). Obdobně to vypadá s hodnocením opatření v krizových situacích. Pozitivní názor zde mělo cca 52 % dotazovaných.

Je nutno zdůraznit, že respondenti oceňují význam přeshraniční spolupráce vyvíjené Euroregionem. Podle 33 % dotazovaných tato spolupráce posiluje potenciál Euroregionu a pro dalších 45 % respondentů je to příležitost pro další rozvoj dotčeného území.

SWOT ANALÝZA – HOSPODÁŘSKÁ OBLAST

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
• Potenciál pro rozvoj Euroregionu v mnoha směrech • Dostupnost surovin umožňující rozvoj těžebního průmyslu • Fungování klastrů využívajících endogenní potenciál území • Potenciál pro rozvoj cestovního ruchu • Potenciál pro rozvoj výroby vysoce kvalitních potravin • Vysoká kvalita místní správy • Spolupráce územních samosprávných celků	• Pomalejší růst počtu podnikatelských subjektů oproti regionu • Pokles počtu společností s podílem zahraničního kapitálu • Nižší ukazatel podnikání oproti regionu • Nižší podíl kreativního sektorů v celkovém počtu podnikatelských subjektů oproti regionu • Absence vědecko-výzkumného střediska • Neuspokojivá nabídka podpory ze strany institucí podnikatelského prostředí • Vysoké náklady vybavení investičních ploch, dané polohou jednotlivých obcí • Chátrající objekty hmotného dědictví
PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
• Dostupnost evropských fondů pro podporu podnikání, vznik pracovních příležitostí, inovace v podnicích, spolupráce vědecko-výzkumného sektoru s podniky • Přísun zahraničního kapitálu, také z ČR • Rostoucí náklady práce ve Vratislavské metropolitní oblasti • Růst významu cestovního ruchu • Velký potenciál související s obsluhností nového výhledového trhu „péče o seniory“	• Zavedení zákona o podpoře nových investic, který ruší podzóny speciálních ekonomických zón • Větší investiční atraktivita obcí z Vratislavské metropolitní oblasti • Malý počet programů na podporu příjemců na rozvoj OZE

C. SOCIÁLNÍ OBLAST

DEMOGRAFICKÝ POTENCIÁL

Demografický potenciál Euroregionu Glacensis tvoří na 507,7 tis. obyvatel, což bylo v roce 2018 cca 17,5 % obyvatelstva Dolnoslezského vojvodství.

Na území euroregionu lze zaznamenat pokles počtu obyvatel. V letech 2005–2018 se počet obyvatel v euroregionu snížil o 6 % z 540.216 na 507.710. Ve stejném období se počet obyvatel v Dolním Slezsku zvýšil o 0,4 % z 2.888.232 na 2.901.225.

Pokles počtu obyvatel byl v letech 2005–2018 zaznamenán ve 31 obcích euroregionu (Bardo, Bielawa, Bystrzyca Kłodzka, Ciepłowody, Duszniki-Zdrój, městská obec Dzierżoniów, vesnická obec Dzierżoniów, Głuszyca, Jedlina-Zdrój, Kamieniec Ząbkowicki, městská obec Kłodzko, Kondratowice, Kudowa Zdrój, Łądek-Zdrój, Mieroszów, Międzyzlesie, Niemcza, městská obec Nowa Ruda, vesnická obec Nowa Ruda, Pieszyce, Polanica-Zdrój, Przeworno, Radków, Stoszowice, Stronie Śląskie, Strzegom, Szczytna, Wałbrzych, Ziębice, Ząbkowice Śląskie, Złoty Stok), opačný trend vykazují 4 obce (Borów, vesnická obec Kłodzko, Lewin Kłodzki, Strzelin). K největší míře depopulace došlo v obcích: Wałbrzych (pokles počtu obyvatel o 11 %), Duszniki-Zdrój (9,6 %), Mieroszów (9,4 %) a Niemcza (9,1 %).

Tabulka 7. Počet obyvatel v euroregionu a jednotlivých obcích ke dni 31.12.

Specifikace	2005	2012	2018	2005 = 100	EUROREGION = 100 Rok 2018	Dolní Slezsko = 100 Rok 2018
Obec Bardo	5645	5510	5328	94,4	1,0	0,2
Obec Bielawa	31327	31480	30055	95,9	5,9	1,0
Obec Borów	5249	5267	5306	101,1	1,0	0,2
Obec Bystrzyca Kłodzka	19787	19689	18984	95,9	3,7	0,7
Obec Ciepłowody	3199	3125	3014	94,2	0,6	0,1
Obec Duszniki-Zdrój	5123	4977	4629	90,4	0,9	0,2
Obec Dzierżoniów	9442	9353	9138	96,8	1,8	0,3
Městská obec Dzierżoniów	34809	34679	33344	95,8	6,6	1,1
Obec Głuszyca	9350	9040	8659	92,6	1,7	0,3
Obec Jedlina-Zdrój	5144	5033	4851	94,3	1,0	0,2
Obec Kamieniec Ząbkowicki	8786	8512	8182	93,1	1,6	0,3
Městská obec Kłodzko	28361	28356	26954	95,0	5,3	0,9
Obec Kłodzko	16988	17290	17208	101,3	3,4	0,6

Obec Kondratowice	4657	4541	4298	92,3	0,8	0,1
Obec Kudowa Zdrój	10227	10350	9954	97,3	2,0	0,3
Obec Łądek-Zdrój	8826	8732	8276	93,8	1,6	0,3
Obec Lewin Kłodzki	1852	1962	1940	104,8	0,4	0,1
Obec Mieroszów	7575	7212	6866	90,6	1,4	0,2
Obec Międzylesie	7562	7559	7212	95,4	1,4	0,2
Městská obec Nowa Ruda	24397	23475	22246	91,2	4,4	0,8
Obec Niemcza	6052	5805	5502	90,9	1,1	0,2
Obec Nowa Ruda	12246	12163	11657	95,2	2,3	0,4
Obec Pieszyce	9523	9678	9492	99,7	1,9	0,3
Obec Polanica Zdrój	6928	6706	6357	91,8	1,3	0,2
Obec Przeworno	5276	5082	4800	91,0	0,9	0,2
Obec Radków	9414	9432	9059	96,2	1,8	0,3
Obec Stoszowice	5588	5557	5415	96,9	1,1	0,2
Obec Stronie Śląskie	7979	7767	7559	94,7	1,5	0,3
Obec Strzegom	27087	26991	25887	95,6	5,1	0,9
Obec Strzelin	21681	22179	22153	102,2	4,4	0,8
Obec Szczytna	7368	7490	7302	99,1	1,4	0,3
Obec Wałbrzych	126465	119171	112594	89,0	22,2	3,9
Obec Ziębice	18297	18089	17088	93,4	3,4	0,6
Obec Ząbkowice Śląskie	23238	22799	21885	94,2	4,3	0,8
Obec Złoty Stok	4768	4742	4516	94,7	0,9	0,2
EUROREGION	540216	529793	507710	94,0	100,0	17,5
DOLNÍ SLEZSKO	2888232	2914362	2901225	100,4	571,4	100,0

Zdroj: BDL GUS.

Při posuzování období 2012–2028 je nutné zdůraznit další prohlubování demografických problémů. V tomto období tři další obce (vesnická obec Kłodzko, Lewin Kłodzki, Strzelin) zaznamenaly pokles počtu obyvatel. Pouze v obci Borów přetrvával stoupající trend počtu obyvatel.

Znepokojující je pokles počtu obyvatel v největších městech euroregionu, tj. Wałbrzych, Dzierżoniów, Kłodzko a Bielawa. Snížení demografického potenciálu těchto měst a také celého euroregionu může být projevem postupující marginalizace a periferizace.

Problém poklesu počtu obyvatel byl viditelný i v dotazníkovém šetření. Přes 72,1 % dotazovaných vidí v tomto jevu hrozbu pro Euroregion.

Obrázek 3. Počet obyvatel v euroregionu a jednotlivých obcích ke dni 31.12.2018 (Euroregion=100)

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat BDL GUS.

Na demografickou situaci euroregionu má negativní dopad přetrvávající záporné migrační saldo. V roce 2018 celkové saldo migrace na 1 tis. obyvatel v euroregionu činilo (-2,0). Pozitivní však je, že oproti roku 2005 a 2012 se záporné migrační saldo zmenšilo. Tehdy činilo příslušně (-2,6) a (-2,1). Je třeba zdůraznit, že saldo vnitřní migrace bylo v Dolnoslezském vojvodství v roce 2012 a 2018 kladné a činilo příslušně 0,3 a 1,3.

Tabulka 8. Migrační saldo celkem (na 1 tis. obyvatel)

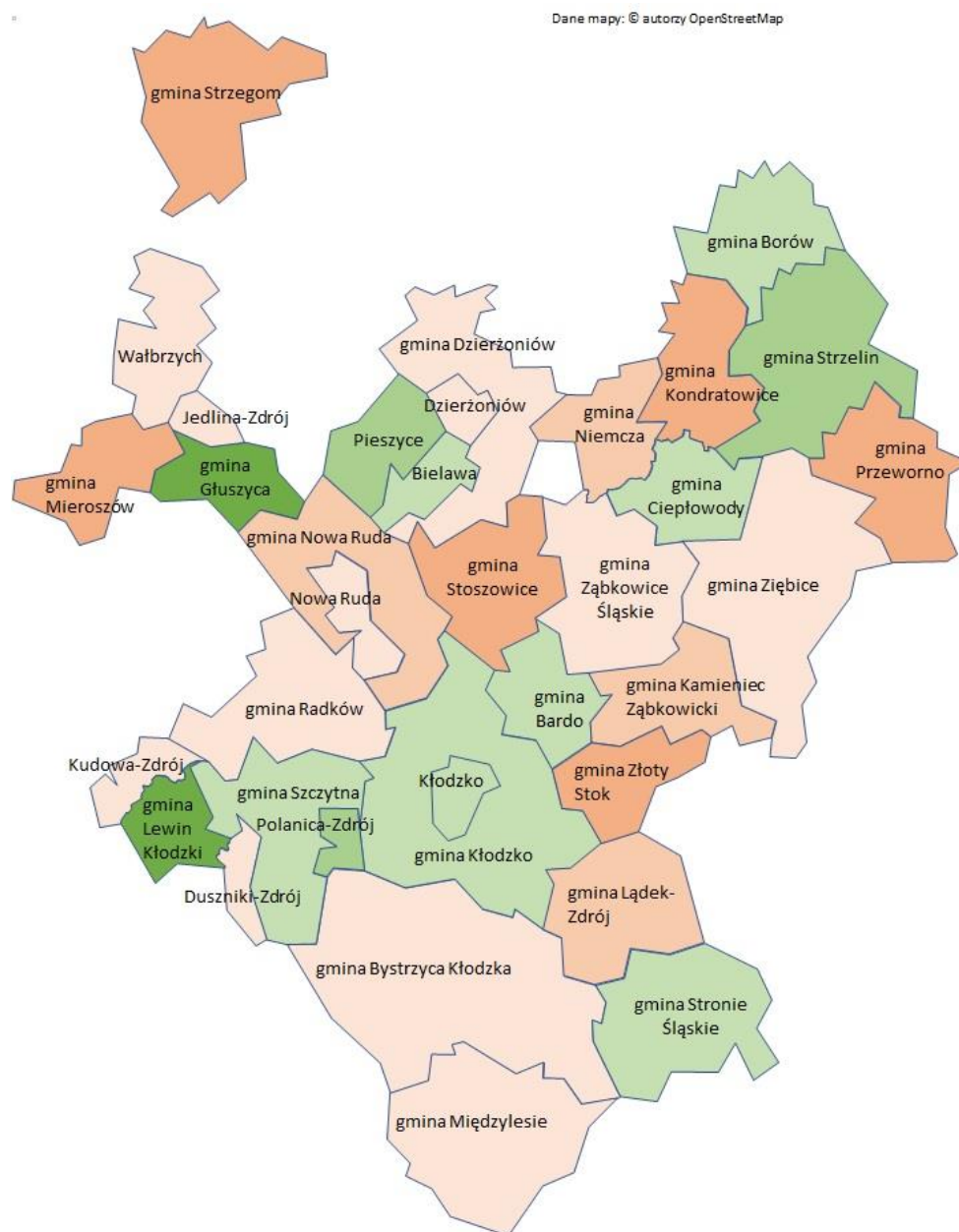
Specifikace	2005	2012	2018
Obec Bardo	-2,3	-3,3	-0,2
Obec Bielawa	-2,3	-0,9	-0,5
Obec Borów	-2,5	1,3	-0,8
Obec Bystrzyca Kłodzka	-5,2	-1,5	-1,3

Obec Cieřłowodry	-2,2	-2,6	-0,3
Obec Duszniki-Zdrój	-3,3	-6,1	-2,6
Obec Dzierżoniów	-2,7	-3,2	-1,4
Městská obec Dzierżoniów	-1,3	-1,6	-2,3
Obec Głuszyca	-2,2	-3,6	3,9
Obec Jedlina-Zdrój	-1,4	-5,4	-1,2
Obec Kamieniec Żąbkowski	-4,1	-0,2	-3,5
Městská obec Kłodzko	-3,0	-2,9	-2,6
Obec Kłodzko	3,3	2,4	-0,7
Obec Kondratowice	-7,5	-4,2	-7,4
Obec Kudowa Zdrój	-4,8	0,8	-2,6
Obec Łądek-Zdrój	-3,8	-1,4	-4,0
Obec Lewin Kłodzki	2,7	-3,5	8,8
Obec Mieroszów	-1,7	-6,6	-5,2
Obec Międzylesie	-5,0	-4,8	-1,8
Městská obec Nowa Ruda	-6,4	-5,7	-2,5
Obec Niemcza	0,0	1,4	-4,0
Obec Nowa Ruda	-3,7	-1,2	-4,4
Obec Pieszyce	-1,4	4,3	0,1
Obec Polanica Zdrój	2,0	-2,2	0,9
Obec Przeworno	-4,9	-1,8	-5,2
Obec Radków	-2,9	-0,6	-1,4
Obec Stoszowice	-3,8	-2,0	-9,2
Obec Stronie Śląskie	0,0	-5,1	-0,3
Obec Strzegom	-3,0	-2,6	-5,5
Obec Strzelin	-0,2	-0,1	0,7
Obec Szczytna	-3,3	1,5	-0,5
Obec Wałbrzych	-3,9	-2,8	-2,9
Obec Ziębice	-3,3	-2,9	-1,9
Obec Żąbkowice Śląskie	-1,9	-3,4	-1,6
Obec Żłoty Stok	-6,3	-3,8	-6,2
EUROREGION	-2,6	-2,1	-2,0
DOLNÍ SLEZSKO	-0,6	0,3	1,3

Zdroj: BDL GUS.

V roce 2018 kladné migrační saldo na 1 tis. obyvatel zaznamenalo 5 obcí, a to: Lewin Kłodzki (8,8), Głuszyca (3,9), Polanica-Zdrój (0,9), Strzelin (0,7) a Pieszyce (0,1). V ostatních obcích převládal odliv obyvatelstva, který se v největší míře projevil v obcích: Stoszowice (-9,2), Kondratowice (-7,4), Żłoty Stok (-6,2), Strzegom (-5,5), Mieroszów (-5,2), Przeworno (-5,2).

Obrázek 4. Migrační saldo celkem (na 1 tis. obyvatel)

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat BDL GUS.

Oproti roku 2005 se situace zlepšila. V roce 2005 bylo kladné migrační saldo sledováno pouze ve 3 obcích a v dalších dvou bylo nulové. Je třeba zdůraznit, že v celém sledovaném období v žádné obci nepřetržovalo kladné migrační saldo.

Negativní dopad záporného migračního salda na demografickou situaci v euroregionu potvrzuje dotazníkové šetření. Na 30,9 % dotazovaných považuje emigraci za slabou stránku Euroregionu a dalších 50,5 % respondentů v tom spatřuje hrozbu.

Na území euroregionu lze zaznamenat jev stárnutí populace, což má vliv na budoucí směry infrastrukturních investic. Pokud přijmeme, že projevem tohoto jevu je ukazatel demografického stárnutí, je nutno konstatovat, že situace se v euroregionu i v jeho obcích zhoršila. Výjimkou je obec Cieřłowody, kde se tento ukazatel pohyboval v roce 2018 na úrovni 18,8, čili pod hodnotou z roku 2005 (20,3), nicméně byl vyšší než v roce 2012 (17,3).

Tabulka 9. Vývoj demografického potenciálu v euroregionu

Obec	Ukazatel demografického stárnutí			Dolní Slezsko=100 Rok 2018	Přirozený přírůstek na 1000 obyvatel		
	2005	2012	2018		2005	2012	2018
Obec Bardo	19,8	19,4	26,2	95,6	-3,4	-2,9	-5,1
Obec Bielawa	22,3	22,4	31,2	113,9	-4,5	-4,4	-5,3
Obec Borów	20,3	19,0	23,8	86,9	-1,7	-4,0	-3,6
Obec Bystrzyca Kłodzka	19,6	19,8	30,4	110,9	-3,0	-4,0	-4,3
Obec Cieřłowody	20,3	17,3	18,8	68,6	-0,3	-0,3	-8,5
Obec Duszniki- Zdrój	20,7	24,9	36,6	133,6	-3,7	-4,0	-12,8
Obec Dzierżoniów	18,2	17,3	23,6	86,1	-1,0	-1,0	-2,3
Městská obec Dzierżoniów	22,4	25,1	34,3	125,2	-2,9	-2,6	-5,7
Obec Głuszycza	21,3	19,7	26,8	97,8	-0,4	-3,1	-6,9
Obec Jedlina-Zdrój	24,0	22,9	29,5	107,7	-3,7	-3,8	-7,4
Obec Kamieniec Ząbkowicki	17,6	16,2	24,0	87,6	0,1	-3,3	-3,2
Městská obec Kłodzko	21,0	24,1	34,0	124,1	-2,6	-3,7	-7,0
Obec Kłodzko	18,7	16,8	23,3	85,0	-2,4	-2,7	-2,6
Obec Kondratowice	20,1	17,1	22,6	82,5	-0,6	-0,7	-3,0
Obec Kudowa Zdrój	20,7	23,1	31,1	113,5	0,0	-1,3	-5,3
Obec Łądek-Zdrój	20,6	21,0	31,6	115,3	-4,1	-6,6	-6,4
Obec Lewin Kłodzki	21,9	17,8	24,6	89,8	2,1	-3,5	-2,6

Obec Mieroszów	22,5	22,0	27,8	101,5	-4,7	-6,3	-5,9
Obec Międzylesie	18,3	16,9	25,2	92,0	-1,2	-2,4	-3,0
Městská obec Nowa Ruda	23,5	24,8	32,8	119,7	-2,7	-5,2	-7,4
Obec Niemcza	22,2	21,3	27,6	100,7	-7,5	-7,3	-6,3
Obec Nowa Ruda	21,3	20,0	24,5	89,4	-5,3	-4,8	-5,8
Obec Pieszyce	22,1	19,9	25,6	93,4	-3,3	-2,7	-5,0
Obec Polanica Zdrój	25,0	28,0	39,3	143,4	-3,7	-6,4	-7,6
Obec Przeworno	22,2	20,6	25,5	93,1	-3,8	-1,6	-6,4
Obec Radków	19,5	18,8	24,4	89,1	-2,0	-1,4	-3,7
Obec Stoszowice	17,2	16,9	23,8	86,9	0,0	-1,6	-1,7
Obec Stronie Śląskie	17,0	18,1	28,8	105,1	0,5	-0,6	-5,7
Obec Strzegom	18,0	18,6	26,6	97,1	-1,2	-0,5	-4,0
Obec Strzelin	19,0	19,3	26,7	97,4	-1,4	-1,2	-1,0
Obec Szczytna	16,3	16,3	24,7	90,1	-2,4	-1,9	-5,0
Obec Wałbrzych	22,4	23,3	31,7	115,7	-4,1	-5,9	-6,8
Obec Ziębice	21,4	21,7	29,4	107,3	-5,1	-3,9	-7,1
Obec Ząbkowice Śląskie	19,3	21,6	29,9	109,1	-3,1	-4,9	-5,7
Obec Złoty Stok	19,6	19,1	28,0	102,2	-3,3	-6,5	-8,4
EUROREGION	20,5	20,3	27,8	101,6	-2,5	-3,3	-5,4
DOLNÍ SLEZSKO	18,8	19,8	27,4	100,0	-1,0	-1,1	-1,8

Zdroj: BDL GUS.

V roce 2018 činila hodnota tohoto ukazatele pro euroregion 27,8 (v Dolním Slezsku 27,4). V roce 2005 měl tento ukazatel hodnotu 20,5 (v regionu 18,8), a v roce 2012 pak 20,3 (ve vojvodství 19,8).

V roce 2008 byl ukazatel demografického stárnutí nejvyšší v obcích: Polanica-Zdrój (39,3), Duszniki-Zdrój (36,6), městské obci Dzierżoniów (34,3), městské obci Kłodzko (34,0), městské obci Nowa Ruda (32,8). Nejpříznivější situace byla v již zmíněné obci Ciepłowody a v obci Kondratowice (22,6).

Na problém stárnutí populace upozornili také respondenti dotazníkového šetření. Sice pouhých asi 13,3 % respondentů označilo problém stárnoucí populace jako slabou stránku Euroregionu, ale 64,3 % dotazovaných tento jev vnímá jako hrozbu. Je třeba zdůraznit, že většina dotazovaných (69,4 %) považuje tento problém za významný nebo velmi významný. Zajímavé je, že 19,4 % respondentů považuje stárnutí populace za silnou stránku Euroregionu. Je možné, že v tomto případě se jednalo spíše o stárnutí populace jako celoevropský proces a jeho spojení s potenciálním rozvojem trhu služeb péče o seniory.

Demografickou situaci euroregionu ovlivňuje přirozený přírůstek. Na území euroregionu byl v roce 2018 zaznamenán bohužel záporný přirozený přírůstek. Hodnota ukazatele přirozený přírůstek na 1000 obyvatel byl v tomto roce v euroregionu (-5,4). Bohužel se oproti roku 2005 a 2012 situace v tomto ohledu zhoršila. V těchto letech byl sice ukazatel také záporný, ale činil „pouze“ (-2,5) a (-3,3).

Je třeba výrazně zdůraznit, že v roce 2008 byl záporný přirozený přírůstek zaznamenán ve všech obcích euroregionu. Nejnižší ukazatel přirozeného přírůstu na 1000 obyvatel měly obce: městská obec Duszniki-Zdrój (-12,8), Cieřłowody (-8,5), Źłoty Stok (-8,4), Polanica-Zdrój (-7,6), Jedlina-Zdrój (-7,4), městská obec Nowa Ruda (-7,4), Źiębice (-7,1) a městská obec Kłodzko (-7,0).

Je třeba také podotknout, že i v roce 2012 byl přirozený přírůstek ve všech obcích euroregionu záporný. Kladný, respektive nulový přirozený přírůstek byl zaznamenán pouze v roce 2005 v pěti obcích: Lewin Kłodzki, Stronie Śląskie, Kamieniec Źąbkowski, Kudowa Zdrój a Stoszowice.

Uvedené údaje poukazují na narůstající demografické problémy v euroregionu. V dlouhodobějším výhledu to může vést ke vzniku demografické mezery. V této situaci další ročníky dovrřující věku ekonomické aktivity nebudou schopny nahradit osoby odcházející z trhu práce, což povede k oslabení možností rozvoje Euroregionu.

TRH PRÁCE

Ukazatel nezaměstnanosti měřený jako podíl registrovaných nezaměstnaných v počtu obyvatel v produktivním věku byl v euroregionu vyšší než v Dolním Slezsku a v roce 2008 činil 5,3 %. Oproti roku 2005 a také 2012 se situace v tomto ohledu na území euroregionu výrazně zlepřila. Zlepřil se také (ve srovnání s rokem 2005 a 2012) poměr tohoto ukazatele vůči vojvodskému průměru. V roce 2018 byl index nezaměstnanosti v euroregionu vyšší než v Dolnoslezském vojvodství, a to o 1,7procentního bodu, v roce 2012 tento rozdíl činil 4,1 procentního bodu a v roce 2005 pak 6,3 procentního bodu.

V letech 2005–2018 sice dořlo k poklesu indexu nezaměstnanosti ve všech obcích euroregionu, ale pouze v pěti obcích (Bielawa, vesnická obec Dzierřoniów, městská obec Dzierřoniów, Głuszycy, Pieszyce) byl v roce 2018 tento ukazatel pod regionálním průměrem. Je třeba zdůraznit, že ještě v roce 2012 byla hodnota sledovaného ukazatele v těchto obcích nad průměrem celého Dolního Slezska.

Důležité je, že tyto obce, vyjma obce Głuszycy, leží v poměrně dobře industrializovaném okrese dzierřoniowski, který má také průmyslové tradice. Nejvyšší index nezaměstnanosti byl v roce 2018 zaznamenán v obci Bielawa (2,2 %).

Tabulka 10. Podíl registrovaných nezaměstnaných v počtu obyvatel v produktivním věku

Specifikace	2005	2012	2018	2005=100
Obec Bardo	17,6	14,8	5,4	30,7
Obec Bielawa	19,1	9,1	2,2	11,5
Obec Borów	12,3	7,3	4,2	34,1

Obec Bystrzyca Kłodzka	19,2	14,2	7,6	39,6
Obec Ciepłowody	22,9	13,3	6,0	26,2
Obec Duszniki-Zdrój	18,4	14,4	5,2	28,3
Obec Dzierżoniów	18,9	9,6	3,3	17,5
Městská obec Dzierżoniów	17,1	9,5	2,9	17,0
Obec Głuszyca	17,4	11,9	2,8	16,1
Obec Jedlina-Zdrój	16,6	9,3	3,9	23,5
Obec Kamieniec Żąbkowicki	18,5	11,8	5,6	30,3
Městská obec Kłodzko	16,4	12,7	5,3	32,3
Obec Kłodzko	21,6	13,4	5,6	25,9
Obec Kondratowice	20,8	12,4	7,5	36,1
Obec Kudowa Zdrój	21,5	15,3	5,1	23,7
Obec Łądek-Zdrój	16,1	11,4	6,1	37,9
Obec Lewin Kłodzki	26,0	17,8	6,3	24,2
Obec Mieroszów	17,0	10,6	4,3	25,3
Obec Międzylesie	21,7	16,4	8,5	39,2
Městská obec Nowa Ruda	17,6	13,9	5,3	30,1
Obec Niemcza	18,0	10,7	3,8	21,1
Obec Nowa Ruda	20,0	15,7	6,5	32,5
Obec Pieszyce	18,0	10,0	3,4	18,9
Obec Polanica Zdrój	18,0	14,0	4,9	27,2
Obec Przeworno	22,8	11,3	6,7	29,4
Obec Radków	19,5	14,5	5,1	26,2
Obec Stoszowice	17,0	10,8	8,0	47,1
Obec Stronie Śląskie	16,4	14,2	6,5	39,6
Obec Strzegom	16,0	11,6	4,7	29,4
Obec Strzelin	15,3	9,8	5,5	35,9
Obec Szczytna	22,9	12,8	6,2	27,1
Obec Wałbrzych	15,4	10,5	3,7	24,0
Obec Ziębice	18,3	11,8	5,6	30,6
Obec Żąbkowice Śląskie	16,8	11,1	5,9	35,1
Obec Złoty Stok	19,4	17,5	7,5	38,7
EUROREGION	18,6	12,4	5,3	28,8
DOLNÍ SLEZSKO	12,3	8,3	3,6	29,3

Zdroj: BDL GUS.

Nejnáročnější je situace v těchto obcích: Międzylesie (8,5 %), Stoszowice (8,0 %), Bystrzyca Kłodzka (7,6 %), Kondratowice (7,5 %) a Złoty Stok (7,5). Ještě v roce 2005 byl ukazatel nezaměstnanosti v 8 obcích euroregionu nad 20 % a v jedné činil rovných 20 %.

Závěrem je třeba zdůraznit, že byť u většiny obcí euroregionu je hodnota sledovaného ukazatele v roce 2018 nadále poměrně vysoká oproti vojvodství, jedná se již o jednocifernou hodnotu.

Problém nezaměstnanosti na území euroregionu potvrzují údaje Dolnoslezského vojvodského úřadu práce. Jev nezaměstnanosti se ale v euroregionu vyskytuje v různé intenzitě.

Míra nezaměstnanosti činila koncem října 2019 ve Wałbrzychu – 4,6 %, v okrese dzierżoniowski – 4,8 %, v okrese świdnicki 5,2 %, v okrese ząbkowicki – 9,0 %, v okrese strzeliński – 9,5 %, v okrese kłodzki – 10,6 % a v okrese wałbrzyski (bez města Wałbrzych) – 11,8 %.

Míra nezaměstnanosti v okrese wałbrzyski (bez města Wałbrzych) patřila k nejvyšším v Dolním Slezsku (vyšší míru nezaměstnanosti mají pouze v okrese górowski – 13,3 % a złotoryjski – 12,6 %). Dále je třeba zdůraznit, že ve všech uvedených okresech byla míra nezaměstnanosti vyšší než průměr Dolnoslezského vojvodství (4,5 %).

Občané euroregionu také upozornili na problém nezaměstnanosti mládeže a osob 50+. Pro více jak 30 % dotazovaných je nezaměstnanost mládeže slabou stránkou Euroregionu a pro dalších 46 % respondentů může být do budoucna hrozbou. Nezaměstnanost osob 50+ je pak slabou stránkou pro cca 28 % dotazovaných a hrozbou pro cca 45 % dotazovaných.

Nezaměstnanost však není jediným problémem souvisejícím s fungováním trhu práce. Z dotazníkového šetření vyplývá, že problémem na území euroregionu je také absence volných pracovních míst kvalitativně příslušných kvalifikacím a vzdělání uchazečů. Nedostatek příslušných pracovních míst je pro více než 52 % respondentů slabou stránkou Euroregionu. Pro téměř 47 % dotazovaných je tento problém velmi významný.

Z uvedených názorů vyplývá, že na území euroregionu se může vyskytovat skrytá nezaměstnanost, tzn. obyvatelé pracují, ale na pozicích pod svými kvalifikacemi. Taková situace může vést k odlivu mladých a vzdělaných lidí, a tím oslabovat demografický potenciál euroregionu.

Při posuzování trhu práce na území euroregionu je třeba zmínit i jeho vazbu na český trh. Podniky situované na české straně mnohdy hledají zaměstnance mezi obyvateli euroregionu. Z údajů okresních úřadů vyplývá, že tyto firmy nejčastěji hledají zaměstnance do takových odvětví jako je těžební průmysl/hornictví, automotive, doprava a zdravotní péče.

SOCIÁLNÍ POMOC

Na území euroregionu přetrvává problém chudoby a nutnost využívat sociální pomoc. Je třeba zdůraznit, že problém chudoby vnímají i samotní obyvatelé euroregionu. Na 32 % dotazovaných tvrdí, že sociální vyloučení patří ke slabým stránkám Euroregionu, a dalších 51 %, že je to hrozba pro jeho budoucnost.

Z údajů vyplývá, že v roce 2018 sociální pomoc na území euroregionu využívalo 8.826 domácností, které byly pod příjmovou hranicí. Jednalo se přibližně o 25 % všech domácností

využívajících podporu na území Dolního Slezska (při podílu obyvatelstva 17,5 %). Lze tak konstatovat, že problém chudoby se na dotčeném území vyskytuje se zvláštní intenzitou. Je však vhodné upozornit, že oproti roku 2012 se situace v euroregionu výrazně zlepšila. Tehdy podporu využívalo 14.936 domácností, které byly pod příjmovou hranicí.

Tabulka 11. Domácnosti využívající sociální pomoc (pod příjmovou hranicí)

Specifikace	2012	2018	2012=100
Obec Bardo	365	267	73,2
Obec Bielawa	499	298	59,7
Obec Borów	109	63	57,8
Obec Bystrzyca Kłodzka	626	352	56,2
Obec Ciepłowody	76	51	67,1
Obec Duszniki-Zdrój	126	74	58,7
Obec Dzierżoniów	181	125	69,1
Městská obec Dzierżoniów	809	591	73,1
Obec Głuszyca	278	131	47,1
Obec Jedlina-Zdrój	135	89	65,9
Obec Kamieniec Żąbkowicki	333	148	44,4
Městská obec Kłodzko	919	558	60,7
Obec Kłodzko	444	247	55,6
Obec Kondratowice	162	92	56,8
Obec Kudowa Zdrój	269	170	63,2
Obec Łądek-Zdrój	211	133	63,0
Obec Lewin Kłodzki	85	51	60,0
Obec Mieroszów	220	106	48,2
Obec Międzyzlesie	257	153	59,5
Městská obec Nowa Ruda	540	361	66,9
Obec Niemcza	143	94	65,7
Obec Nowa Ruda	258	165	64,0
Obec Pieszycy	248	157	63,3
Obec Polanica Zdrój	187	159	85,0
Obec Przeworno	190	83	43,7
Obec Radków	253	154	60,9
Obec Stoszowice	165	103	62,4
Obec Stronie Śląskie	164	76	46,3
Obec Strzegom	865	364	42,1
Obec Strzelin	623	468	75,1
Obec Szczytna	140	66	47,1
Obec Wałbrzych	3857	2247	58,3
Obec Ziębice	456	256	56,1
Obec Żąbkowice Śląskie	448	252	56,3

Obec Złoty Stok	295	122	41,4
EUROREGION	14936	8826	59,1
DOLNÍ SLEZSKO	58435	35521	60,8

Zdroj: BDL GUS.

Ve sledovaném období se situace zlepšila také ve všech obcích euroregionu. Největší pokles počtu domácností využívajících sociální pomoc byl zaznamenán v obcích: Złoty Stok (58,6), Strzegom (57,9 %), Kamieniec Żąbkowicki (55,4 %), Stronie Śląskie (53,7 %), Głuszycza (52,9 %), Szczytna (52,9 %) a Mieroszów (51,8 %). V těchto všech obcích se počet domácností pod příjmovou hranicí, které využívaly sociální pomoc, snížil o více jak polovinu.

Nejpomaleji počet domácností, které využívaly sociální pomoc, klesal v následujících obcích: Polanica-Zdrój (15,0 %), Strzelin (24,9 %), Bardo (26,8 %) a městská obec Dzierżoniów (26,9 %).

Nyní lze hlavní příčiny chudoby stále častěji hledat ne tak v nedokonalé fungujícím trhu práce, jako spíše v dysfunkčních postojích samotných obyvatel. Problémem mohou být i poměrně nízké mzdy, které v přepočtu na rodinné příslušníky nezaručují překročení příjmové hranice.

Významným faktorem, který ovlivňuje úroveň fungování sociální pomoci, je dostupnost sociálních bytů. Dle údajů Hlavního statistického úřadu bylo v roce 2018 na území euroregionu celkem 2.531 sociálních bytů (cca 24,4 % sociálního bydlení celkem v Dolním Slezsku) o celkové užitkové ploše 82.412 m² (24,9% celkové užitkové plochy ve vojvodství).

Oproti roku 2012 došlo na území euroregionu k nárůstu počtu sociálních bytů (o 16,2 %) a také jejich užitkové plochy (o 20,2 %). Je třeba zdůraznit, že ve sledovaném období se počet bytů a jejich užitková plocha zvedaly v euroregionu pomaleji než v Dolnoslezském vojvodství.

Tabulka 12. Sociální byty a jejich užitková plocha

Specifikace	Sociální byty			Užitková plocha v m ²		
	2012	2018	2012=100	2012	2018	2012=100
Obec Bardo	29	32	110,3	837	942	112,5
Obec Bielawa	99	141	142,4	2089	3050	146,0
Obec Borów	1	0	0,0	38	0	0,0
Obec Bystrzyca Kłodzka	42	123	292,9	1071	4287	400,3
Obec Ciepłowody	0	0	0,0	0	0	0,0
Obec Duszniki-Zdrój	52	35	67,3	1279	874	68,3
Obec Dzierżoniów	5	11	220,0	106	406	383,0
Městská obec Dzierżoniów	187	181	96,8	4732	4508	95,3
Obec Głuszycza	61	44	72,1	2201	1297	58,9
Obec Jedlina-Zdrój	38	42	110,5	992	1116	112,5
Obec Kamieniec Żąbkowicki	26	43	165,4	1144	1855	162,2
Městská obec Kłodzko	306	291	95,1	11169	10691	95,7
Obec Kłodzko	37	44	118,9	1155	1559	135,0

Obec Kondratowice	0	0	0,0	0	0	0,0
Obec Kudowa Zdrój	49	50	102,0	1067	1048	98,2
Obec Łądek-Zdrój	48	45	93,8	1401	1438	102,6
Obec Lewin Kłodzki	13	12	92,3	422	318	75,4
Obec Mieroszów	59	63	106,8	1509	1608	106,6
Obec Międzylesie	0	1	-	0	20	-
Městská obec Nowa Ruda	121	142	117,4	4194	4875	116,2
Obec Niemcza	0	4	-	0	106	-
Obec Nowa Ruda	23	27	117,4	517	631	122,1
Obec Pieszyce	6	4	66,7	153	94	61,4
Obec Polanica Zdrój	42	63	150,0	1182	1686	142,6
Obec Przeworno	6	9	150,0	360	401	111,4
Obec Radków	29	26	89,7	670	614	91,6
Obec Stoszowice	2	3	150,0	83	126	151,8
Obec Stronie Śląskie	40	68	170,0	1298	2598	200,2
Obec Strzegom	107	113	105,6	3647	3828	105,0
Obec Strzelin	93	128	137,6	2907	3766	129,5
Obec Szczytna	8	0	0,0	167	0	0,0
Obec Wałbrzych	442	588	133,0	15914	22444	141,0
Obec Ziębice	137	102	74,5	4184	3486	83,3
Obec Ząbkowice Śląskie	61	86	141,0	1840	2476	134,6
Obec Złoty Stok	10	10	100,0	253	264	104,3
EUROREGION	2179	2531	116,2	68581	82412	120,2
DOLNÍ SLEZSKO	8308	10357	124,7	259001	331436	128,0

Zdroj: BDL GUS.

Největší počet sociálních bytů byl ve Wałbrzychu (588) a v městské obci Kłodzko (291). Kdežto obce Borów, Ciepłowody, Kondratowice a Szczytna sociální bydlení nenabízely.

V letech 2012–2018 se počet sociálních bytů v euroregionu zvýšil ve 21 obcích, klesl v 11 obcích a ve 3 obcích nezměnil.

Nejrychleji počet sociálních bytů stoupal v obcích: Bystrzyca Kłodzka (192,9 %), Dzierżoniów (120,0 %), Stronie Śląskie (70,0 %) a Kamieniec Ząbkowicki (65,4 %). Kdežto v obcích Borów a Szczytna bylo sociální bydlení zrušeno.

Obrázek 5. Počet sociálních bytů v roce 2018

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat BDL GUS.

U užitékové plochy těchto bytů lze také ve většině případů sledovat rostoucí trend. K nárůstu plochy došlo ve 22 obcích, k poklesu v 11 obcích.

Podpora pro rodiny probíhá také skrze systém péče o děti do 3 let. Taková péče umožňuje rodičům nástup do zaměstnání, což přispívá k profesní aktivizaci a omezení jevu chudoby.

V roce 2018 bylo v jeslích, dětských odděleních a klubech fungujících na území Euroregionu Glacensis celkem 1.530 míst, což znamenalo cca 10,2 % všech míst v Dolním Slezsku. Tento podíl je nižší, než by bylo možné vyvodit z počtu obyvatel euroregionu (17,5 % všech obyvatel

regionu). Z uvedeného vyplývá, že dostupnost pečovatelských zařízení pro děti do 3 let je pro obyvatele euroregionu poměrně nízká.

Oproti roku 2012 se počet míst zvýšil o 100,8 % ze 762 na 1.530. Současně se zvýšil i počet dětí využívajících během roku péči v těchto zařízeních, a to z 1.282 na 2.209 (o 72,3 %). Ve sledovaném období byl bohužel jak nárůst míst v zařízeních, tak i nárůst počtu dětí využívajících tato zařízení pomalejší než v Dolním Slezsku.

Je třeba zdůraznit, že ve sledovaném období byl počet dětí využívajících péči větší než počet míst nabízených v jeslích, dětských odděleních a klubech nacházejících se na území euroregionu. Toto poukazuje na skutečnost, že na území euroregionu je infrastrukturální nedostatek.

Tabulka 13. Péče o děti do 3 let

Specifikace	2012	2018
Obec Bardo		
Místa	0	0
Děti	0	0
Podíl dětí využívajících péči v jeslích	0	0
Obec Bielawa		
Místa	126	96
Děti	177	155
Podíl dětí využívajících péči v jeslích	13,9	13,4
Obec Borów		
Místa	0	25
Děti	0	24
Podíl dětí využívajících péči v jeslích	0,0	17,5
Obec Bystrzyca Kłodzka		
Místa	15	24
Děti	4	33
Podíl dětí využívajících péči v jeslích	0,8	5,6
Obec Ciepłowody		
Místa	0	0
Děti	0	0
Podíl dětí využívajících péči v jeslích	0	0
Obec Duszniki-Zdrój		
Místa	16	16
Děti	16	27
Podíl dětí využívajících péči v jeslích	13,4	18,6

Obec Dzierżoniów		
Místa	0	0
Děti	0	0
Podíl dětí využívajících péči v jeslích	0	0
Městská obec Dzierżoniów		
Místa	72	182
Děti	147	225
Podíl dětí využívajících péči v jeslích	7,9	17,3
Obec Głuszyca		
Místa	0	44
Děti	0	60
Podíl dětí využívajících péči v jeslích	0,0	23,9
Obec Jedlina-Zdrój		
Místa	0	0
Děti	0	0
Podíl dětí využívajících péči v jeslích	0	0
Obec Kamieniec Żąbkowicki		
Místa	0	0
Děti	0	0
Podíl dětí využívajících péči v jeslích	0	0
Městská obec Kłodzko		
Místa	70	114
Děti	94	180
Podíl dětí využívajících péči v jeslích	8,7	18,8
Obec Kłodzko		
Místa	15	51
Děti	15	66
Podíl dětí využívajících péči v jeslích	3,1	10,2
Obec Kondratowice		
Místa	0	16
Děti	0	9
Podíl dětí využívajících péči v jeslích	0,0	7,6
Obec Kudowa Zdrój		
Místa	32	32
Děti	49	54
Podíl dětí využívajících péči v jeslích	11,2	16,5

Obec Łądek-Zdrój		
Místa	0	20
Děti	0	23
Podíl dětí využívajících péči v jeslích	0,0	14,6
Obec Lewin Kłodzki		
Místa	0	0
Děti	0	0
Podíl dětí využívajících péči v jeslích	0	0
Obec Mieroszów		
Místa	0	30
Děti	0	36
Podíl dětí využívajících péči v jeslích	0,0	16,0
Obec Międzylesie		
Místa	0	15
Děti	0	15
Podíl dětí využívajících péči v jeslích	0,0	8,2
Městská obec Nowa Ruda		
Místa	0	0
Děti	0	0
Podíl dětí využívajících péči v jeslích	0	0
Obec Niemcza		
Místa	0	0
Děti	0	0
Podíl dětí využívajících péči v jeslích	0	0
Obec Nowa Ruda		
Místa	0	80
Děti	0	106
Podíl dětí využívajících péči v jeslích	0,0	27,2
Obec Pieszyce		
Místa	30	32
Děti	24	46
Podíl dětí využívajících péči v jeslích	6,8	13,6
Obec Polanica Zdrój		
Místa	0	0
Děti	0	0
Podíl dětí využívajících péči v jeslích	0	0

Obec Przeworno		
Místa	0	0
Děti	0	0
Podíl dětí využívajících péči v jeslích	0	0
Obec Radków		
Místa	16	48
Děti	25	85
Podíl dětí využívajících péči v jeslích	5,8	22,3
Obec Stoszowice		
Místa	0	0
Děti	0	0
Podíl dětí využívajících péči v jeslích	0	0
Obec Stronie Śląskie		
Místa	0	25
Děti	0	18
Podíl dětí využívajících péči v jeslích	0,0	10,0
Obec Strzegom		
Místa	0	0
Děti	0	0
Podíl dětí využívajících péči v jeslích	0	0
Obec Strzelin		
Místa	60	98
Děti	97	124
Podíl dětí využívajících péči v jeslích	8,2	12,2
Obec Szczytna		
Místa	22	0
Děti	38	0
Podíl dětí využívajících péči v jeslích	10,2	0,0
Obec Wałbrzych		
Místa	267	575
Děti	476	707
Podíl dětí využívajících péči v jeslích	8,7	15,7
Obec Ziębice		
Místa	65	65
Děti	75	117
Podíl dětí využívajících péči v jeslích	10,7	16,7

Obec Żąbkowice Śląskie		
Místa	42	72
Děti	45	99
Podíl dětí využívajících péči v jeslích	7,4	15,1
Obec Złoty Stok		
Místa	0	0
Děti	0	0
Podíl dětí využívajících péči v jeslích	0	0
EUROREGION		
Místa	762	1530
Děti	1282	2209
Podíl dětí využívajících péči v jeslích	3,3	9,2
DOLNÍ SLEZSKO		
Místa	5844	14973
Děti	8670	20590
Podíl dětí využívajících péči v jeslích	6,6	16,6

Zdroj: BDL GUS.

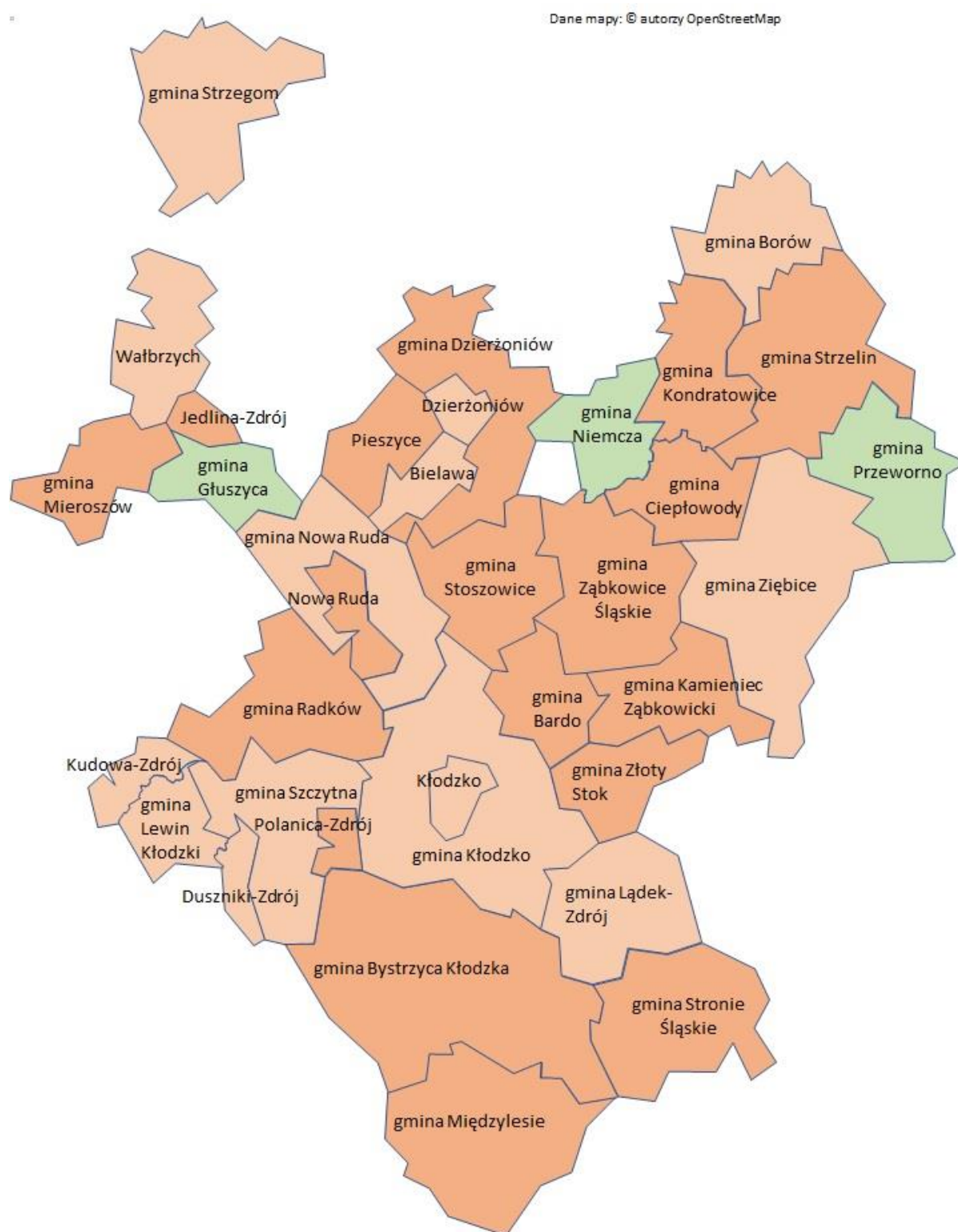
Výše uvedenou tezi potvrzují také následující údaje. V roce 2018 byl podíl dětí v jeslích v euroregionu 9,2 %, kdežto v celém vojvodství činil 16,6 %. Pozitivní je skutečnost, že ve srovnání s rokem 2012 se na území euroregionu hodnota tohoto ukazatele zvýšila, protože tehdy činila 3,3 %.

Nicméně na území euroregionu v roce 2018 péči pro děti do 3 let nadále neposkytovalo 14 obcí. Nejpriznivější situaci měli občané vesnické obce Nowa Ruda (27,2 % dětí docházejících do jeslí), obce Głuszycza (23,9 %) a obce Radków (22,3 %).

Zajímavé je, že názory obyvatel ohledně dostupnosti péče pro děti do 3 let jsou velmi diferencované. Na jedné straně 30,5 % dotazovaných považuje dostupnost péče pro děti do 3 let za slabou stránku Euroregionu, na druhé straně pak 34,7 % respondentů toto vnímá jako jeho silnou stránku. Je třeba také zdůraznit, že pouze necelých 10 % dotazovaných vidí v problému dostupnosti péče o děti do 3 let hrozbu pro Euroregion.

Liší se také názory na kvalitu systému sociální péče. Stejný počet dotazovaných to vnímá jako silnou, jak i slabou stránku (po 32,3 %). Pozitivní je však skutečnost, že většina dotazovaných (27 %) vidí ve zvýšení kvality sociální péče příležitosti k rozvoji Euroregionu. Současně je zde obava o nadměrnou závislost na podpoře státu (cca 48 %).

Obrázek 6. Podíl dětí využívajících péči v jeslích v roce 2018

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat BDL GUS.

AKTIVITA OBYVATEL

Společenská aktivita měřená počtem nevládních organizací na 10 tisíc obyvatel byla v euroregionu v roce 2018 nižší než v Dolním Slezsku. V roce 2018 činila hodnota tohoto ukazatele v euroregionu 38, v celém Dolnoslezském vojvodství pak 40.

Počet nevládních organizací na 10 tisíc obyvatel se v letech 2005–2018 na území euroregionu zvýšil o přibližně 94,6 % a tempo tohoto růstu bylo o 4,1 procentního bodu rychlejší než ve vojvodství.

Tabulka 14. Nadace, sdružení a občanské organizace na 10 tisíc obyvatel

Specifikace	2005	2012	2018	2005=100	Dolní Slezsko=100 Rok 2018
Obec Bardo	28	42	53	189,3	132,5
Obec Bielawa	12	20	25	208,3	62,5
Obec Borów	13	21	21	161,5	52,5
Obec Bystrzyca Kłodzka	20	39	48	240,0	120,0
Obec Ciepłowodny	19	26	33	173,7	82,5
Obec Duszniki-Zdrój	31	52	43	138,7	107,5
Obec Dzierżoniów	23	37	43	187,0	107,5
Městská obec Dzierżoniów	22	30	39	177,3	97,5
Obec Głuszyca	11	22	32	290,9	80,0
Obec Jedlina-Zdrój	8	22	39	487,5	97,5
Obec Kamieniec Żąbkowicki	15	27	27	180,0	67,5
Městská obec Kłodzko	24	32	39	162,5	97,5
Obec Kłodzko	13	19	31	238,5	77,5
Obec Kondratowice	15	22	28	186,7	70,0
Obec Kudowa Zdrój	22	32	41	186,4	102,5
Obec Łądek-Zdrój	27	39	56	207,4	140,0
Obec Lewin Kłodzki	27	36	41	151,9	102,5
Obec Mieroszów	15	31	50	333,3	125,0
Obec Międzylesie	26	37	43	165,4	107,5
Městská obec Nowa Ruda	14	17	23	164,3	57,5
Obec Niemcza	18	24	35	194,4	87,5
Obec Nowa Ruda	13	24	33	253,8	82,5
Obec Pieszyce	11	19	24	218,2	60,0
Obec Polanica Zdrój	25	37	39	156,0	97,5
Obec Przeworno	25	39	38	152,0	95,0

Obec Radków	16	27	40	250,0	100,0
Obec Stoszowice	32	49	55	171,9	137,5
Obec Stronie Śląskie	28	39	46	164,3	115,0
Obec Strzegom	15	21	27	180,0	67,5
Obec Strzelin	18	32	43	238,9	107,5
Obec Szczytna	15	21	29	193,3	72,5
Obec Wałbrzych	20	29	33	165,0	82,5
Obec Ziębice	16	26	33	206,3	82,5
Obec Ząbkowice Śląskie	16	25	35	218,8	87,5
Obec Złoty Stok	27	36	58	214,8	145,0
EUROREGION	19	30	38	194,6	94,5
DOLNÍ SLEZSKO	21	32	40	190,5	100,0

Zdroj: BDL GUS.

Nejvíce nevládních organizací vzhledem k počtu obyvatel působilo v roce 2018 v euroregionu v obcích: Złoty Stok (58), Łądek-Zdrój (56), Stoszowice (55), Bardo (53) a Mieroszów (50). Nejméně nevládních organizací pak bylo v následujících obcích: Borów (21), městská obec Nowa Ruda (23), Pieszyce (24) a Bielawa (25).

Oproti roku 2005 k největšímu nárůstu počtu nevládních organizací na 10 tisíc obyvatel lze sledovat v obcích: Jedlina-Zdrój (387,5 %), Mieroszów (233,3 %), Głuszyca (190,9 %), Nowa Ruda (153,8 %) a Radków (150,0 %). Nejpomaleji pak tento ukazatel rostl v obcích: Duszniki-Zdrój (38,7 %), Lewin Kłodzki (51,9 %), Przeworno (52,0 %) a Polanica-Zdrój (56,0 %). Nutno si zde všimnout, že v obcích Duszniki-Zdrój a Polanica-Zdrój byla hodnota sledovaného ukazatele v roce 2018 nižší než v roce 2012.

Je také třeba upozornit, že na území euroregionu se dobře rozvíjí Místní akční skupiny (MAS). Poukazuje to na skutečnost, že jejich strategie komunitně vedeného místního rozvoje byly vybrány k realizaci v rámci Programu rozvoje venkova na období 2014–2020.

Samotní obyvatelé mají většinou pozitivní názor na aktivitu nevládních organizací. Více než 30 % dotazovaných považuje aktivitu těchto organizací za silnou stránku Euroregionu a dalších cca 43 % respondentů v činnosti nevládních organizací vidí příležitost k rozvoji Euroregionu. Současně pro 22 % dotazovaných je tato aktivita nedostačující, a proto je slabou stránkou Euroregionu.

PŘEDŠKOLNÍ VÝCHOVA A VZDĚLÁVÁNÍ

Sociální a hospodářský potenciál se dlouhodobě buduje mj. odbouráváním bariér v dostupnosti vzdělávání, a to již od předškolního věku. Dostupnost mateřských škol umožňuje rodičům nástup do zaměstnání, a proto může přispívat k omezení chudoby.

V roce 2018 bylo ve všech zařízeních předškolní výchovy na území Euroregionu Glacensis celkem 13.729 míst, což znamenalo cca 14,5 % všech míst v Dolním Slezsku. Tento podíl je nižší, než by bylo možné vyvodit z počtu obyvatel euroregionu (17,5 % všech obyvatel regionu). Z uvedeného vyplývá, že dostupnost zařízení předškolní výchovy může být pro obyvatele euroregionu menší než ve vojvodství.

Oproti roku 2005 se počet míst zvýšil o 4.272 (45,2 %). Současně se zvýšil počet dětí využívajících předškolní péči z 10.794 na 14.469 (o 34,0 %). Ve sledovaném období byl bohužel jak nárůst míst v zařízeních předškolní výchovy, tak i nárůst počtu dětí využívajících tato zařízení pomalejší než v Dolním Slezsku. Viditelný je i pomalý růst počtu nových míst v zařízeních předškolní výchovy v období 2012–2018. Ukazatel vývoje činil na území euroregionu 17,2 % a byl o 13,9 procentního bodu nižší než v Dolnoslezském vojvodství.

Je třeba zdůraznit, že ve sledovém období byl počet dětí vyšší než počet míst nabízených v zařízeních předškolní výchovy sídlících na území euroregionu. Toto může poukazovat na skutečnost, že na území euroregionu je infrastrukturální nedostatek.

Tabulka 15. Předškolní výchova na území euroregionu

Specifikace	2005	2012	2018	2005=100
Obec Bardo				
Místa	135	150	183	135,6
Děti	80	147	154	192,5
Děti v zařízeních předškolní výchovy na 1 tisíc dětí ve věku 3–5 let	324	646	828	255,6
Obec Bielawa				
Místa	724	852	971	134,1
Děti	634	858	894	141,0
Děti v zařízeních předškolní výchovy na 1 tisíc dětí ve věku 3–5 let	505	700	869	172,1
Obec Borów				
Místa	60	100	125	208,3
Děti	85	119	142	167,1
Děti v zařízeních předškolní výchovy na 1 tisíc dětí ve věku 3–5 let	187	698	585	312,8
Obec Bystrzyca Kłodzka				
Místa	275	365	416	151,3
Děti	312	453	509	163,1

Děti v zařízeních předškolní výchovy na 1 tisíc dětí ve věku 3–5 let	288	576	740	256,9
Obec Cieřłowody				
Místa	75	94	100	133,3
Děti	65	94	81	124,6
Děti v zařízeních předškolní výchovy na 1 tisíc dětí ve věku 3–5 let	420	710	612	145,7
Obec Duszniki-Zdrój				
Místa	145	139	125	86,2
Děti	126	133	115	91,3
Děti v zařízeních předškolní výchovy na 1 tisíc dětí ve věku 3–5 let	464	682	706	152,2
Obec Dzierżoniów				
Místa	130	159	165	126,9
Děti	162	185	204	125,9
Děti v zařízeních předškolní výchovy na 1 tisíc dětí ve věku 3–5 let	285	546	606	212,6
Městská obec Dzierżoniów				
Místa	763	1010	1177	154,3
Děti	830	1038	1113	134,1
Děti v zařízeních předškolní výchovy na 1 tisíc dětí ve věku 3–5 let	660	803	939	142,3
Obec Głuszyca				
Místa	106	157	147	138,7
Děti	133	222	198	148,9
Děti v zařízeních předškolní výchovy na 1 tisíc dětí ve věku 3–5 let	217	611	726	334,6
Obec Jedlina-Zdrój				
Místa	84	75	75	89,3
Děti	89	124	122	137,1
Děti v zařízeních předškolní výchovy na 1 tisíc dětí ve věku 3–5 let	385	581	655	170,1
Obec Kamieniec Żąbkowicki				
Místa	142	178	175	123,2
Děti	160	190	163	101,9
Děti v zařízeních předškolní výchovy na 1 tisíc dětí ve věku 3–5 let	333	506	571	171,5
Městská obec Kłodzko				
Místa	579	885	964	166,5

Děti	680	937	904	132,9
Děti v zařízeních předškolní výchovy na 1 tisíc dětí ve věku 3–5 let	538	821	1064	197,8
Obec Kłodzko				
Místa	205	285	395	192,7
Děti	254	449	425	167,3
Děti v zařízeních předškolní výchovy na 1 tisíc dětí ve věku 3–5 let	225	559	639	284,0
Obec Kondratowice				
Místa	50	50	120	240,0
Děti	69	107	126	182,6
Děti v zařízeních předškolní výchovy na 1 tisíc dětí ve věku 3–5 let	176	523	726	412,5
Obec Kudowa Zdrój				
Místa	115	343	419	364,3
Děti	140	332	335	239,3
Děti v zařízeních předškolní výchovy na 1 tisíc dětí ve věku 3–5 let	407	769	1009	247,9
Obec Łądek-Zdrój				
Místa	125	125	145	116,0
Děti	133	162	156	117,3
Děti v zařízeních předškolní výchovy na 1 tisíc dětí ve věku 3–5 let	283	522	677	239,2
Obec Lewin Kłodzki				
Místa	35	50	50	142,9
Děti	33	45	49	148,5
Děti v zařízeních předškolní výchovy na 1 tisíc dětí ve věku 3–5 let	667	431	567	85,0
Obec Mieroszów				
Místa	169	180	190	112,4
Děti	173	200	157	90,8
Děti v zařízeních předškolní výchovy na 1 tisíc dětí ve věku 3–5 let	470	638	750	159,6
Obec Międzylesie				
Místa	185	175	200	108,1
Děti	165	190	202	122,4
Děti v zařízeních předškolní výchovy na 1 tisíc dětí ve věku 3–5 let	575	543	780	135,7
Městská obec Nowa Ruda				

Místa	237	275	380	160,3
Děti	385	474	482	125,2
Děti v zařízeních předškolní výchovy na 1 tisíc dětí ve věku 3–5 let	322	540	684	212,4
Obec Niemcza				
Místa	103	108	150	145,6
Děti	105	128	122	116,2
Děti v zařízeních předškolní výchovy na 1 tisíc dětí ve věku 3–5 let	288	543	682	236,8
Obec Nowa Ruda				
Místa	337	332	367	108,9
Děti	297	343	315	106,1
Děti v zařízeních předškolní výchovy na 1 tisíc dětí ve věku 3–5 let	556	668	709	127,5
Obec Pieszyce				
Místa	347	338	275	79,3
Děti	232	276	280	120,7
Děti v zařízeních předškolní výchovy na 1 tisíc dětí ve věku 3–5 let	477	692	804	168,6
Obec Polanica Zdrój				
Místa	100	205	225	225,0
Děti	159	238	217	136,5
Děti v zařízeních předškolní výchovy na 1 tisíc dětí ve věku 3–5 let	586	1006	1422	242,7
Obec Przeworno				
Místa	0	50	165	-
Děti	77	127	134	174,0
Děti v zařízeních předškolní výchovy na 1 tisíc dětí ve věku 3–5 let	115	558	693	602,6
Obec Radków				
Místa	217	254	413	190,3
Děti	161	232	234	145,3
Děti v zařízeních předškolní výchovy na 1 tisíc dětí ve věku 3–5 let	341	600	721	211,4
Obec Stoszowice				
Místa	137	175	205	149,6
Děti	134	169	141	105,2
Děti v zařízeních předškolní výchovy na 1 tisíc dětí ve věku 3–5 let	497	726	671	135,0

Obec Stronie Śląskie				
Místa	120	193	225	187,5
Děti	139	193	197	141,7
Děti v zařízeních předškolní výchovy na 1 tisíc dětí ve věku 3–5 let	244	667	801	328,3
Obec Strzegom				
Místa	520	564	590	113,5
Děti	528	714	845	160,0
Děti v zařízeních předškolní výchovy na 1 tisíc dětí ve věku 3–5 let	348	627	868	249,4
Obec Strzelin				
Místa	393	628	869	221,1
Děti	459	672	869	189,3
Děti v zařízeních předškolní výchovy na 1 tisíc dětí ve věku 3–5 let	436	695	943	216,3
Obec Szczytna				
Místa	126	193	225	178,6
Děti	95	189	196	206,3
Děti v zařízeních předškolní výchovy na 1 tisíc dětí ve věku 3–5 let	217	568	753	347,0
Obec Wałbrzych				
Místa	2223	2797	3274	147,3
Děti	2533	3037	3097	122,3
Děti v zařízeních předškolní výchovy na 1 tisíc dětí ve věku 3–5 let	491	687	833	169,7
Obec Ziębice				
Místa	339	393	412	121,5
Děti	382	489	405	106,0
Děti v zařízeních předškolní výchovy na 1 tisíc dětí ve věku 3–5 let	393	623	665	169,2
Obec Ząbkowice Śląskie				
Místa	705	680	776	110,1
Děti	673	776	776	115,3
Děti v zařízeních předškolní výchovy na 1 tisíc dětí ve věku 3–5 let	743	903	1045	140,6
Obec Złoty Stok				
Místa	172	177	125	72,7
Děti	112	153	110	98,2

Děti v zařízeních předškolní výchovy na 1 tisíc dětí ve věku 3–5 let	512	797	712	139,1
EUROREGION				
Místa	9454	11710	13729	145,2
Děti	10794	14195	14469	134,0
Děti v zařízeních předškolní výchovy na 1 tisíc dětí ve věku 3–5 let	399	650	773	193,7
DOLNÍ SLEZSKO				
Místa	50581	72403	94930	187,7
Děti	58645	88432	100880	172,0
Děti v zařízeních předškolní výchovy na 1 tisíc dětí ve věku 3–5 let	422	702	887	210,2

Zdroj: BDL GUS.

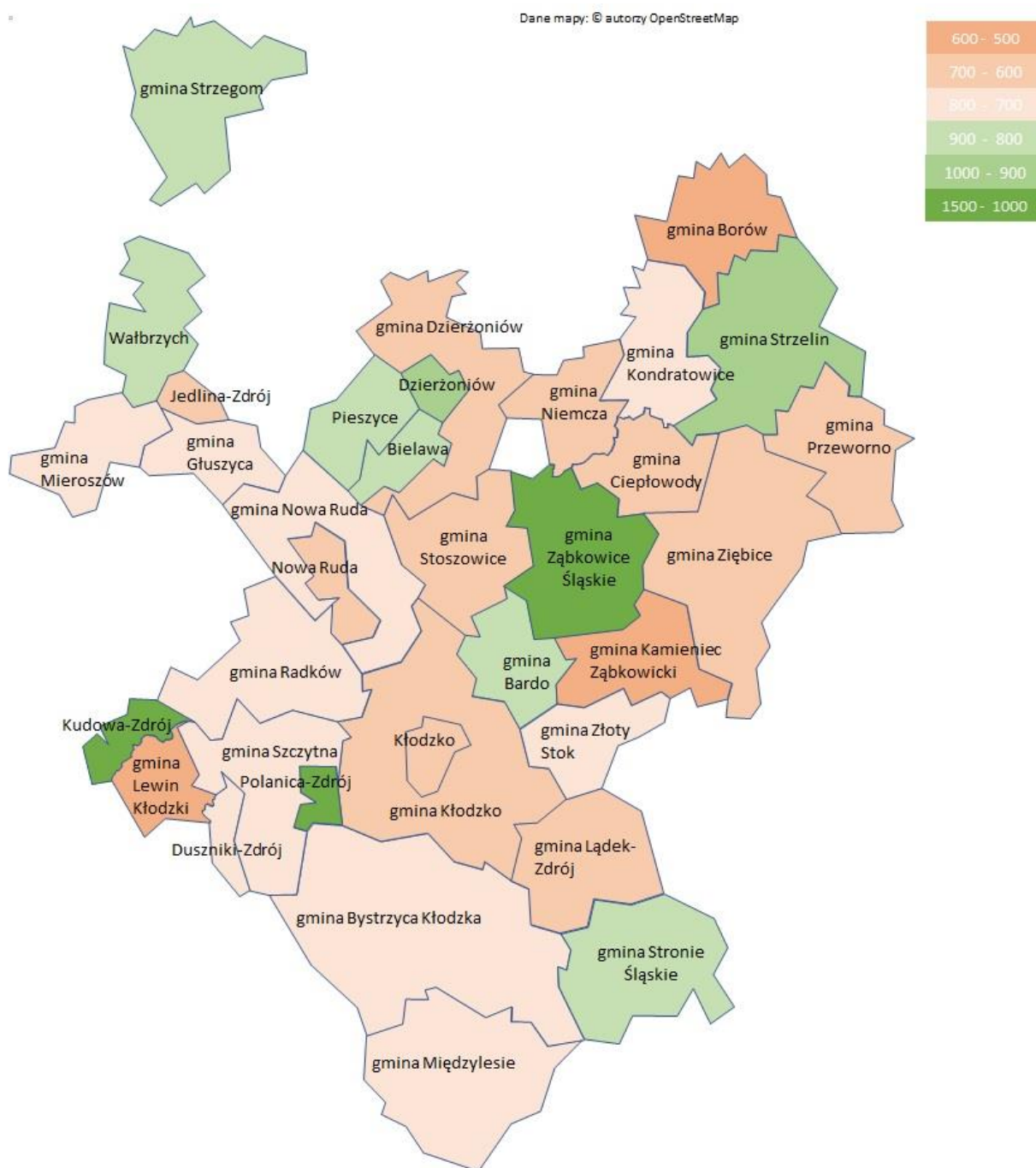
Nejvíce míst v předškolních zařízeních bylo ve Wałbrzychu (3.274). Z dostupných informací vyplývá, že tato místa nebyla v plné míře využita. V roce 2018 bylo 177 volných míst. Je však vhodné zdůraznit, že volná místa byla v soukromých zařízeních. Oproti roku 2015 se počet volných míst snížil, tehdy jich bylo 310.

Významný potenciál, co se týče počtu míst v předškolních zařízeních měly také: městská obec Dzierżoniów (1.177), obec Bielawa (971) a městská obec Kłodzko (964).

K poklesu počtu míst v předškolních zařízeních došlo v letech 2005–2018 v obcích Duszniki-Zdrój, Jedlina-Zdrój, Pieszyce a Złoty Stok. V obcích Duszniki-Zdrój a Złoty Stok se sice počet míst v předškolních zařízeních snížil, ale jejich počet byl přesto vyšší než počet dětí. Ve dvou ostatních obcích to vedlo k situaci, kdy byl počet dětí vyšší, než počet nabízených obcí.

Je také třeba pamatovat, že ne všechny děti využívají předškolní péči. V roce 2018 činil ukazatel dětí v předškolních zařízeních na 1 tisíc dětí ve věku 3–5 let v euroregionu 773, přičemž ve vojvodství byl 887. Ve srovnání s rokem 2005 se hodnota tohoto ukazatele na území euroregionu zvýšila o 93,7 %. Tehdy na 1 tisíc dětí ve věku 3–5 let do zařízení předškolní výchovy docházelo celkem 399 dětí. Nicméně je třeba zdůraznit, že v období 2005–2018 tento ukazatel v euroregionu rostl pomaleji než v Dolním Slezsku (110,2 %).

Obrázek 7. Děti v zařízeních předškolní výchovy na 1 tisíc dětí ve věku 3-5 let v roce 2018

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat BDL GUS.

Největší počet dětí využívalo zařízení předškolní výchovy v obcích Polanica-Zdrój (1.422), městská obec Kłodzko (1.064), Ząbkowice Śląskie (1.045), Kudowa Zdrój (1.009), Strzelin (943) a městská obec Dzierżoniów (939). V těchto obcích se sledovaný ukazatel pohyboval nad regionálním průměrem. U obcí, kde byla hodnota ukazatele vyšší než 100, se lze pokusit o závěr, že plní významnou úlohu v oblasti předškolní výchovy také pro sousední obce.

Nejméně dětí (na 1 tisíc ve věku 3–5 let) docházelo do předškolních zařízení v obcích Lewin Kłodzki (567), Kamieniec Ząbkowicki (571) a Borów (585).

Příčinou této situace může být z hlediska potřeb nevýhodné umístění mateřských škol, které komplikuje dovoz a vyzvedávání dětí. Bariérou mohou být i výdaje na předškolní péči, zejména z hlediska příjmů ze zaměstnání rodičů.

Samotní občané euroregionu hodnotí dostupnost předškolní péče jako jeho silnou stránku. Tento názor sdílelo cca 53,7 % dotazovaných. Pouhých necelých 15 % dotazovaných považuje dostupnost předškolních zařízení za slabou stránku Euroregionu.

Pozornost si zaslouží skutečnost, že na území euroregionu jsou vyvíjeny snahy o spolupráci a výměnu zkušeností v oblasti předškolní výchovy s českými partnery. Příkladem může být projekt „Poznejme se lépe“ realizovaný mateřskými školami v Bożkowě a Hronově. Projekt umožňuje výměnu dobré praxe a spolupráci předškolních učitelů z obou stran hranice a také je zaměřen na odbourávání kulturních bariér. Bohužel územní šíře projektu není velká.

Významnou otázkou související se sociální oblastí je školní vzdělávání. V období 2005–2018 se v euroregionu zvýšil počet žáků v základních školách, a to z 33.476 na 34.135 (o 2,0 %). Ve stejném období se tento jev projevil i v Dolním Slezsku, ale ve větší míře (19,5 %). Zvýšení počtu žáků v základních školách vysvětluje reforma školství. Potvrzuje to skutečnost, že v letech 2005–2012 se počet žáků základních škol v euroregionu zmenšil o cca 25 %. Vede to k závěru, že v delším časovém horizontu lze očekávat, že se klesající trend vrátí.

Tabulka 16. Žáci v základních školách

Specifikace	2005	2012	2018	2005=100
Obec Bardo	351	231	315	89,7
Obec Bielawa	1848	1417	1983	107,3
Obec Borów	424	330	395	93,2
Obec Bystrzyca Kłodzka	1306	894	1251	95,8
Obec Ciepłowody	211	157	219	103,8
Obec Duszniki-Zdrój	326	232	270	82,8
Obec Dzierżoniów	544	409	474	87,1
Městská obec Dzierżoniów	1886	1642	2301	122,0
Obec Głuszycza	594	447	563	94,8
Obec Jedlina-Zdrój	314	246	307	97,8
Obec Kamieniec Żąbkowicki	579	385	511	88,3
Městská obec Kłodzko	1845	1573	2279	123,5
Obec Kłodzko	938	676	947	101,0
Obec Kondratowice	255	240	265	103,9
Obec Kudowa Zdrój	619	526	738	119,2
Obec Łądek-Zdrój	598	345	455	76,1
Obec Lewin Kłodzki	114	104	148	129,8

Obec Mieroszów	521	376	488	93,7
Obec Międzylesie	580	353	536	92,4
Městská obec Nowa Ruda	1475	1044	1315	89,2
Obec Niemcza	424	260	309	72,9
Obec Nowa Ruda	952	607	905	95,1
Obec Pieszyce	607	505	579	95,4
Obec Polanica Zdrój	490	354	467	95,3
Obec Przeworno	402	265	294	73,1
Obec Radków	632	441	619	97,9
Obec Stoszowice	392	256	303	77,3
Obec Stronie Śląskie	547	333	435	79,5
Obec Strzegom	1816	1430	1953	107,5
Obec Strzelin	1445	1165	1684	116,5
Obec Szczytna	383	298	413	107,8
Obec Wałbrzych	7058	5352	7461	105,7
Obec Ziębice	1098	894	1092	99,5
Obec Ząbkowice Śląskie	1599	1153	1600	100,1
Obec Złoty Stok	303	225	261	86,1
EUROREGION	33476	25165	34135	102,0
DOLNÍ SLEZSKO	181250	146896	216667	119,5

Zdroj: BDL GUS.

Při posuzování změny počtu žáků základních škol je třeba zdůraznit, že euroregion je v tomto hledisku velmi diferencovaný. Je třeba podotknout, že i přes změny ve školství došlo ve 22 obcích euroregionu k poklesu počtu žáků oproti roku 2005. Opačný jev byl zaznamenán pouze ve 13 obcích.

Největší pokles počtu žáků základních škol byl sledován v následujících obcích: Niemcza (27,1 %), Przeworno (26,9 %), Łądek-Zdrój (23,9 %), Stoszowice (22,7 %) a Stronie Śląskie (20,5 %).

Zároveň největší míra růstu počtu žáků byla v obcích: Lewin Kłodzki (29,8 %), městská obec Kłodzko (23,5 %), městská obec Dzierżoniów (22,0 %).

Na situaci základního školství v euroregionu poukazují mj. výsledky zkoušek žáků 8. ročníků. Průměrné výsledky zkoušky z polského jazyka, matematiky a anglického jazyka jsou bohužel pod průměrem Dolního Slezska.

Při posuzování výsledků zkoušky si lze všimnout, že rozdíl výsledků žáků škol nacházejících se na území euroregionu a Dolnoslezského vojvodství se pohybuje v rozmezí od 3 procentních bodů u polského jazyka do 6,6 procentního bodu u matematiky.

Tabulka 17. Výsledky zkoušky žáků osmých ročníků v roce 2019

Specifikace	Polský jazyk	Dolní Slezsko = 100	Matematika	Dolní Slezsko = 100	Anglický jazyk	Dolní Slezsko = 100
Obec Bardo	57,9	94,8	33,0	76,0	44,4	74,1
Obec Bielawa	-	-	-	-	-	-
Obec Borów	60,4	98,9	41,1	94,7	61,5	102,7
Obec Bystrzyca Kłodzka	56,8	93,0	39,8	91,7	52,5	87,6
Obec Ciepłowody	60,3	98,7	31,0	71,4	61,5	102,7
Obec Duszniki-Zdrój	69,5	113,7	44,9	103,5	58,6	97,8
Obec Dzierżoniów	57,5	94,1	28,5	65,7	45,3	75,6
Městská obec Dzierżoniów	65,9	107,9	43,7	100,7	62,5	104,3
Obec Głuszyca	45,8	75,0	32,9	75,8	48,7	81,3
Obec Jedlina-Zdrój	65,7	107,5	39,0	89,9	48,0	80,1
Obec Kamieniec Ząbkowicki	63,9	104,6	28,8	66,4	51,3	85,6
Městská obec Kłodzko	55,2	90,3	38,8	89,4	59,0	98,5
Obec Kłodzko	57,8	94,6	38,8	89,4	54,7	91,3
Obec Kondratowice	58,1	95,1	26,6	61,3	47,4	79,1
Obec Kudowa Zdrój	56,6	92,6	38,2	88,0	58,2	97,2
Obec Łądek-Zdrój	55,5	90,8	36,0	82,9	42,7	71,3
Obec Lewin Kłodzki	64,3	105,2	39,8	91,7	60,1	100,3
Obec Mieroszów	56,9	93,1	38,9	89,6	48,8	81,5
Obec Międzylesie	50,0	81,8	38,7	89,2	51,2	85,5
Městská obec Nowa Ruda	54,1	88,5	31,5	72,6	48,5	81,0
Obec Niemcza	52,9	86,6	35,6	82,0	49,4	82,5
Obec Nowa Ruda	56,0	91,7	35,7	82,3	52,3	87,3
Obec Pieszyce	59,6	97,5	32,5	74,9	51,0	85,1
Obec Polanica Zdrój	65,2	106,7	44,2	101,8	63,0	105,2
Obec Przeworno	55,3	90,5	34,3	79,0	47,3	79,0
Obec Radków	51,3	84,0	40,7	93,8	52,2	87,1
Obec Stoszowice	62,1	101,6	38,4	88,5	54,6	91,2
Obec Stronie Śląskie	50,4	82,5	36,2	83,4	49,9	83,3
Obec Strzegom	61,5	100,7	39,9	91,9	57,1	95,3

Obec Strzelin	59,5	97,4	36,0	82,9	55,8	93,2
Obec Szczytna	60,7	99,3	37,4	86,2	64,8	108,2
Obec Wałbrzych	56,6	92,6	35,4	81,6	52,1	87,0
Obec Ziębice	60,3	98,7	40,8	94,0	54,8	91,5
Obec Ząbkowice Śląskie	58,1	95,1	36,8	84,8	54,8	91,5
Obec Złoty Stok	54,2	88,7	35,8	82,5	49,6	82,8
EUROREGION	58,1	95,1	36,8	84,7	53,3	89,1
DOLNÍ SLEZSKO	61,1	100,0	43,4	100,0	59,9	100,0

Zdroj: OKE (Oblastní zkoušková komise) Wrocław.

Na základě dostupných údajů lze vyvodit, že v případě zkoušky žáků osmých ročníků:

- z polského jazyka výsledku nad vojvodským průměrem dosáhli žáci ze škol v obcích: Duszniki-Zdrój, městská obec Dzierżoniów, Jedlina-Zdrój, Kamieniec Ząbkowicki, Lewin Kłodzki, Polanica-Zdrój, Stoszowice, Strzegom;
- z matematiky výsledku nad vojvodským průměrem dosáhli žáci ze škol v obcích: Duszniki-Zdrój, městská obec Dzierżoniów, Polanica-Zdrój;
- z anglického jazyka výsledku nad vojvodským průměrem dosáhli žáci ze škol v obcích: Borów, Ciepłowody, městská obec Dzierżoniów, Lewin Kłodzki, Polanica-Zdrój, Szczytna.

Tato situace může poukazovat na příliš malou dodatečnou vzdělávací nabídku, která by umožňovala rozvíjet zájmy žáků. A proto je nutné vyvíjet aktivity podporující realizaci dodatečné výuky. Důraz musí být kladen na matematické a jazykové hodiny.

Z hlediska fungování Euroregionu Glacensis by zvláštní význam měla mít výuka českého jazyka. V současné době má však bohužel okrajový význam. Potvrzuje to dotazníkové šetření. Přes 63 % dotazovaných považuje znalost českého jazyka za slabou stránku Euroregionu. Zároveň cca 27 % respondentů vidí ve znalosti češtiny příležitost pro rozvoj Euroregionu.

Významná je také spolupráce škol a žáků z Polska a České republiky. Je třeba zdůraznit, že v této oblasti lze sledovat pozitivní změny. Příkladem zde mohou být realizované společné projekty, jako jsou:

- „Polsko-český blog o spolupráci“ – spolupracující školy – č. 2 z Nowé Rudy a Broumova uspořádaly pro své žáky filmové a blogerské dílny. Děti také navštívily Krkonošský národní park, kde společně pořizovaly fotografie nezbytné pro fotoreportáž zveřejněnou na společném blogu, který je hlavním výstupem projektových aktivit.

- CETiK – v rámci projektu Polsko-Czeskie Stronie Art probíhala výuka češtiny pro Poláky a výuka polštiny pro Čechy. Projekt přispěl k omezení, a dokonce k plnému odbourání jazykové bariéry.
- „Looking for similarities“ – projekt žáků Základní školy č. 9 z Dzierżoniowa s partnerskou Základní školou Aloise Jiráska z Lanškrouna. Žáci pracovali on-line a poznávali školu, město a zemi partnerské školy. Díky práci na projektu sdíleli své zájmy, psali dopisy vrstevníkům v angličtině, pořizovali multimediální prezentace o svých městech, regionech a zemích a učili se o historických vazbách mezi Polskem a Českem. Během setkání v Lanškrouně žáci z obou škol prezentovali své divadelní, pěvecké a taneční dovednosti. Nejvýznamnější součástí návštěvy byla terénní integrační hra v mezinárodních družstvech.
- „Společně 20 let“ – realizace programu přispěla k rozvoji a utužení spolupráce mezi žáky Základní školy č. 3 v Dzierżoniowě a Základní školy v Lanškrouně, jejich rodiči a zaměstnanci obou škol. Pořádány byly společné zájezdy, kulturně sportovní akce, výroční setkání u příležitosti 20leté spolupráce obou škol.
- „Společně objevujeme česko-polské pohraničí“ – realizace programu přispěla k prohloubení a utužení spolupráce mezi Základní školou č. 9 v Dzierżoniowě a Základní školou Aloise Jiráska v Lanškrouně, tj. žáky, zaměstnanci a jejich rodinami. V rámci projektu se konala výjezdní setkání žáků z obou škol: tři soutěže (logo projektu, pohlednice propagující polsko-české příhraničí a fotosoutěž); byl zpracován slovníček se slovními obraty vhodnými pro žáky a turisty; uskutečnily se on-line hodiny; učitelé sdíleli své zkušenosti. Realizace programu umožnila integraci žáků a pracovníků obou škol, navázání nových známostí, výměnu zkušeností v oblasti vzdělávání, odbourání jazykových a kulturních bariér, zvýšení vědomostí o historii, tradicích a turistických zajímavostech partnerského města.
- „Polsko-česká olympiáda rozmanitostí“ – poznávání chutí a tradic, podpora zájmu nejmladších obyvatel polsko-českého příhraničí o kulturu souseda a rozvíjení výtvarných dovedností dětí od 6 do 10 let.
- „Sport bez hranic“ – projekt byl zaměřen na sportovní výměnu žáků škol z Wałbrzychu a Hradce Králové, společné sportovní aktivity, návštěvy turistických zajímavostí regionů, možnost poznávání sousední země, navázání kontaktů mezi školami a žáky.
- „Tu a tam kamarády mám II“ – projekt realizovaný ve spolupráci obce Świdnica s městem Kopidlna měl za cíl odstraňování bariér, propojování cílových skupin a prohlubování a rozvíjení partnerské spolupráce. Cíle projektu byly naplňovány během partnerských setkání zaměřených na vzájemné poznávání, získávání nových zkušeností a dovedností a integraci účastníků projektu.

- „Čas od času zase dohromady“ – projekt, v jehož rámci se konal šestidenní kurz pro děti ze škol v Borowě a Medlově. Během kurzu se připravovaly na orientační běh – poznávaly pravidla jeho organizace a průběhu a také zlepšovaly tělesnou zdatnost. Trénovaly také soupeření v rámci jiných sportovních disciplín, jako jsou basketbal, atletika, fotbal a plavání.
- „Po stopách Lecha a Čecha“ – v rámci projektu se děti ze základních škol v Międzyzlesie a Králíkách společně účastnily pěších pochodů a cykloakcí, mj. na Králický Sněžník. Skupina polských a českých dětí také absolvovala autobusový zájezd do polského Hnězdna (Gniezno) s cílem poznávání dějin Polska.

Na úroveň vzdělávání může mít vliv i stav infrastruktury. Bohužel je třeba zdůraznit, že technický stav vzdělávacích zařízení je mnohdy neuspokojivý a vyžaduje modernizaci. Ne vždy je také jejich dislokace příslušná probíhajícím demografickým procesům. Je také třeba upozornit na neuspokojivý stav vybavení odborných učeben.

Další analýzu vyžaduje stav odborného školství, protože je třeba pamatovat, že nejdůležitější městská střediska mají potenciál k rozvoji průmyslu.

Bohužel v průběhu let docházelo k útlumu odborného školství. V roce 2018 fungovalo na území euroregionu 18 odborných škol pro mládež (bez speciálních), což bylo 21,7 % všech odborných škol v Dolním Slezsku. Nejvíce odborných škol se nacházelo ve Wałbrzychu – 4. Odborné školy fungovaly také v obcích: Bielawa (2 školy), městská obec Kłodzko (2), Strzelin (2), Żąbkowice Śląskie (2), městská obec Dzierżoniów (1), Bystrzyca Kłodzka (1), Kudowa Zdrój (1), městská obec Nowa Ruda (1), Strzegom (1), Ziębice (1).

Do uvedených škol docházelo celkem 1.143 žáků, což je přibližně 18,7 % všech žáků odborných škol v Dolnoslezském vojvodství. Největší počet žáků byl ve školách ve Wałbrzychu (312), Kłodzku (184), Dzierżoniowě (120) a Żąbkowicích Śląských (105). Nejméně žáků pak bylo ve školách v obcích Kudowa Zdrój (31) a Ziębice (39).

Na zmíněný útlum odborného školství poukazuje skutečnost, že se v letech 2012–2018 podíl absolventů odborných učilišť v celkovém počtu absolventů středních škol na území euroregionu snížil z 22,5 % na 17,5 %. Nejvyšší hodnotu měl tento ukazatel v roce 2018 v obcích Kudowa Zdrój (44,4 %) a Bystrzyca Kłodzka (28,0 %), nejnižší pak v obci Ziębice (8,8 %) a městské obci Nowa Ruda (10,0 %).

Postupný útlum odborného školství vedl k tomu, že vzdělávací systém byl „odtržen“ od potřeb trhu. Toto tvrzení potvrdily i výsledky dotazníkového šetření. Přes 31 % dotazovaných považuje míru přizpůsobení školství potřebám ekonomiky za slabou stránku Euroregionu.

Střední školství je soustředěno v hlavních městech euroregionu, zejména ve Wałbrzychu. Na kvalitu vzdělávání v euroregionu poukazuje průměrná úspěšnost maturit. Průměrná úspěšnost

maturit v roce 2018 byla ve všeobecně vzdělávacích školách na úrovni 88,8 % a byla vyšší než průměr Dolnoslezského vojvodství (87,4 %). Je zde třeba upozornit, že v obcích Bystrzyca Kłodzka, Kudowa Zdrój a Łądek Zdrój byla úspěšnost maturit 100 %.

Je třeba zdůraznit, že málo populární je nadále výměna žáků mezi středními školami z Polska a ČR. Z informací získaných od okresních úřadů vyplývá, že na polské straně se takové výměny účastnili pouze žáci Integrované školy č. 1 Prof. Wilhelma Rotkiewicza v Dzierżoniowě. V Polsku pak na pobytech byli žáci následujících českých škol: Vyšší odborná škola a Střední průmyslová škola Jičín, Střední odborná škola a Střední odborné učiliště Lanškroun.

Rozvoj ekonomiky využívající nové technologie vyžaduje spolupráci průmyslu a vědy. Na území euroregionu v současné době vysoké školy sídlí ve dvou městech: Wałbrzych a Kłodzko.

V současné době v euroregionu působí tyto vysoké školy: Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Angelusa Silesiusa w Wałbrzychu, Politechnika Wrocławska Wydział Techniczno-Inżynierski w Wałbrzychu, Wyższa Szkoła Zarządzania i Przedsiębiorczości w Wałbrzychu, Wyższa Szkoła Medyczna w Kłodzku, Wyższa Szkoła Zarządzania „Edukacja” we Wrocławiu, Wydział Turystyki w Kłodzku, Wydział Zamiejscowy Dolnośląskiej Szkoły Wyższej w Kłodzku.

Je třeba zdůraznit, že studenti pocházející z euroregionu si často vybírají studium ve Wrocławu, která nabízí nejen více možností studia, ale také bohatší kulturní a společenské vyžití.

Toto tvrzení potvrdily i výsledky dotazníkového šetření. Pro 58 % dotazovaných je vzdělávací nabídka vysokých škol na území euroregionu jeho slabou stránkou.

Má to vliv i na další názory ohledně vzdělávání. Podle cca 30 % respondentů je úroveň vzdělání obyvatel slabou stránkou Euroregionu. Opačný názor sdílí necelých 16 % respondentů. Současně převládá názor (na 41 %), že zvýšení úrovně vzdělávání je pro Euroregion příležitostí. Aby k tomu však došlo, je nutné posilovat vzdělávací proces v každé jeho fázi.

ZDRAVOTNÍ PÉČE

Na potenciál sociální oblasti má velký vliv infrastruktura ve zdravotnictví. Dostupnost zdravotnických zařízení odráží ukazatel zdravotnická střediska na 10 tisíc obyvatel. V roce 2018 byla hodnota tohoto ukazatele pro euroregion 5 a byla nižší než průměr Dolního Slezska (6).

Na zvýšení počtu zdravotnických středisek měl v těchto letech bezesporný vliv rozvoj neveřejných zdravotnických zařízení.

Tabulka 18. Zdravotnická střediska na 10 tisíc obyvatel

Specifikace	2005	2012	2018	2005=100	Dolní Slezsko=100 Rok 2018
-------------	------	------	------	----------	-------------------------------

Obec Bardo	2	2	4	200,0	66,7
Obec Bielawa	3	6	5	166,7	83,3
Obec Borów	6	4	4	66,7	66,7
Obec Bystrzyca Kłodzka	1	5	4	400,0	66,7
Obec Ciepłowody	3	3	3	100,0	50,0
Obec Duszniki-Zdrój	2	10	13	650,0	216,7
Obec Dzierżoniów	0	1	1	-	16,7
Městská obec Dzierżoniów	2	7	9	450,0	150,0
Obec Głuszycza	2	3	3	150,0	50,0
Obec Jedlina-Zdrój	2	6	6	300,0	100,0
Obec Kamieniec Ząbkowicki	0	2	4	-	66,7
Městská obec Kłodzko	2	8	9	450,0	150,0
Obec Kłodzko	0	3	3	-	50,0
Obec Kondratowice	2	2	2	100,0	33,3
Obec Kudowa Zdrój	1	6	3	300,0	50,0
Obec Łądek-Zdrój	3	5	8	266,7	133,3
Obec Lewin Kłodzki	5	5	5	100,0	83,3
Obec Mieroszów	3	4	4	133,3	66,7
Obec Międzyzlesie	0	3	3	-	50,0
Městská obec Nowa Ruda	2	5	6	300,0	100,0
Obec Niemcza	2	0	2	100,0	33,3
Obec Nowa Ruda	2	3	4	200,0	66,7
Obec Pieszycze	1	4	3	300,0	50,0
Obec Polanica Zdrój	6	13	17	283,3	283,3
Obec Przeworno	6	4	4	66,7	66,7
Obec Radków	2	4	4	200,0	66,7
Obec Stoszowice	2	2	2	100,0	33,3
Obec Stronie Śląskie	0	4	7	-	116,7
Obec Strzegom	2	3	4	200,0	66,7
Obec Strzelin	4	5	6	150,0	100,0
Obec Szczytna	1	3	3	300,0	50,0
Obec Wałbrzych	2	3	4	200,0	66,7
Obec Ziębice	2	4	4	200,0	66,7
Obec Ząbkowice Śląskie	2	6	6	300,0	100,0
Obec Złoty Stok	4	6	7	175,0	116,7
EUROREGION	2	4	5	222,8	83,8

DOLNÍ SLEZSKO	3	5	6	200,0	100,0
---------------	---	---	---	-------	-------

Zdroj: BDL GUS.

Největší počet zdravotnických středisek vzhledem k počtu obyvatel byl v roce 2018 v obcích: Polanica-Zdrój (17), Duszniki-Zdrój (13), městská obec Dzierżoniów (9), městská obec Kłodzko (9), Łądek-Zdrój (8), Stronie Śląskie (7), Złoty Stok (7). V těchto obcích byla hodnota tohoto ukazatele nad vojvodským průměrem. Nejtěžší situace byla v obcích: vesnická obec Dzierżoniów (1), Kondratowice (2), Niemcza (2), Stoszowice (2).

Je třeba zdůraznit, že v letech 2005–2018 se ve 28 obcích počet zdravotnických středisek na 10 tisíc obyvatel zvýšil, v dalších pěti pak nezměnil. Pouze ve dvou obcích, Borów a Przeworno, došlo k poklesu sledovaného ukazatele. Největší nárůst počtu zdravotnických zařízení vzhledem k počtu obyvatel byl zaznamenán v obcích: Duszniki-Zdrój (550 %), městská obec Dzierżoniów (350 %), městská obec Kłodzko (350 %) a Bystrzyca Kłodzka (300 %).

Ukazatelem, který alespoň částečně odráží dostupnost zdravotní péče pro obyvatele, je počet nemocničních lůžek na 100 tis. obyvatel. Je třeba upozornit, že tento ukazatel je doporučován v PN-ISO 37120 „Zrównoważony rozwój społeczny. Wskaźniki usług miejskich i jakości życia“ (Udržitelný sociální rozvoj. Ukazatel městských služeb a kvality života). Ve wałbrzyském subregionu se v letech 2012–2017 hodnota toho ukazatele zvýšila z 400,8 na 413,8. Poukazuje to na zlepšení dostupnosti zdravotní péče pro obyvatele. Nicméně tato lepší situace je dána poklesem počtu obyvatel. Poukazuje na to skutečnost, že ve sledovaném období se počet lůžek v nemocnicích snížil z 2.721 na 2.719.

Při posuzování dostupnosti zdravotnických služeb je třeba pamatovat, že odborné a multidisciplinární nemocnice se nejčastěji nacházejí ve velkých městech a v okresech fungují pouze zařízení, která nabízejí jen základní služby a odbornost a nenabízejí místa odpovídající potřebám.

Neuspokojivá dostupnost zdravotní péče je viditelná ve výsledcích dotazníkového šetření. Na 42 % dotazovaných považuje dostupnost zdravotní péče za slabou stránku Euroregionu a dalších 21 % v tomto vidí hrozbu. Zároveň je třeba zdůraznit, že obyvatelé euroregionu připisují dostupnosti zdravotní péče velkou váhu.

KULTURA

Mezi obyvateli euroregionu převládá přesvědčení, že dostupnost kulturní nabídky je jeho silnou stránkou (40 %) a také příležitostí k jeho dalšímu rozvoji (cca 38 %). Nicméně cca 21 % dotazovaných mělo opačný názor a dostupnost kulturní nabídky považuje za slabou stránku Euroregionu. Důležité je, že respondenti vnímají význam kultury pro fungování a rozvoj Euroregionu.

Na území euroregionu je řada památek historické hodnoty, ku příkladu historický památník Bazilika minor svatých apoštolů Petra a Pavla ve Strzegomi. Je také třeba upozornit, že stav četných památek na území euroregionu je mnohdy neuspokojivý. Nicméně se díky jejich potenciálu mohou stát významným „pohonem“ rozvoje cestovního ruchu.

Kulturní potenciál nelze omezit pouze na památky. Tvoří jej také místní kulturní střediska, která jsou často financována obcemi a využívají komunální majetek.

Kulturní nabídku euroregionu posilují akce nadmístního významu, k nimž mj. patří:

- Dolnośląski Festiwal Tajemnic (Dolnoslezský festival tajemství) – Zámek Książ ve Wałbrzychu;
- Dolnośląski Festiwal Zupy (Dolnoslezský polívkový festival) v Jedlině-Zdroji;
- Festiwal Kwiatów i Sztuki (Festival květin a umění) ve Wałbrzychu;
- Festiwal im. Włodka Szomańskiego „Nie tylko Gospel“ v Mieroszowě;
- Festiwal Hommage à Kieślowski v Sokołowsku (obec Mieroszów);
- Festiwal Sanatorium Dźwięku (Festival Zvukové sanatorium) v Sokołowsku;
- Międzynarodowy Festiwal Muzyki Kameralnej im. Księżnej Daisy (Mezinárodní festival komorní hudby kněžny Daisy) ve Wałbrzychu;
- Międzynarodowy Festiwal Folkloru (Mezinárodní folklórní festival) v Nowé Rudě;
- Międzynarodowy Festiwal Folkloru (Mezinárodní folklórní festival) ve Strzegomi;
- Międzynarodowe Biennale Rzeźby w Granicie (Mezinárodní bienále sochání v žule) ve Strzegomi;
- GWARKIADA – historický průvod, jehož se účastní čeští partneři, doprovázený vystoupeními souborů, včetně českých. Akce láká občany a návštěvníky z polských i českých příhraničních obcí;
- Złoty FolkStok – přehlídka folklórních souborů;
- Święto Twierdzy (Pevnostní slavnosti) ve Srebrné Górze;
- Dni i noce Krzywej Wieży (Dny a noci Křivé věže);
- Silver Hill ve Srebrné Górze;
- Pejzaże kulinarne Polanicy (Kulinářská krajina Polanice);

- Festiwal im. M. Czubaszek „Cały Kazio“;
- Festiwal Twórczości Dziecięcej „Kalejdoskop Talentów“ (Festival dětské tvorby „Kaleidoskop talentů“);
- Festival CZ-PL;
- Międzynarodowy Festiwal Tańca im. Olgi Sawickiej (Mezinárodní taneční festival);
- Festiwal teatrów lalkowych „Humpty dumpty“ (Festival loutkových divadel);
- Festiwal Górski im. Andrzeja Zawady (Horský festival);
- Festiwal Wrażeń (Zážitkový festival). Během tří letních prázdninových sezón v letech 2018–2020 se v různých turistických objektech na české a polské straně konají dílny poskytující výjimečné zážitky a dojmy;
- Polsko-české vánoční a velikonoční stoly;
- Česko-polský festival v Kudowě-Zdroji;
- Polsko-české dny moře v Kudowě-Zdroji – akce s námořnickými písněmi, humorem a surrealistickým nádechem;
- Regałowisko Bielawa Reggae Festiwal;
- Międzynarodowy Festiwal Chopinowski (Mezinárodní Chopinův festival);
- Rytiři svatého Floriána / Polsko-české závody sborů dobrovolných hasičů;
- Kongres občanských aktivit – „Jedni hledají krásná místa k životu, jiní způsobují, že ta místa, kde žijí, se krásnými stávají“.

Z uvedeného plyne, že euroregion má bohatou a různorodou kulturní nabídku. Pořadatelé musí bohužel mnohdy čelit problémům, k nimž patří mj.: problémy s infrastrukturou, např. nedostatek objektů, jako jsou společenské sály, nedostatek parkovacích míst, finanční problémy, omezené personální kapacity pořadatelů.

Na závěr je třeba zdůraznit, že příslušně rozvinutá kulturní sféra činí z území atraktivní místo k životu kreativních osob. Jsou zde pak i větší možnosti pro získávání studentů a udržení absolventů. Kultura je totiž významným faktorem, který ovlivňuje socio-ekonomický rozvoj Euroregionu.

SPORT A REKREACE

V letech 2012–2018 se počet sportovních klubů v euroregionu zvýšil o 5,6 % z 215 na 217. Nutno podotknout, že tento nárůst byl rychlejší než průměr Dolnoslezského vojvodství (5,3 %).

Při posuzování situace v euroregionu lze konstatovat, že počet klubů se zvýšil v 11 obcích, v dalších 13 se pak nezměnil. Pokles počtu klubů byl zaznamenán v 11 obcích, a nejznatelnější byl v obcích Pieszyce, Niemcza, Kudowa Zdrój a Stronie Śląskie.

Tabulka 19. Tělesná kultura (kluby, členové)

Specifikace	2012	2018	2012=100
Obec Bardo			
Kluby	6	5	83,3
Členové	267	208	77,9
Obec Bielawa			
Kluby	12	16	133,3
Členové	732	1457	199,0
Obec Borów			
Kluby	4	3	75,0
Členové	80	164	205,0
Obec Bystrzyca Kłodzka			
Kluby	7	6	85,7
Členové	360	255	70,8
Obec Ciepłowody			
Kluby	1	1	100,0
Členové	61	77	126,2
Obec Duszniki-Zdrój			
Kluby	2	3	150,0
Členové	101	131	129,7
Obec Dzierżoniów			
Kluby	10	7	70,0
Členové	476	252	52,9
Městská obec Dzierżoniów			
Kluby	11	15	136,4
Členové	649	1127	173,7
Obec Głuszyca			
Kluby	2	4	200,0
Členové	55	60	109,1
Obec Jedlina-Zdrój			

Kluby	2	4	200,0
Členové	77	132	171,4
Obec Kamieniec Ząbkowicki			
Kluby	6	5	83,3
Členové	271	238	87,8
Městská obec Kłodzko			
Kluby	10	12	120,0
Členové	892	840	94,2
Obec Kłodzko			
Kluby	6	9	150,0
Členové	307	680	221,5
Obec Kondratowice			
Kluby	3	3	100,0
Členové	162	148	91,4
Obec Kudowa Zdrój			
Kluby	9	6	66,7
Členové	541	355	65,6
Obec Łądek-Zdrój			
Kluby	5	4	80,0
Členové	137	183	133,6
Obec Lewin Kłodzki			
Kluby	1	1	100,0
Členové	10	25	250,0
Obec Mieroszów			
Kluby	3	3	100,0
Členové	71	79	111,3
Obec Międzylesie			
Kluby	2	3	150,0
Členové	104	270	259,6
Městská obec Nowa Ruda			
Kluby	6	8	133,3
Členové	550	736	133,8
Obec Niemcza			
Kluby	3	2	66,7
Členové	130	56	43,1
Obec Nowa Ruda			

Kluby	5	5	100,0
Členové	250	175	70,0
Obec Pieszyce			
Kluby	5	2	40,0
Členové	264	100	37,9
Obec Polanica Zdrój			
Kluby	2	2	100,0
Členové	85	95	111,8
Obec Przeworno			
Kluby	4	3	75,0
Členové	147	132	89,8
Obec Radków			
Kluby	6	6	100,0
Členové	272	246	90,4
Obec Stoszowice			
Kluby	2	2	100,0
Členové	103	88	85,4
Obec Stronie Śląskie			
Kluby	3	2	66,7
Členové	138	124	89,9
Obec Strzegom			
Kluby	11	11	100,0
Členové	745	659	88,5
Obec Strzelin			
Kluby	15	15	100,0
Členové	687	713	103,8
Obec Szczytna			
Kluby	3	3	100,0
Členové	93	92	98,9
Obec Wałbrzych			
Kluby	30	36	120,0
Členové	2003	2271	113,4
Obec Ziębice			
Kluby	7	9	128,6
Členové	415	471	113,5
Obec Ząbkowice Śląskie			

Kluby	8	8	100,0
Členové	462	365	79,0
Obec Złoty Stok			
Kluby	3	3	100,0
Členové	112	180	160,7
EUROREGION			
Kluby	215	227	105,6
Členové	11809	13184	111,6
DOLNÍ SLEZSKO			
Kluby	1208	1272	105,3
Členové	70335	85229	121,2

Zdroj: BDL GUS.

V roce 2018 měly tyto kluby celkem 13.184 členů. Oproti roku 2012 se počet členů zvýšil o 11,6 %. Bohužel nárůst počtu členů byl pomalejší než v celém vojvodství, jehož průměr byl 21,2 %.

V letech 2012–2018 k nárůstu počtu členů sportovních klubů došlo v 18 obcích euroregionu. V největší míře se počet sportovců zvýšil v obcích: Międzyzlesie (159,6 %), Lewin Kłodzki (150,0 %), vesnická obec Kłodzko (121,5 %), Borów (105,0 %). Současně v sedmnácti obcích došlo k poklesu počtu členů sportovních klubů (nejvíce v obcích Pieszyce a Niemcza).

Z dotazníkového šetření vyplývá, že více než 52 % respondentů považuje dostupnost sportovní infrastruktury za silnou stránku Euroregionu. Opačný názor mělo 14 % respondentů. Z dřívějších analýz prováděných pro jednotlivé obce vyplývá, že chybí zejména objekty, které mohou celoročně plnit sportovní a rekreační funkce, jako jsou sportovní haly a bazény. Dodatečně je nutné upozornit na stávající problémy vyplývající z technického stavu existující infrastruktury, včetně jejího nepříznivého působení potřebám obyvatel (zejména se zdravotním postižením a seniorů).

Na území euroregionu se konají četné sportovní závody, např.:

- Běh na Jawornik;
- Běh na Velkou Sovu;
- Bieg tropem wilczym (Běh po vlčí stopě);
- CYKLO GLACENSIS – cykloakce na polsko-českém příhraničí, která se koná pravidelně každý třetí květnový víkend od roku 2002. Hlavními organizátory akce je Powiat Kłodzki a Svazek obcí Region Orlicko-Třebovsko;

- Finał PUCHARU POLSKI w Dogtrekkingu (Finále Poháru Polska v dogtrekkingu) – Złoty Stok;
- Maraton Zumby;
- Międzynarodowy Turniej Zapaśniczy z okazji Święta Niepodległości w Dzierżoniowie (Mezinárodní zápasnický turnaj u příležitosti Dne nezávislosti);
- Muflon MTB;
- Ogólnopolski Spływ Kajakowy „NYSA KŁODZKA” im. N. Bondyra (Celorepublikové sjíždění Kladské Nisy na kajakách);
- Powiatowy Rajd Rowerowy „BIKEowa Ziemia Ząbkowicka” (Okresní cyklistický závod) – pravidelná akce pořádaná od roku 2000, které se každým rokem účastní cca 500 účastníků;
- Sowiogórska dycha – běh;
- Town Hill;
- Závody Enduro;
- Zawody sportowe o puchar Prezesa NTBS (Sportovní závody o pohár předsedy NTBS).

Bohužel i v tomto případě pořadatelé závodů čelí řadě problémů, jako jsou malý zájem, zejména partnerů a občanů z ČR, nedostatek personálu, velká koncentrace turistů komplikující organizaci závodů.

SWOT ANALÝZA – SOCIÁLNÍ OBLAST

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁK
• Aktivita nevládních organizací • Nárůst celkového počtu míst v jeslích, odděleních jesliček a dětských klubech • Nárůst počtu míst v předškolních zařízeních • Fungování vysokých škol ve Wałbrzychu a Kłodzku • Rozvoj spolupráce v oblasti předškolní výchovy a vzdělávání s českými partnery. • Bohatá kulturní nabídka • Široká dostupnost sportovní infrastruktury	• Demografické problémy, odliv obyvatelstva, záporný přirozený přírůstek • Rychle postupující proces stárnutí populace, znatelný zejména ve městech • Míra nezaměstnanosti vyšší než ve vojvodství • Omezená nabídka pracovních nabídek pro osoby s vysokoškolským vzděláním • Nízká nabídka míst v jeslích a dětských klubech • Neuspokojivé školní výsledky žáků v euroregionu • Nízká znalost českého jazyka • Nepřizpůsobení odborného školství měnícím se potřebám trhu práce • Nízký potenciál vysokého školství • Základní rozsah zdravotnických služeb v okresních nemocnicích, který nezaručuje plnou zdravotní bezpečnost obyvatel
PŘÍLEŽITOST	HROZBY
• Rozvoj služeb soustřeďujících vysoce kvalifikované zaměstnance • Rozvoj odborného školství • Propagace sociální inkluze a předcházení chudobě • Realizace státní politiky pro podporu rodin • Posílení víceúrovňové spolupráce s českými partnery	• Postupující proces stárnutí populace • Reforma vysokého školství vedoucí k marginalizaci menších vysokých škol • Kolaps zdravotnictví

SWOT ANALÝZA – SHRNUÍ

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁK
---------------	-------------

• Potenciál pro vícesměrný rozvoj Euroregionu, včetně rozvoje cestovního ruchu • Různorodost přírodních a krajinných hodnot • Vysoká kvalita místní správy a spolupráce územních samosprávných celků • Bohatá kulturní a turistická nabídka • Aktivita nevládních organizací	• Demografické problémy, odliv obyvatelstva, záporný přirozený přírůstek, rychle postupující proces stárnutí populace, znatelný zejména ve městech • Omezená nabídka pracovních nabídek pro osoby s vysokoškolským vzděláním • Neuspokojivá dopravní dostupnost jednotlivých obcí, špatný stav vozovky na komunikacích významných pro přeshraniční spolupráci • Regrese hromadné dopravy, zejména veřejné • Problémy s nízkou emisí, znatelnější v topné sezóně • Nižší podíl kreativního sektoru v celkovém počtu podnikatelských subjektů oproti regionu • Absence vědecko-výzkumného střediska
PŘÍLEŽITOST	HROZBY
• Dostupnost evropských fondů pro podporu podnikání, vznik pracovních příležitostí, inovace v podnicích, spolupráce vědecko-výzkumného sektoru s podniky • Přísun zahraničního kapitálu, také z ČR • Velký potenciál související s obsluhností nového výhledového trhu „péče o seniory“ • Posílení víceúrovňové spolupráce s českými partnery	• Postupující proces stárnutí populace • Kolaps zdravotnictví • Větší investiční atraktivita obcí z Vratislavské metropolitní oblasti

SEZNAM TABULEK

Tabulka 13. Domácnosti využívající sociální pomoc (pod příjmovou hranicí).....	1
Tabulka 14. Sociální byty a jejich užitková plocha	2
Tabulka 15. Péče o děti do 3 let	3
Tabulka 16. Nadace, sdružení a občanské organizace na 10. tisíc obyvatel	7
Tabulka 17. Předškolní výchova na území euroregionu	8

Tabulka 18. Žáci v základních školách	12
Tabulka 19. Výsledky zkoušky žáků osmých ročníků v roce 2019	13
Tabulka 20. Zdravotnická střediska na 10 tisíc obyvatel	14
Tabulka 21. Tělesná kultura (kluby, členové)	21

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 5. Počet sociálních bytů v roce 2018.....	3
Obrázek 6. Podíl dětí využívajících péči v jeslích v roce 2018	7
Obrázek 7. Děti v zařízeních předškolní výchovy na 1 tisíc dětí ve věku 3-5 let v roce 2018	12

